

**T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**KOSGEB'DEN HİBE ALAN KADIN GİRİŞİMCİLERİN SOSYO
EKONOMİK DURUMU: KOCAELİ ÖRNEĞİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Emre KAHRAMAN**

**Enstitü Anabilim Dalı: ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ
İLİŞKİLERİ
Enstitü Bilim Dalı: SOSYAL POLİTİKA**

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Elif YÜKSEL OKTAY

HAZİRAN 2019

T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**KOSGEB'DEN HİBE ALAN KADIN GİRİŞİMCİLERİN SOSYO
EKONOMİK DURUMU: KOCAELİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Emre KAHRAMAN (117205006)

**Enstitü Anabilim Dalı: ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ
İLİŞKİLERİ
Enstitü Bilim Dalı: SOSYAL POLİTİKA**

Bu tez.././....tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.

	Adı SOYADI	Kanaati			İmza
Jüri Başkanı (Danışman)	Prof. Dr. Elif YÜKSEL OKTAY	☐ Kabul	☐ Düzeltme	☐ Ret	
Jüri Üyesi	Prof. Dr. Tahir BAŞTAYMAZ	☐ Kabul	☐ Düzeltme	☐ Ret	
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Hacı Yunus TAŞ	☐ Kabul	☐ Düzeltme	☐ Ret	

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU
BEYAN BELGESİ

Tez Başlığı: KOSGEB'den Hibe Alan Kadın Girişimcilerin Sosyo Ekonomik Durumu: Kocaeli Örneği

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın toplam 110 sayfalık kısmına ilişkin aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve 01.06.2019 tarihinde aşağıda ismi yazılı araştırma görevlisi tarafından şahsıma iletilen turnitin intihal tespit programı raporuna göre tezimin benzerlik oranı %10'dur.

Uygulanan filtrelemeler:

Kaynakça hariç,

Alıntılar dâhil,

5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.

Bu bilgiler doğrultusunda tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespiti halinde doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

İmza

Adı SOYADI : Emre KAHRAMAN
Öğrenci Numarası : 117205006
Ana Bilim Dalı : Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri
Programı : Sosyal Politika
Türü : () Proje (X) Yüksek Lisans Tezi () Doktora Tezi

Taramayı Yapan Arş. Gör.
(Adı Soyadı, İmzası, Tarih)

Danışman
Prof. Dr. Elif YÜKSEL OKTAY

ÖNSÖZ

Bu tez çalışması, 2018 yılında KOSGEB’den Kocaeli İli’nde hibe alan kadın girişimcilerin başarı durumlarına hangi faktörlerin etkili olduğunun saptanması amacıyla yapılmıştır.

Tez çalışmamın her aşamasında öneri, katkı ve her türlü bilimsel desteğini aldığım ve birlikte çalışmış olmaktan onur duyduğum değerli insan danışman hocam Prof. Dr. Elif YÜKSEL OKTAY’a, yüksek lisans programı öğretim üyelerine, araştırmanın uygulanmasına izin veren KOSGEB yönetimine, araştırmaya katılan tüm katılımcılara, sayamadığım ve emeği geçen herkese sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Emre KAHRAMAN
01/06/2019

İÇİNDEKİLER

BEYAN BELGESİ.....	i
ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLO LİSTESİ.....	v
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
ÖZET	x
SUMMARY	xi
GİRİŞ	1

BÖLÜM 1: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Girişimciliğin Tanımı	5
1.2. Girişimcilik İle İlgili Kavramlar	6
1.3. Girişimcinin Temel Fonksiyonları.....	9
1.4. Girişimciliğin Tarihsel Süreci.....	11

BÖLÜM 2: KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ

2.1. Kadın Girişimciliği Kavramı	15
2.2. Dünya’da Ve Türkiye’de Kadın Girişimciliği	18
2.2.1.Dünya’da Kadın Girişimciliği.....	18
2.2.1.1 Dünya’da Kadın Girişimcilerin Sorunları.....	19
2.3 Türkiye’de Kadın Girişimciliği	27
2.3.1 Kadınları Girişimciliğe Yönelten Etkenler	29
2.3.2 Kadınların Girişimci Olma Nedenleri.....	33
2.3.3 Türkiye’de Kadınların Girişimci Olmasına Dair Sorunlar	34
2.3.4 Türkiye’de Kadın Girişimciliğini Destekleyen Kuruluşlar	36
2.3.4.1 Sivil Toplum Kuruluşları	37
2.3.4.2 Kamu Kuruluşları.....	39
2.3.4.3 Uluslararası Kuruluşlar	40

BÖLÜM 3: KOSGEB’DEN GİRİŞİMCİLİK DESTEĞİ ALAN KADIN GİRİŞİMCİLERİN SOSYO-EKONOMİK DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. Kocaeli İli’nin Sosyo-Ekonomik Durumu Ve Genel Görünümü	43
3.2. Araştırmanın Amacı Ve Önemi	44

3.3. Araştırmanın Kapsamı	44
3.4. Araştırmanın Yöntemi	44
3.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	45
3.6. Araştırmaya İlişkin Hipotezler.....	45
3.7. Araştırmanın Bulguları.....	45
SONUÇ VE ÖNERİLER	97
KAYNAKÇA	104
EKLER	110
ÖZGEÇMİŞ	119

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Katılımcıların Sosyo-Demografik Bilgilerinin Dağılımı.....	46
Tablo 2: Katılımcıların Sosyo-Demografik Bilgilerinin Dağılımı.....	47
Tablo 3: Katılımcıların Kendilerini Tanımlama Bilgilerinin Dağılımı.....	48
Tablo 4: Katılımcıların Kendilerini Tanımlama Bilgilerinin Dağılımı.....	49
Tablo 5: Katılımcıların Kendilerini Tanımlama Bilgilerinin Dağılımı.....	50
Tablo 6: Katılımcıların Kiminle Yaşadıkları Bilgilerinin Dağılımı.....	50
Tablo 7: Katılımcıların İşletme Kurmadan Önceki Bilgilerinin Dağılımı.....	50
Tablo 8: Katılımcıların İşletme Kurmadan Önceki Bilgilerinin Dağılımı.....	51
Tablo 9: Katılımcıların İşletme Kurmadan Önceki Bilgilerinin Dağılımı.....	52
Tablo 10: İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklara.....	53
Tablo 11: Yaş İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması...53	
Tablo 12: Medeni Durum İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması	54
Tablo 13: Eğitim Durumu İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması	54
Tablo 14: Aylık Geliri İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Zorluklar Karşılaştırması.....	55
Tablo 15: Yaşadıkları Evin Sahiplik Durumu İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması	55
Tablo 16: Ödenen Ev Kirası Miktarı İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Zorluklar Karşılaştırması	56
Tablo 17: Eşin Çalışma Durumu İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması	56
Tablo 18: Eşin Aylık Geliri İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması	57
Tablo 19: Eşin Mesleği İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması	57
Tablo 20: Çocuk Olup Olmaması İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması	58
Tablo 21: Çocuk Sayısı İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması	58
Tablo 22: Çocukların Okula Gitme Durumu İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması	59
Tablo 23: Okula Gitmeyen Çocuğa Bakım Yapan İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması	59
Tablo 24: Okula Gitmeyen Çocuğa Bakım Ücreti İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması	60
Tablo 25: KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri	61
Tablo 26: Yaş İle KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadelerinin Karşılaştırması	62
Tablo 27: Medeni Durum KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması ..	63
Tablo 28: Eğitim Durum KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması ..	64
Tablo 29: Aylık Gelir Durumu İle KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması	65
Tablo 30: Ev Sahibi Olma Durumu İle KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması	65

Tablo 31: Ev Kirası KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması.....	66
Tablo 32: Eşin Çalışma Durumu İle KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması	67
Tablo 33: Eşlerinin Aylık Miktarı İle KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması	67
Tablo 34: Eşlerinin Meslekleri İle KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması	68
Tablo 35: Çocuk Olup Olmaması İle KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması	69
Tablo 36: Çocuk Sayısı İle KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması.....	70
Tablo 37: Çocukların Okula Gitme Durumu KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması	71
Tablo 38: Okula Gitmeyen Çocuğun Bakıcısı KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması	71
Tablo 39: Okula Gitmeyen Çocuğun Bakıcısına Yapılan Ödeme Miktarı KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması	72
Tablo 40: İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Dağılımı.....	73
Tablo 41: Yaş İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması	74
Tablo 42: Medeni Durum İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması	74
Tablo 43: Eğitim Durum İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması.....	75
Tablo 44: Aylık Gelir Düzeyi İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması.....	75
Tablo 45: Yaşanılan Evin Sahibi Olma Durumu İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması	76
Tablo 46: Ev Kirası Tutarı İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması.....	76
Tablo 47: Eşin Çalışma Durumu İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması ..	77
Tablo 48: Eşin Aylık Geliri İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması	77
Tablo 49: Eşin Mesleği İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması	78
Tablo 50: Çocuk Olup Olmama Durumu İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması	78
Tablo 51: Çocuk Sayısı İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması.....	79
Tablo 52: Çocukların Okula Gitme Durumu İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması	79
Tablo 53: Okula Gitmeyen Çocuğa Bakanlar İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması	80
Tablo 54: Okula Gitmeyen Çocuğa Bakanlara Ödenen Tutar İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması.....	80
Tablo 55: Örneklem Grubunun Girişimci Kişilik Özelliklerinin Dağılımı.....	81
Tablo 56: Yaş İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması	82
Tablo 57: Medeni Durum İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması	82
Tablo 58: Eğitim Durum İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması.....	83
Tablo 59: Aylık Gelir Düzeyi İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması	83
Tablo 60: Yaşanılan Evin Sahiplik Durumu İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması	84
Tablo 61: Yaşanılan Evin Kira Tutarı Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması ..	84
Tablo 62: Eşin Çalışma Durumu İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması	85
Tablo 63: Eşin Aylık Geliri İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması	85
Tablo 64: Eşin Mesleği İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması	86
Tablo 65: Çocuk Durumu İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması	86
Tablo 66: Çocuk Sayısı İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması.....	87

Tablo 67: Çocukların Okula Gitme Durumu İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması	87
Tablo 68: Okula Gitmeyen Çocuğun Bakıcısı İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması	88
Tablo 69: Okula Gitmeyen Çocuğun Bakıcısına Ödeme Tutarı İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması	88
Tablo 70: İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Dağılımı	89
Tablo 71: Yaş İle İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması	90
Tablo 72: Medeni Durum İle İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması	91
Tablo 73: Eğitim Durumu İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması	91
Tablo 74: Aylık Gelir ile İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması	92
Tablo 75: Yaşadıkları Evin Sahiplik Durumu İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması	92
Tablo 76: Yaşadıkları Evin Kira Tutarı İle İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması	92
Tablo 77: Eşin Çalışması İle İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması	93
Tablo 78: Eşin Aylık Geliri İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması	93
Tablo 79: Eşin Mesleği İle İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması	94
Tablo 80: Çocuk Olup Olmaması İle İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması	94
Tablo 81: Çocuk Sayısı İle İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması	94
Tablo 82: Çocukların Okula Gitme Durumları İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması	95
Tablo 83: Okula Gitmeyen Çocukların Bakıcıları İle İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması	95
Tablo 84: Okula Gitmeyen Çocukların Bakıcılarına Ödenen Miktar İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması	96

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1.** Genellikle evden çalışan, serbest meslek sahiplerinin (15-64 yaş arası) oranı 26
Şekil 2. Kadınların Üst Yönetimlerde Temsiliyeti 27

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
İŞGEM	: İş Geliştirme Merkezleri
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu
KOBİ	: Küçük ve Orta Boy İşletme
KÖİDD	: Küçük Ölçekli İşletme Kurma Danışmanlığı Desteği
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
MEKSA	: Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayi Destekleme Vakfı
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
TESK	: Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı

ÖZET

Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı: KOSGEB’den Hibe Alan Kadın Girişimcilerin Sosyo Ekonomik Durumu: Kocaeli Örneği

Tezin Yazarı: Emre Kahraman **Danışman:** Prof. Dr. Elif YÜKSEL OKTAY

Kabul Tarihi: 28.06.2019 **Savfa Sayısı:** xi (ön kısım) + 101 (tez)+ (ekler)

Anabilim Dalı: Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri **Bilim Dalı:** Sosval

Kadın girişimcilerin KOSGEB’den aldıkları hibeler çerçevesinde kurdukları işlerinde başarı durumlarında etkin olan faktörler ve bu faktörlere bağlı olarak şekillenen hibe kullanımının kadın girişimcilerin başarı durumları üzerindeki etkileri araştırmanın konusunu oluşturmaktadır. Kocaeli’nde KOSGEB’den hibe alan kadın girişimcilerin başarı durumları konusunda yapılan çalışmanın, hibe projelerinin kullanımı konusuna açıklık getireceği düşünülmektedir.

Bu tez çalışmasında; KOSGEB’den alınan hibelerin kullanımında, kullanımı etkileyen faktörler ve hibe kullanımı kültürü ve etkileyici faktörler incelenmiştir.2018 yılında KOSGEB’den hibe alan 61 kadına 20 sorudan oluşan anket uygulaması yapılmıştır.

Araştırmada KOSGEB’den hibe alan kadınların 36-45 yaş grubu (%45,9), evliler (%75,4), lise mezunları (%49,2), aylık geliri 2001TL-2500 TL arası olanları (%26,2), ev sahibi (%60,7), kira tutarı 1001-2000 TL olan (%19,7), eşi çalışan (%70,5), eşinin aylık geliri 3000 TL ve üzeri (%31,1), eşinin mesleği işçi olan (%34,4), çocuğu olan (%75,4), 2 çocuğu olan (%32,8), çocuğu okula giden (%60,7), okula gitmeyen çocuğuna kendileri işletmede iken kreşe gönderen (%21,3), çocuklarının bakımı için ödedikleri bakım ücretleri 1001-2000 TL olan (%26,2) olarak bulunmuştur. İş kurma aşamasında karşılaştıkları zorlukların, işlerini sevmelerinin yaşları ile, daha önce herhangi bir devlet kurumundan hibe yada kredi alarak işletme kurmalarının, başarısız oldukları durumların, başarılı oldukları durumlardan daha çok konuşulup konuşulmamasının medeni durumları ile bağlantısı bulunmuştur.

KOSGEB’den hibe alma ve kullanabilme, özellikle gelir durumu düşük olan kadınların gelir düzeylerinin yükseltilmesi açısından önem taşımaktadır. Bu amaçla KOSGEB hibeleri düzeyinden kadınların hibe alma ve kullanma miktarlarının artırılması için projeler geliştirilmelidir.

Anahtar kelimeler: KOBİ, KOSGEB, Girişimcilik

SUMMARY

Yalova University Institute of Social Sciences Master Thesis Summary

Thesis Title: The Socio Economic Assessment Of Woman Entrepreneurs Who Received Grant From KOSGEB
Thesis Author: Emre Kahraman Advisor: Prof. Dr. Elif YÜKSEL OKTAY
Date of Acceptance: 28.06.2019 Total Number of Pages: xi (pre text) + 101 (main body) + (appendices)
Department Labour Economics and Industrial Relations Field of Study: Social
Women entrepreneurs active factor in the success of their work within the framework established in the grant they received a grant from KOSGEB and use of these factors impact on the shape depending on the success of women entrepreneurs is the subject of the research. Success of women entrepreneurs in Kocaeli grants from KOSGEB studies on the situation is expected to clarify the use of the grant project. In this thesis; the use of grants received from KOSGEB, the factors affecting the use and use of the grant culture and influencing factors were investigated. 61 months from 2018 years kosgeb grants women the survey consisting of 20 questions was conducted. In the study, women who received grants from KOSGEB; 36-45 age group (45.9%), married (75.4%), high school graduates (49.2%), monthly income between 2001 TL-2500 TL (26.2%), the host (60.7%), the rent amount is 1001-2000 TL (19.7%), working with wife (70.5%), monthly income of the spouses, 3000 TL and above (31.1%), his wife's profession is worker (34.4%), children (75.4%), 2 children (32.8%), who went to school (60.7%), the child who is not going to school is sent to nursery school (21,3%), care fees paid for the care of their children are 1001-2000 TL (26.2%) was found. With the age of the challenges they face during the business start-up, it has been linked to the marital status of the state of having failed to establish a business or to talk more about the situations in which they failed and if they were successful. Receiving a grant from KOSGEB and use, especially women with low income is important in terms of increased income levels. KOSGEB grants for this purpose to increase the level of women to get the grant amount and use projects should be developed.
Keywords: KOBİ, KOSGEB, Entrepreneurship

GİRİŞ

Girişimcilik düşüncesi son yıllarda bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de gelişim göstermektedir. Genellikle erkeklerin ilgi alanları kapsamında değerlendirilen girişimcilik, kadınların iş gücüne katılma motivasyonlarının artmasıyla birlikte kadınların da ilgisini çekmeye başlamıştır. Kadınların geçmiş yıllara oranla iş gücüne katılım oranlarının artıyor olması ekonominin ve toplumun kalkınması, bilimsel ve teknolojik değişimler ve bunun yanı sıra kadınların toplum içindeki yerlerinin değişmesine etki eden faktörler, kadınların toplumsal rollerini değiştirmiştir. Bu yaşanan değişim kadınların çalışma yaşamında ağırlıklarını hissettirmesini sağlayan unsurlar olmuştur.

İş gücüne katılma oranları anlamında istatistiki olarak artış olmasına rağmen, kadınlar iş hayatına girişte ya da çalışma şartlarında çeşitli zorluklarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Çalışma şartlarının zorlukları hem erkekler için ve hem de kadınlar için geçerli olmasına rağmen, kadınların bu zorluklar karşısında direnme güçleri erkeklere nazaran daha zayıf durumdadır. Çalışma hayatında faaliyetlerine devam eden kadınların yaşadıkları en büyük sorunlardan birisi ev ve iş hayatı çatışmasıdır. Girişimcilik şartlarının getirmiş olduğu sorumluluklar ve kadınların ev hayatında üstlendiği ağırlıklı sorumluluk anlayış bu çatışmayı beraberinde getirmektedir. Çalışan kadınların karşılaştıkları en önemli sorun söz konusu çatışmanın doğurduğu zaman sorunu ve fiziksel yorgunluktur. Bunun yanı sıra kadınların eş ve ailelerinden aldıkları manevi desteğin boyutu da diğer önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumsal olarak sahip olunan gelenek ve görenekler, sosyo-ekonomik yapının getirdiği baskılar çalışma hayatına girecek kadınların engelleri olarak tanımlanabilmektedir. Ülkemizin yaşamakta olduğu bireysel ve toplumsal düşünce değişikliği kadınların çalışma hayatlarını da etkilemiş ve kadınların çalışma hayatında daha aktif rol almalarını sağlamıştır. Kamu ve özel sektörde çalışma şartları çok değişik yönlerden incelenebilmektedir. Özellikle çalışma süreleri ile ilgili olarak son yıllarda yapılan mevzuat değişikliklerine rağmen problemler yaşanmaya devam etmektedir. Kadınların eğitim düzeylerinin geçmiş yıllara nazaran yükseliyor olması gerek toplumsal hayat açısından gerekse çalışma hayatı açısından kadınların özgüven kazanmalarını sağlamaktadır. Ekonomik özgürlüğe kavuşma isteğinin daha baskın hale gelmesi de kadınların iş gücüne katılma arzularının artmasına hatta kendi işyerlerini açma motivasyonunun ortaya çıkmasına neden olmuştur.

İşsizlik sorunu gelişmiş ülkelerin ve gelişmekte olan ülkelerin ana ekonomik problemleri arasında sayılmaktadır. Kadınların girişimci rolü ile çalışma hayatında görev almaya başlamaları yeni çalışma alanlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Kadınların çalışma hayatına girmeleri toplumsal olarak çalışan ortalamasının yükselmesini sağlamakta ve ekonomik olarak gelişme göstergesini yükseltmektedir. Girişimci kadınların getirmiş olduğu ekonomik ve sosyal faydaları engelleyebilecek olan bireysel, toplumsal, sosyoekonomik bütün sorunların belirlenmesi gerekmektedir. Bu etkenlerin özellikle problem oluşturan konuların nedenleri ve çözüm yolları üzerinde araştırmalar yapılması ekonominin daha da güçlenmesini sağlamaktadır.

Kadın girişimciliği, kadın istihdamının çözüm noktası olarak görülmektedir. Bu düşünce bütün dünyada ve ülkemizde kabul görmektedir. Devlet ve özel sektör kadın girişimciliğini destekleyen çalışmalar yapmaktadır. Sivil toplum kuruluşları kadın girişimciliğini destekleyen projeler yürütmektedir. Ülkemizin son yıllarda göstermiş olduğu ekonomik, politik ve sosyal gelişmeler olmasına rağmen katı gelenekçi toplumsal yapının engellemeleri devam etmektedir. Cinsiyet ayrımcılığı kadın girişimcilerin en büyük engellerinden birisidir. Toplumsal değer yargıları, bürokrasinin ortaya çıkardığı zorluklar, sermayenin temin edilmesinde yaşanan sıkıntılar ve kadının girişimcilik rolü ile ev kadınlığı rollerinin çatışması kadın girişimcilerin en önemli sorunlarındanır.

Çalışmanın Konusu

Araştırmanın konusu KOSGEB’den girişimci desteğini almış kadın girişimcilerin başarı durumlarının belirlenmesidir. 2018 yılında Kocaeli ilinde KOSGEB’den girişimci desteğini almış kadın girişimcilerin başarı durumları sosyo-demografik farklılıklarına yönelik sorular ile tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın Önemi

KOSGEB’den girişimci desteğini almış kadın girişimcilerin başarı durumları hakkında yapılan çeşitli çalışmalar mevcuttur. Fakat 2018 yılında Kocaeli ilinde bu şekilde yapılmış bir saha çalışması mevcut olmadığından kadın girişimcilerin başarı durumlarının tespiti açısından önemli bir çalışma olduğu değerlendirilmektedir.

Çalışmanın Amacı

Tezimizin amacı, Kocaeli il merkezinde KOSGEB girişimci desteğini almış kadın girişimcilerin, halen ne iş yaptıklarını belirlemek, girişimci olmalarını sağlayan sosyo-ekonomik ve kültürel unsurları meydana çıkarmak, girişimciliğe bakışı, kadın girişimcilerin başarılarının ve başarısızlıklarının nedenlerini ortaya koymaktır.

Araştırmanın Hipotezleri

2018 yılında Kocaeli ilinde KOSGEB’den girişimci desteğini almış ve işletme kurmuş kadın girişimcilerin başarılı oldukları tezi savunulmaktadır. Bu çalışma sonucunda girişimci kadınların sosyo-demografik durumlarına göre başarılı olup olmadıkları saptanmaya çalışılmıştır.

H1:KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin aylık gelirleri ile iş kurmaya motive edici faktörlerden olan başarılı olma ve kendilerini çevrelerine kanıtlama istekleri ilişkilidir.

H2:KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eşlerinin meslekleri ile fiziki gücün iş başarısında önemli olması nedeniyle erkeklerin daha avantajlı olduğunu düşünceleri ilişkilidir.

H3:KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin medeni durumları ile başarısız oldukları durumların başarılı oldukları durumlardan daha çok konuşulması ilişkilidir

H4:KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin medeni durumları ile başarı durumları, kadın oldukları için sektörde daha çok takip edildiklerini düşünmeleri ve bu yüzden başarısız olmaktan korkmaları ilişkilidir.

H5:KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin medeni durumları ile kadın olmaları ve başarılarını çevrelerine kabul ettirebilmek için çok çaba ve zaman harcamaları ilişkilidir.

H7:KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eğitim durumları ile başarı durumları, kadın oldukları için sektörde daha çok takip edildiklerini düşünmeleri ve bu yüzden başarısız olmaktan korkmaları ilişkilidir.

H8:KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin çocuklarının olup olmaması ile başarı durumları, kadın oldukları için sektörde daha çok takip edildiklerini düşünmeleri ve bu yüzden başarısız olmaktan korkmaları ilişkilidir.

Araştırmanın Yöntem ve Teknikleri

Araştırmada Türkiye’nin Kocaeli ilinde 2018 yılında KOSGEB’den 2.415.449,52 TL girişimci desteğini almış 157 kadından ulaşılabilen 61 kadına 42 sorudan oluşan soru paketi ile yüz yüze anket araştırması yapılarak sonuçları yorumlanmaya çalışılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 23,0 programı kullanılmıştır. Araştırmamızda evren büyüklüğü 157 kişiden oluşmaktadır. Evren büyüklüğü dikkate alınarak gerçekleştirilen hesaplamada hata payının +10 ve anlamlılık düzeyinin %95 olarak hesaplanmasıyla örneklem büyüklüğü 61 kişi olarak belirlenmiştir.

$$(n = N \cdot t^2 \cdot p \cdot q / d^2 (n-1) + t^2 \cdot p \cdot q)$$

N= Evrendeki birey sayısı (157)

n= Örneklem alınacak birey sayısı (61)

p= incelenen olayın görülüş sıklığı (olasılığı) (0.5)

q= incelenen olayın görülmeyiş sıklığı (1-p) (0.5)

t= belirli serbestlik derecesinde ve saptanan yanılma düzeyinde t tablosunda bulunan teorik değer (1,96)

d= Olayın görülüş sıklığına göre yapılmak istenen +- sapma olarak simgelenmiştir. (0.5)

Çalışmamız Kocaeli ilinde yaşayan 2018 yılında hibe almış girişimci 61 kadın ile yüz yüze yapılan anket çalışmasının yorumlanmasına dayanmaktadır.

Çalışmada izlenen yöntem nedeniyle 2018 yılında Kocaeli ilinde KOSGEB girişimcilik desteğini almış kadınların girişimcilerin başarılarının değerlendirilmesi üzerine yapılan bir saha çalışması mevcut olmadığından dolayı; bu bağlamda yapılacak diğer çalışmalara öncü ve yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

BÖLÜM 1: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Girişimciliğin Tanımı

Kelime anlamı olarak girişimci, ticaret ve endüstri gibi alanlarda sermaye sağlayarak girişimde bulunan kişiler, müteşebbis anlamı taşımaktadır (Türk Dil Kurumu www.tdk.gov.tr,2018: 4).

Girişimci anlam olarak iktisat terimleri sözlüğünde, emek, sermaye ve doğayı bir araya getirerek üretim sürecini bir üretim faktörü olarak tasarlayan, örgütleyen ve onun tüm riskini üstlenen kişi olarak tanım içermektedir (Seyidoğlu, 2002: 9).

Tarih kaynaklarında ise girişimci ilk olarak 18. Yüzyıl başlarında Fransız ekonomist Richard Cantillon tarafından tanımlanmıştır. Cantillon'un girişimci tanımı ise, henüz belirginleşmemiş bir bedelle satılmak için üretim girdilerini ve hizmetlerini bugünden satın alan ve üreten kişi olarak belirtmektedir (Çelik ve Demirci, 1998: 11).

Girişimciyi tanımlamak adına birçok ekonomist 18. Yüzyıldan itibaren farklı birçok anlamlandırmada bulunmuşlardır. Modern anlamda girişimcilik 20.yüzyılda Schumpeter tarafından ortaya konmuştur. Söz konusu tanımda yenilikçi ve dinamik olma niteliğiyle girişimcinin ekonomik kalkınmada, insan kaynakları açısından önemlilik arz ettiği vurgulanarak gündeme getirilmiştir. Girişimcilikle ilgili yapılan çalışmalarda büyük oranda katkısı bulunan Schumpeter, teknoloji ile girişimcilik kavramlarını bütünleştirip ayırt edici özellik olarak girişimciyi yenilikçilik diğer bir adıyla inovasyon kavramı içerisinde ele almıştır. Girişimciyi bu yönden ele almasıyla Schumpeter toplumlarda değişimi var edebilecek bireyler ve kurumlar olarak anlamlandırmıştır (Gürol ve Bal, 2009: 19).

Tanımların net hatlar içermesi girişimcilik için mümkün olmamaktadır. Ortaçağda ilk kez söz edilen ve kullanılan girişimcilik yüzeysel anlam kapsamında iş yapan olmaktadır. Zaman içerisinde değişen ve gelişen toplumlar girişimcilik tanımının da güncellenmesini beraberinde getirmiştir. 20. Yüzyıl içerisinde gelişim ve değişimi hız kazanan girişimcilik, risk alma, yenilikleri yakalama, fırsatları değerlendirme ve tüm bu etmenlerin hayata uyarlanma süreci olarak nitelendirilmeye başlanmıştır (Tekin, 2004: 7).

Süreç olarak girişimciliğin çerçevesi içerisinde finansal, fiziksel ve sosyal risklere rağmen faaliyette bulunularak parasal ödüller, bireysel tatmin ve bağımsızlık kazanıp bir değer süreci yaratmadır. Bu tanımda sözü edilen temel koşullar girişimci olabilmenin niteliklerini oluşturmaktadır. Bunlar (Atik, 2002: 38):

- Yaratıcılık girişimcilikle eşdeğer konumda yer almaktadır. Değerler içeren bir oluşumun var edilmesi toplum ve girişimci için yararlı nitelik oluşturmaktır.
- Yeni değerler yaratma süreci olarak girişimcilik için zaman ve çaba harcanmalıdır.
- Her yeni oluşumla beraber var olan riskleri karşılayabilmek gerekmektedir.

- Her yeni yaklaşım sonucunda bireylere kazanımlar ve ödüller sağlamaktadır. Söz konusu bu ödüller girişimci için anlam taşıyan bireysel tatmin ve parasal ödüllerdir.

Ülkelerdeki yaşanan istihdam problemi ve beraberinde var olan ekonomik büyüme sorunlarına girişimcilik önemli oranda çözüm sağlayan bir etmendir. Bu etmenler dâhilinde yer alan üretim faktörlerini bir bütün şeklinde kullanan birey girişimci olarak nitelendirildiği için oluşan üretkenlik alanında temsilci konumundadır. Bireylerin bu konumda olmasının sebebi kullanılmayan ve terk edilmiş üretim niteliklerinin de değerlendirilmesidir. Girişimci bireyler sahip oldukları niteliklerle beraber mevcut girdilerde de değişiklik yaparak üretimin artışı da sağlarlar. Toplumlar açısından girişimcinin rolü ekonomik fayda yaratan bir aktör konumundadır (Tekin, 2005: 4).

Girişimciler piyasa ekonomisinin lokomotifi konumundadırlar, sektörlerde verimliliği arttırırlar ve hızla büyüyen sektörler yarattıkları için ekonomik büyümeyi hızlandırırlar. Dolayısıyla girişimci ekonomik faaliyetlerin düzenlenmesinde, istihdam yaratılmasında ve üretim faaliyetlerinde anahtar role sahiptir. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde ise girişimciliğin önemi daha büyüktür (Atik, 2002: 39).

1.2. Girişimcilik ile İlgili Kavramlar

Tanımı ve oluşum yapısı bakımından girişimcilikle ilgili anlamsal ve işleyiş açısından benzerlik gösteren kavramlar mevcuttur. Örneğin esnaflık müessesini bu kapsamda değerlendirebiliriz. İktisadi faaliyetleri nakdi sermaye haricinde emek gücüyle çalışmaya dayalı ve yıllık gayri safi geliri yasalar kapsamında belirlenmiş kişiler esnaf olarak adlandırılmaktadır. Yer aldığı konum tacir ile işveren arasında bulunmaktadır (Çelik ve Akgemci, 1998: 2-3).

Ayrıca esnaf sermaye bakımından yetersiz olma oranı ve bağımsız konumda çalışması sebepleri neticesinde tacire benzerlik göstermektedir. Girişimcilikle tanımsal ve işlevsel kapsamda benzerlik gösteren diğer bir kavram ise tacirciliktir. Anlamsal olarak ticari herhangi bir işletmeyi kısmen de olsa kendi adına işleten kişi olarak tanımlanmaktadır. Kişinin bu tanımda bahsedilen tacir olarak sayılabilmesi için gerekli nitelikler bulunmaktadır. Bunlar (Tutar ve Küçük, 2003: 5);

- Bir ticari işletmenin var olması
- Var olan bir ticari işletmenin kısmen de olsa işletilmesi
- Sağlanan işletme faaliyetlerinin kendi adına olmasıdır.

Girişimcilik yapısında yer alan diğer bir oluşumda işletme sahipliğidir. Bu tanım kişinin girişimcilik kapsamında mülkiyetine sahip olduğu anlamı içermektedir. İşletmelerin boyutları ne olursa olsun küçük, orta ve büyük üretim potansiyellerine göre risk alabilen ve varlığını ortaya koyabilen kişi olacaktır (Çelik ve Akgemci, 1998: 3).

Faaliyet bakımından işin oluşum kısmını değil de yapılış kısmını ele alan teknisyenlik ya da teknokratlık genel kapsamda “bir işin doğru yapılabilir olmasını istiyorsan, kendin yapmalısın” ilkesine dayanmaktadır. İşlerin teknisyenler açısından anlam taşıması

uygulama süreçlerinde belirginlik kazanmaktadır. İşletmelerde girişimciler, yöneticiler ve teknisyenler bir ahenk içerisinde çalıştıkları sürece pozitif sonuçlar meydana getirebilmektedirler (Çelik ve Akgemci, 1998: 4).

Girişimciliğin var ettiği bir pozisyon olan yöneticilik, işletmenin piyasalar kapsamındaki kar

- Başarma ve rekabet etmek için harekete geçme,
- Bağımsız karar alma,
- Sahiplenme ve sorumluluk alma,
- Yeni bilgiye, insanlara, uygulamalara vb. açık olma,
- Belirsizliğe ve riske katlanma,
- Yaratıcı ve esnek düşünme, problem çözme ve karar verme,
- Fırsatları görme ve yakalama becerisi,
- Tercihler ve davranışlara bağlı risklerin farkında olma,
- Riskleri yönetme ve sonuç olarak azaltma yeteneği,
- Zorluk durumunda kararlılık,
- Vizyon oluşturma ve tartışma,
- Bir etki oluşturabilme.

Bireyler toplumlarda sahip oldukları özellikleri ile diğer bireylerden farklılık göstermektedirler. Girişimcilerde bu kapsamda sahip oldukları niteliklere göre diğer girişimcilerden farklılık göstermektedir. Bu nitelikler; sahip olunan kaynaklarla ilgili öngöründe bulunabilmek, işleri planlamak ve bu planlara göre uygulamak, gereklilik arz eden kaynakları temin edebilmek ile sahip olunan girdileri işleyip tüketicilere sunarak karlılık elde edebilmek olarak sıralanmaktadır. Girişimcileri tutum ve davranışlarına göre Johnson aşağıdaki niteliklere göre belirlemektedir.

- Başarı ve rekabet edebilmek için harekete geçme
- Net ve bağımsız karar alabilme
- Kapsayıcı olma, sahiplenme ve sorumluluk üstlenebilme
- Yeniliklere açık olma
- Risk ve belirsizliğe dâhil olabilme
- Düşüncelerinin yaratıcılık ve esneklik içermesi, karar vermede ve problem çözmede öncül olma
- Fırsat yaratma ve fırsatları görebilme
- Yapış olduğu tercihler kapsamında yer alan risklerin farkında olabilme
- Var olan riskleri yönetebilme ve asgari orana indirebilme

- Durumlara göre kararlılık sergileyebilme
- Vizyon sağlayabilme ve bunu tartışabilme
- Etki meydana getirebilme.

Girişimci bireyler yer aldıkları toplumlarda ki sosyo- kültürel niteliklerden etkilenecek, bireysel özelliklerini olgu kapsamında sergilemektedirler. Bu yönden girişimcilerin amaçları ve nitelikleri arasında temel anlamda bir bağ bulunmaktadır (Akşit, 2003: 6).

Girişimcilik literatürde genel hatlarıyla davranışları etkileyen altı farklı özelliği dâhilinde sıralanmaktadır. Bunlar (Demirkaya ve Aydın, 2010: 2):

Başarı İhtiyacı: Girişimcilikte bu özellik Murray tarafından var edilen başarı ihtiyacıyla ilgilidir. Fakat McClelland ve arkadaşları ile çalışma alanları daha kapsamlı ele alınmıştır. Bireyin sahip olduğu içsel güç ve hislere dayanmaktadır (Akşit, 2003: 7).

Başarı oranları yüksek olan bireyler için, maddi kazanç çabanın bir sonucu olarak değil, başarının bir göstergesi olarak nitelendirilmektedir. Maddi kazanç her ne kadar doğal bir sonuç olarak kabul görmese de bireyler başarılarını sergileyebilmek için bir geribildirim aracı rolü oynarlar (Karateke, 2006: 4).

Girişimci olabilmeleri için bireylerin amaçlarını etki eden bir faktör de kontrol odağıdır. Bu bireyin yaşamı boyunca olaylar kapsamında sahip olduğu kontrol duygusunu izah etmektedir. Bireylerin olaylara dönük bireysel sorumluluklarını anlayabilme derecelerine göre çeşitlilik gösterdiği Rotter tarafından öne sürülmüştür (İlter, 2008: 9).

Rotter tarafından öne sürülen derecelerine göre bireysel sorumlulukları algılayabilme durumları içsel ve dışsal kontrol odağı olarak var olmaktadır. İçsel kontrol odağı yapısal olarak bireylerin olaylar veya çıktılarının kendi davranışlarından meydana geldiğini belirtir. Bireylerin çabaları, yetenekleri ve özverileri gibi süreklilik gösteren kişisel nitelikleri sayesinde oluştuğu inancına dayanmaktadır.

Diğer bir kontrol odağı olan dışsallık ise, bireylerin kendi kontrollü dışında kalan şans, görev zorluğu vb. gibi birçok faktörlerin olay ve çıktılarının işleyişinde var olduklarına yönelik inançlarını kapsamaktadır.

Ticaretin doğal yapısı ve girişimci kavramının doğduğu Cantillon (1755) denemesinde girişimciyi, işlevler kapsamında kar elde edebilmek amacı güderek risk alan kişi olarak adlandırmaktadır. Risk alma eğilimi bu açıdan değerlendirildiğinde, hesabı yapılabilen risk etmenlerini göze alabilen kişi girişimci olarak tanımlanmaktadır. Bu nitelik ise işletme yöneticileri bireylerle girişimci bireyleri ayıran en önemli farkı oluşturmaktadır (Anonymous, 2008b: 2).

Sahip olunan verilerin oranı bireyin belirsizlik durumuna neden oluşturmaktadır. Belirsizliğe gösterilebilecek sınır ise bireylerin belirsizlik içeren durumlara karşı tepki verebilme nitelikleridir (Akşit, 2003: 8).

Günümüz koşullarında girişimcilik faaliyetleri geçmişe göre oldukça fazla zor ve belirsizlik içeren koşullar içermektedir. Bu sebeple girişimci bireylerin en önemli

nitelikleri, var olan belirsizlik atmosferinde risk üstlenilebilmesi ve karar verebilme durumlarının var olabilmesidir (Yelkikalan, 2007: 39; Bozkurt ve Baştürk, 2009: 43).

Kendine güvenme hissi içsel bir dürtü ile bireylerde meydana gelen koşullardır. Girişimcilerde kendine güvenme ile önce bireysel sonra örgütsel güdüleme oluşarak, başarı, inanç ve yetkinlik beraberinde var olmaktadır. Girişimcilere en büyük olumlu etki psikolojik etmenlerle iletilen içsel ve dışsal faktörlerdir. Bu faktörler başarı, risk alabilme, karar verebilme noktalarında etkili bulunmaktadır (Yusuf, 2007: 2; Johnson, 2001: 135).

Yapılan deneysel çalışmalarda girişimcilik kaynaklarında söz edilen sonuçlara göre girişimci bireylerin kendilerine güven oranlarının diğer bireylere göre yüksek oranda olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Yusuf, 2007: 3).

Girişimcilerin yer aldıkları piyasa ve pazarlara yeni bir ürün, süre ve hizmeti sunmalarını tanımlayan yenilik kavramı, girişimciliğin temel niteliklerin dayanağı konumunda yer almaktadır (Erdoğan, 2008: 4).

Schumpetter tarafından ilk olarak girişimcilik literatürüne kazandırılan yenilik kavramıyla bir dayanak noktası halini almıştır. Girişimcilikte yeniliğin meydana gelme süreçlerini Schumpetter beş süreçte meydana geldiğini belirtmiştir. Bu etmenler ise (Gözek, 2006: 5):

- Çıktı olan bir malın ve ya hizmetin kalitesinin oranı
- Üretim süreçlerinde uygulanan metotlar
- Bu yeniliklerin müşterilere sunulacak yeni pazar alanları
- Kaynakların elde edilmesinde yeni alanlar
- Endüstri oluşumlarının yönetimsel yapısı

1.3. Girişimcinin Temel Fonksiyonları

Ekonomik ve sosyal tabanlarda girişimciler farklı birçok fonksiyonu meydana getirmektedirler. Küresel ekonominin sürekli gelişmesi ve değişmesi beraberinde girişimcilerin fonksiyonlarına yönelik yeni ilkelerin eklenmesine neden olmaktadır. Bu süreçler sebebiyle modern girişimcilerin faaliyetleri farklı biçimlerde meydana gelmektedir. Girişimci bireylerin fonksiyonlarını Tosunoğlu yedi ilkedeki özetlemiştir (Tosunoğlu, 2003: 5)

Ülkelerin gelişmişlik oranları ve bu doğrultuda ki faaliyetleri istihdam ortamlarının yaratılmasını da sağlamaktadır. Ülkelerde ki işsizlik oranları var olan istihdam alanlarının gelişmemesi ya da yeterli olmaması sonucu artış göstermektedir. Bu açıdan girişimci sayısının artış göstermesi paralelinde istihdamı ve işsizliğe olumlu yönde etki edebilmektedir (<https://www.bilgiyonetimi.org/page/2/>, 2018: 1).

İşletmelerin büyüklük oranlarına göre ekonomide ki ağırlıklarına bakıldığında 1970'lerden itibaren karşılaştıkları birçok sorun neticesinde azalma söz konusu olmuştur. Bu sorunların önemlilik içerenleri ise, küresel rekabet ortamının genişlemesi ve artması ile sürekli değişim gösteren teknolojik yeniliklere uzak kalınmasıdır. Sebeplerin

doğurduğu sonuçlar olan küçük ve orta büyüklükteki işletmeler istihdam olanağına sahip olmaları bakımından ilgi odağı oluşturmışlardır. Sahip oldukları esnek ve değişime açık sistemleri neticesinde büyük işletmelere göre orta ve küçük işletmelerin istihdamda büyük paya sahip olabilecekleri varsayılmaktadır. Ekonomik açıdan bu işletme girişimcileri kuracakları yeni istihdam alanlarıyla ekonomiye ivme kazandırabileceklerdir (Müftüoğlu ve diğ., 2004: 7).

Üretim süreçleri sonucunda elde edilen hizmet veya malların yerel ve ulusal kapsamda pazarlara sunulabilmesi girişimciler için satış oranlarının artmasını sağlayan temel etkindir. Günümüzde pazarda sahip olunan paylarını genişletebilmek adına girişimcilerce farklı yollar oluşturulmuştur. Tüketici konumunda ki bireylerin satın alabilme durumlarını yükseltmek, ekonomik kalkınmaya yardımcı olmak ve gelir dağılımını daha adil bir konuma getirmek amacıyla var olan engelleri kaldırmak bu yollardan bazılarıdır (Çelik ve Akgemci, 1998:5).

Farklı olabilmek üretim hizmetleri kapsamında yer alan işletmeler için yeni mal ve hizmetlerin sahip oldukları nitelik, kalite ve seçilebilirliğini yükseltmektir. Bu süreci etkili ve verimli bir şekilde kullanabilmek girişimcilere emeklerinin, çabalarının ve harcamalarının misliyle geri kazanım sağlamalarını getirmektedir (Arıkan, 2004: 4).

Girişimcilerin yerel ve küresel piyasalarda var olan rekabete karşı direnç sergileyebilmeleri belli koşullarda örgütlenme içerisinde olarak başarı gösterebilir. Bu durum yerel ya da küresel kapsamdaki tüm piyasa koşulları için geçerlilik taşımaktadır (Tutar ve Küçük, 2003: 6).

Örgütlerin yapısal nitelikleri ortak amaçlar ve bunlardan meydana gelen çıkarlara dayalı bulunmaktadır. Girişimcilerde de bu yönde amaç ve çıkarların doğrultusunda oluşmuş olan örgütlenmeler mevcuttur. Bu şekilde karlılık ve pazar payı oranı yükselmiş olmaktadır (Çelik ve Akgemci, 1998: 6).

İşletmelerin sektörlerde varlıklarını sürdürebilmeleri üretim süreçleri için zorunluluk teşkil eden hammadde ve benzeri maddelerin sağlanabilirliği, ulaştırılması ve yeni kaynakların temini ile bağlantılıdır. Tüm bu süreçlerin kapsama alanı yerel ve küresel düzeyde şekillenebilmektedir. İşletmelerin kaynaklarını temin edebilmesi ve yönlendirebilmesiyle diğer işletmelere göre farklı olabilmektedirler (Tutar ve Küçük, 2003: 7).

Girişimciler için önemlilik taşıyan varlıklardan biri olan sermaye, yeni iş alanlarının ve işletmelerin kurulabilmesi, sürdürülmesi ve geliştirilebilmesi için temel kaynak konumundadır. İşletmelerin büyümesi, girişimcilerin sermaye birikimlerini sağlayabilmesiyle orantılıdır. Bu oran aynı zamanda da endüstrinin gelişmesine, yeni istihdam alanlarının oluşmasına ve teknolojik yeniliklerin de oluşmasına dayanak oluşturmaktadır. Toplumlar bu faktörler dâhilinde hem ekonomik hem de istihdam alanlarında yüksek refah seviyelerine ulaşabilmektedirler. Sermaye birikimi sayesinde mevcut girişimcilerin ve işletmelerin haricinde yeni girişimcilerin de var olabilmesi için cazibe oluşturu bir atmosfer oluşumunu da beraberinde getirmiştir (Müftüoğlu ve diğ., 2004: 8).

Piyasa ve pazar koşulları içerisinde girişimcilerin ticari faaliyet yaşamında varlıklarını devam ettirebilmeleri, mevcut satış yöntemleri haricinde yeni satış yöntemlerinin olabilmesine bağlı olmaktadır. Yeni satış yöntemleri geliştirmek girişimciler için daha fazla karlılık ve pazar payı anlamı taşımaktadır (Dolgun, 2003: 12).

Her ne kadar yerel ve küresel pazarlarda ve piyasalarda var olabilmek girişimciler ve işletmeler için önem arz etse de değişen ve gelişen teknolojik sistemler içerisinde de var olabilmek günümüz koşullarının bir getirisi. Teknoloji girişimciler ve işletmeler için yeni küresel pazar alanlarına ulaşabilir olmanın alternatif oluşumlarını içermektedir. Bu nitelikleriyle teknolojiyi kullanarak girişimcilerin farklılık yaratması, işletmelerin yeni pazar alanlarına ulaşabilir olması ve müşterilerle alternatif yenilikçi yaklaşımlar oluşturulabilir olmasında büyük faktörler içermektedir (Tosunoğlu, 2003: 6).

1.4. Girişimciliğin Tarihsel Süreci

Ülkemizde girişimciliğin tarihi incelendiğinde devlet destekli oluşum olarak meydana gelip, bireyler ve devler arasındaki yakın ilişkiler sonucunda geliştiği ve var olan ekonomik politikalardan bağımsızlık göstermediği görülmektedir. Girişimciliğin gelişimi ülkemizde dönemlere göre birçok farklılık göstermektedir. Bu kapsamda 1923 yılından itibaren öne çıkmış olan 5 temel dönemden söz edilebilmektedir (Gürol ve Bal, 2009: 20).

Türkiye’de 1923–1929 yılları arasında kapsayan özel girişimciliğe teşvik dönemi, Osmanlı İmparatorluğu’ndan var olan bir işletme kültürü atmosferinde var olmuştur. Bu dönemde cumhuriyetin kurulmasını takip eden ilk yıllardaki ekonomik ev endüstriyel oranlarının yeterli olmaması sebebiyle dönemde devlet işletmeleri büyük paya sahiptir (Gürol ve Atsan, 2006: 25).

Söz konusu dönemde uygulanan politikalar temel olarak milli kapsamlı varlıklı olan bireylerle şekillendirmek, sermaye oluşumu ve istihdam olanakları oluşturabilmek amacıyla şekillenmiştir. Bu açıdan girişimcilik gösteren bireylerin birçoğu o dönemde devletin üst kademelerinde yer alan kişilerce olduğu gözlemlenmiştir (Öztürk, 2008: 13).

1923-1929 yıllarını kapsayan teşvik döneminde milli bir sermaye oluşumu amaçlanmıştır. Bu dönemde yabancıların değişik alanlardaki potansiyellerine son verilme çabası güdüldürken, diğer bir yandan da girişimciliği teşvik edebilmek amacıyla birçok önlemler alınmıştır. Bu önlemler kapsamında yer alan faaliyetler olarak 1924 yılında İş Bankası kurulup, 1927 yılında ise Teşvik-i Sanayi Kanunu çıkarılarak özel işletmeler için teşvik edici temeller oluşturulmuştur. Ayrıca bu kapsam da yine Sanayi ve Meadin Bankası da bu amaç doğrultusunda kurulmuştur (Şekerler, 2006: 8).

Ülkemizde ki girişimciliğin devam dönemlerinde 1930–1946 yıllarında devletçilik ve yansımaları dönemi olarak nitelendirilmiştir. Bu dönemde uygulanan ekonomi politikalarında öne çıkan nitelikler genel kapsam da korumacılık ile devletçilik içermektedir (Doğramacı, 2006: 13).

Söz konusu 1930–1946 yıllarını kapsayan dönemde liberal ekonomi doğrultusunda politikaları temel alınacağı yönünde söylemler olmasına rağmen, özel sektör ve piyasa

yanlısı amaçlar içermeyen ve devlet müdahalesi sonucunda sürekli değişim gören bir ekonomik yönetim süreçleri sergilenmiştir (Öztürk, 2008: 14).

1930–1946 dönemlerinde benimsenen devletçilik politikasında özel girişimcilerin oranlarının az olması sebepleri dâhilinde, sermaye yetersizliği ve dünya ekonomisinde yaşanan 1930 senesi ekonomik buhranı olumsuz faktörleridir. Ülkemizde sanayi kesiminin büyümesine yönelik planlamalar olan birinci, ikinci ve üçüncü beş yıllık sanayi planları bu dönemde gerçekleştirilmiştir. Fakat bu dönemde girişimciliğe engel olabilecek nedenler olan 1930 ekonomik buhranı ve II. Dünya Savaşı ekonomik olarak olumsuzluklar içermektedir (Şekerler, 2006: 9).

Türkiye’de 1929- 1938 yılları kapsamında ekonomik kalkınma amaçları doğrultusunda izlenen devletçi politikalar sonucunda önemli faaliyet alanlarına sahip devlet bankaları meydana getirilmiştir. Bu kapsamda meydana getirilen bankalar belirli sektörleri ya da toplumda var olan kesimleri desteklemek amacıyla oluşturulmuştur. Bunlar, Sümerbank, Etibank, Denizbank, Belediyeler Bankası, Türkiye Halk Bankası, T.C Ziraat Bankası ve Türk Ticaret Bankası olarak bulunmaktadır (Gürol ve Bal, 2009: 21).

Liberal ekonomiye geçiş dönemi olan 1946–1960 yılları arasında Türkiye’de siyasal kapsamda ki çok partili döneme geçişin ekonomik yaklaşımlar açısından birçok önemli girişimleri beraberinde getirdiği gözlemlenmektedir. Ekonomide liberalleşme hareketleri, küresel olarak piyasalar ve pazarlarda ki yeni oluşumlar sayesinde politik ve ekonomik olarak ülkemiz açısından önemli fırsatların var olduğu yıllar olarak bulunmaktadır (Şekerler, 2006: 10).

Liberal ekonomik dönemde girişimciliği teşvik etmek amacıyla izlenen politikalarda, 1950 yılında kurulan Sınai Kalkınma Bankası aracılığıyla teşvik edici çalışmalar yürütülmesi amaçlanmıştır. Bu tip devlet destekli oluşumlar sonucunda dönemde özel girişimcilerin sanayi sektöründe ki pay oranı %70’e yükselmiştir (Koç, 2005; Öztürk, 2008: 15).

Yerel ve ulusal alanlarda yaşanan sektörlerdeki daralmalar sonucunda 1954 yılından itibaren dış ticaret ve tarım sektörlerinde sanayileşme politikası bırakılarak, bunlara alternatif olarak sanayileşmeye önem verilmiştir. Bu şekilde sanayinin korunması, devamlılığı ve yerli oluşumuna yönelik politikalar izlenmiştir (Gürol ve Bal, 2009: 22).

Ekonominin belirli bir plan kapsamında süreçler içermesi 1960–1980 yıllarında ki planlı ekonomi deneme dönemlerinde şekillenmiştir. Ülke genelinde devletçilik ilkesinin etkileri aktif olmasına rağmen özel sektöre yönelimin daha fazla olması ve özel sektördeki yatırım oranlarının artış göstermesi sonucunu içerir. Bu sonuçlar dâhilinde ülke ekonomisi için iki adet Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlanarak uygulamaya konulmuştur (İlter, 2008: 10).

Özel girişimcilik beraberindeki olumlu getirileri bakımından ülkemizde de gelişim gösterebileceği bir temel oluşturularak, 1960–1970 yılları arasında özel girişimciliğin üretim artışını sağlaması hedeflenmiştir. Bu yıllarda ülkemizde siyasi temelli darbe ve reform hareketlerinin oluşturduğu krizler neticesinde belirsizliklerden dolayı girişimcilik olumsuz etkilenmiştir (Doğramacı, 2006: 14).

Türkiye’de özellikle dışa açık liberal ekonomik dönem olan 1980’li yıllar kapsamında ekonomik gelişim süreçlerinde ve stratejilerinde büyük oranda değişimler oluşup, korumacı ekonomiden serbest pazar ekonomisine yönelim gerçekleşmiştir. Bu sayede girişimcilerin ve küçük işletmecilerin ekonomide ki yarattıkları ivmeler ve taşıdıkları önemler anlaşılabilir devlet tarafından teşvik oluşturulmuştur (Güncelioğlu, 1994: 8).

Girişimciler açısından bu dönem kapsamında hizmet sektöründe ki olumlu gelişmeler ve izlenen politikalar sayesinde önemli oranda artış meydana gelmiştir. Yeni piyasalar ve pazar alanlarına açılma politikalar sayesinde de girişimciler yeni vizyonlar kazanmışlardır. Bu sayede bu dönem içerisinde kamu yatırımları azalarak, özel sektör yatırımları hız kazanmıştır (Kutlu, 2006: 9).

BÖLÜM 2: KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ

2.1. Kadın Girişimciliği Kavramı

Var olan sektörler kapsamında piyasa ekonomisinde kendi işinin sahibi konumunda olan ve bunun yanında tek başına çalışan, yanında işçi çalıştıran, mal ve hizmet üreterek satan, kredi kaynaklarını araştırıp iş ile ilgili problemleri çözebilen, yeniliklere uyum sağlayıp deneyim kazanmayı amaç edinen kadın, tüm bu vasıflarla beraber girişimci kadın unvanını kazanırlar. Bu nitelikler dâhilinde kadın işgücünü oluştururken dört temel seçenekler kapsamında kadın girişimciler sınıfını oluştururlar. Bunlar (Dhillon, 1993: 40):

- Kadın işçiler ve memurlar
- Kadın girişimciler
- Kadın yöneticiler
- Eğitim sonucunda kazandığı mesleği icra eden kadınlardır.

Kaynaklar kapsamında kadın girişimcilerle ilgili araştırmalara ve çalışmalara bakıldığında tanımlar kapsamında ortaklık gösteren noktalar şu şekilde sıralanabilir (Ecevit, 1993: 25; Tekin, 2005: 5):

- Ev haricinde bir mekân kapsamında kendi ismine kurduğu işletmeler,
- Söz konusu işletmelerde şahsen veya çalıştırdığı bireylerle birlikte görev alması, işletme sahibi olması
- İşle ilgili olarak özel ve kamu sektörleriyle temas halinde bulunması
- Sahip olduğu işletmeyle ilgili planlara yapabilen
- İşletmenin hizmetleri sonucunda maddi kazanç elde edebilen ya da maddi kaynakların kullanımıyla ilgili söz sahibi olabilen
- İşletme kapsamında risk üstlene bilen.

Girişimcilik temelli kadın girişimciler ile ilgili yapılan farklı tanımlarda anlamsal kapsamda birçok farklılıklar görülmektedir. Girişimciyi bazı araştırmacılar işletmenin kurucusu olarak değerlendirirken, bazıları da ikinci kuşak girişimcileri bu kapsamda ele almaktadırlar. Bunların haricinde bazı araştırmacılar ise girişimciliği sadece küçük işletmecilikle sınırlandırmaktadırlar (Gökakın, 2000: 109).

Farklı bir tanımda ise, yer aldığı piyasa ekonomisi dâhilinde hesaplanmış olan riskleri göze alarak direkt olarak pazara yönelik amaçla nakde dönüştürülebilen mallar ya da hizmetler üreterek satan ve yerel kapsamda gereklilik gösteren sosyal, toplumsal ve yasal üyeliklere sahip olarak istihdam oluşturanlar, kadın girişimci olarak nitelendirilmektedir (Saray, 1993: 2).

Sahip oldukları eğitimler ve beceriler sonucunda kendi mesleklerini icra eden kadınlar kariyer girişimcileri olarak değerlendirilmektedirler. Bu sınıfta ele alınan meslek grupları ise belirli beceri ve eğitimleri barındırması gereken doktorlar, avukatlar, pilotlar gibi branşlarda çalışan kadınlardır. Girişimcilikte temel faktörler olan üretim faktörlerini bir araya getirebilme, bu faktörleri kullanma ve beraberinde kar ile zarar durumlarını göze alabilme nitelikleriyle anlamlandırılmaktadır. Bu anlam kapsamında kadınlar eğitim ve öğretim ile sahip oldukları becerileri kendi iş alanlarında uygulamaları sayesinde girişimci olarak sayılmaktadırlar (Özdevecioğlu ve Çelik, 2000: 4).

Girişimcilik kapsamında kadınların en belirgin nitelikleri dört faktör halinde sıralanabilmektedir. Bunlar:

Bireylerin kendileri için besledikleri ve geliştirdikleri duygular sonucu, kendilerini iyi hissetmeleri özgüven olarak tanımlanmaktadır. Farklı bir yaklaşım ile bireyin kendini memnun hissetmesi, barışık olması ve saygı duyması sonucunda insanların kendileri ve çevreleriyle barışık olabilmeleri anlamını taşımaktadır. Kadın girişimciler için söz konusu bu duygu iş hayatında başarılı olabilmeleri açısından en temel ihtiyaç ve öneme sahiptir. Bu kapsamda kadının kendisine karşı iyi duygular besleyebilmesi sonucunda güçlü rakipler arasından başarı ile çıkabilecektir. Özgüven ve girişimcilik birbirlerini olumlu olarak tamamlayan iki önemli etmendir (İraz, 2005: 8).

Kadın girişimcilerin belirgin özelliklerinden bir diğeri ise motivasyondur. Tanım olarak motivasyon: amaçlar ve hedefler doğrultusunda başlatılan davranışların süreçsel olarak yönlendirilmesi ve sürdürülmesini mümkün kılan güçtür. Farklı bir yaklaşımla motivasyonu, bireylerin sahip oldukları kaynakları belirli hedefler doğrultusunda harekete geçiren bireyin sahip olduğu enerji ya da güdü olarak tanımlanmaktadır. Girişimcilikte motivasyon oluşumu beraberinde yenilikçi yaklaşımı ve yaratıcı olabilmeyi getiren geniş nitelikli bir güdüdür. Motivasyon ve getirileri sayesinde girişimci piyasalardan farklı yaklaşımlar, oluşumlar ve süreçler içerisinde var olarak rekabet ortamından avantajlı çıkabilirler. Kadın girişimcilerin misyonları yönünde amaçlarını gerçekleştirebilmeleri, yenilikçi yaklaşımlarının sürdürülebilir olmasıyla eşdeğerlilik taşımaktadır. Bu oluşumun var olabilmesi için de motivasyonel açıdan güçlü olmak ve sürdürülebilirliğin aktif olarak devamlılığını gerekli kılmaktadır (İraz, 2005: 13).

Sektörel yaşantılarda ve işletmelerde gösterilen emek, çaba ve gayretlerin kazanımı dönüşebilmesi risk alabilmekle orantılıdır. Var olabilecek kayıplara, problemlere ve tehlikeleri kapsayan risk tüm bu olumsuz koşullar haricinde ayrıca kazanım ve karlılık da içermektedir. Risk yapısı kapsamında netlik içermeyip, zamana ve nedenlere karşı değişkenlik göstermektedir (Tekin, 2005: 6).

Girişimciler faaliyetleri doğrultusunda risk yüklenmeleri isteğe bağlı bir tutum olmaktadır. Bireylerin günümüzde girişimci olabilmelerinin temel faktörü risk alabilmeleri ve taşıyabilecek niteliklere sahip olabilmeleridir. Fakat risk karşısında başarılı olabilme girişimcilerin her riski göze almaları koşulu oluşturmamaktadır. Uygun görülen, kabul edilebilir koşullar içeren riskleri taşıyabilen girişimciler başarılı niteliktedirler (Tekin, 2005: 7).

İnsanların kendilerinin ve başkalarının hislerini gözlemleyip tutumlarını, davranışlarını ve eylemlerini bu gözlemlere göre kullanabilmek duygusal zekâ olarak adlandırılmaktadır. Empati kurarak bireyler arası sağlam iletişim oluşumları gerçekleştirilebilmektedir. Bu şekilde yaklaşımlarla aynı tip düşünce tarzı, uygun görüş birlikleri, zevkler ya da aynı oranda zekâ seviyeleri haricinde genel kapsamlar içeren ilişkiler kurulabilir (Sartorius, 1999: 5).

Barındırdıkları nitelikler bakımından kadın girişimciler genel olarak dört tip olarak sıralanmaktadır. Bunlar (Kutanis, 2003: 2):

-Geleneksel Tip

Geleneksel yapıda var olan kadın girişimciler, idealleri bakımından yüksek ölçüde girişimcilik amaçları taşımaktadırlar. Aile rolü içeren ve cinsiyet rolünün getirilerini girişimcilikte de sürdüren geleneksel kadın girişimciler, maddi kazanım beklentileriyle motive olmaktadır (Yılmaz ve Mayatürk, 2008: 110).

Bu tip kadın girişimcilerin genel olarak sahip oldukları işletmeler konukevi, sekreterlik, bakım ajansı, restoran, yemek farikası ve kuaför olmaktadır (Top, 2006: 4).

-Aileci Tip

Kadın girişimciler aile içerisindeki rolleri nedeniyle girişimcilik rollerinde idealleri ikinci konumda bulunmaktadır. Girişim alanları genel olarak ailesinin onayladığı, uygun gördüğü ve aileyle örtüşen alanlarda faaliyet göstermektedirler. Kendini geliştirme güdüsü ile gelişim ve destek olma amacı taşımaktadır. Bu sebepler neticesinde bu tip kadın girişimcilerde öncelik faktörleri eşi, çocukları ve ailesidir (Top, 2006: 4).

-Yenilikçi Tip

Yenilikçi kadın girişimci tipini taşıyan kadın girişimcilerde, cinsiyetin oluşturduğu roller ikinci planda olurken, birinci planda idealler var olmaktadır. Bu düzen beraberinde işletmenin büyümesini temel hedef olarak almaktadır. Nitelikleri bakımından yenilikçi kadın girişimi modelindeki kadınlar iyi eğitim görmüş, ekonomik olarak bağımsızlıklarına düşkün ve teknolojiyi iyi kullanma becerilerine sahiptirler. Söz konusu bu nitelikler sayesinde genellikle pazar araştırmaları, reklam, halkla ilişkiler ve basın sektörlerinde çalışmaktadırlar (Kutanis ve Hancı, 2004: 8).

-Feminist Tip

Feministlik olgusu girişimcilikte kadınların var olmasını motive edici bir özellik taşımaktadır. Bu tipin kapsamında olan kadın girişimciler, düşünce olarak erkeklerle eşitlik içerdiklerini düşünerek her alanda olduğu gibi erkeklerle aynı olabilme varsayımı güderler. Bu tipte yer alan kadınlar, girişimci idealler ile geleneksel kadın rollerine çok az oranda bağlılık sergilerler (Top, 2006: 4).

2.2. Dünya’da ve Türkiye’de Kadın Girişimciliği

Küresel ve ulusal çerçevede 1970’lerden sonra büyük bir ivme kazanan kadınlar, çalışma hayatındaki yer alma oranlarını ve ağırlıklarını giderek yükseltmişlerdir. Çalışma hayatı süreçlerinde kadınlar özellikle 1970 ve 1980’lerde birçok toplumsal, ekonomik, sosyal ve kültürel kapsamlarda engellerle karşılaşmış olmaları onları küçük ölçekli girişimci olmaları için yönlendirmiştir. İş hayatı içerisinde girişimcilik ile yer almaya başlayan kadınlar özellikle 1990’lı yıllardan itibaren küresel kapsamlı toplumsal ve kültürel yeniliklerin sayesinde profesyonel çalışma hayatında da yer almaya başlayıp, erkek egemenliğinde yer alan sektörlerde birçok yönetim konumunda yer almayı başarmışlardır (Liman, 1993: 56).

Girişimcilik piyasalarda yeni istihdam alanları yaratan bir getiriye sahip nitelikler taşımaktadır. Bu açıdan kadın girişimciler sağladıkları faaliyetlerle bu oluşumu mümkün kılarak, bilgi temelli ekonomide önemli roller üstlenmektedirler. Örgütlerde motivasyonun ve başarı oranının artırılması, üyeler ile yöneticilerin etkileşiminin haricinde toplumsal yaşam temelli empatilerde bulunabilmesi de gerekmektedir. Bu nedenle kadın girişimcilerin iş dünyasındaki nitelikleri ve önemleri anlam kazanabilmektedir. Günümüzde kapsamlı yapılan birçok araştırma, kadınların doğası gereği erkeklere göre olayları farklı açıdan ele alabildikleri, sosyal, iş ve özel yaşamlarında ki ilişkileri dengeleyici nitelikleri sebebiyle iş hayatına olumlu katkılar sağladıkları sonucunu ortaya koymaktadır (Palmer ve Hyman, 1993: 11).

2.2.1.Dünya’da Kadın Girişimciliği

Ülkemizde ve Dünya’da iş ve siyaset alanlarında daha çok erkeklerin egemen oldukları bilinen bir gerçektir. Bu durumun en önemli sebepleri arasında erkeklerin başarılı olmaya hedeflenmesi ve bu hedef ekseninde kendini programlaması yer almaktadır. Sürekli olarak gelişen ve değişen toplumlar neticesinde söz konusu tabulaşmış olan erkek egemenliği yanında kendini geliştirmiş aynı vasıflara ve profesyonelliğe sahip olan kadınlar da eklenmiştir. Girişimcilik ekonomik ihtiyaçlar sonucunda kadın girişimciler var olabilme amacı içinde yer alarak, daha çok bağımsız olarak kendi işletmelerini oluşturabilme güdüsüyle hareket etmektedirler. Bu yönden kadınların girişimciliği İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD) üyesi olan ülkelerle, Dünyanın her kesiminde gelişme göstermektedir. Bu gelişmelerin yanında bazı ülkelerde ise kadınlara ait olan işletmelerin sayıları, ekonomideki payları ve ciroları da büyük ivme kazanmaya devam etmektedir. OECD üyesi olan ve olmayan ülkelerde ekonomilerde var olan başlangıç seviyelerinin üzerinde küçük ve orta ölçekli işletmelerde kadın girişimcilerin oranı büyük artış göstermektedir (<http://www.coe.int/en/web/north-south-centre/women-empowerment>, 2018).

Girişimcilik sektöründe kadınlara ait alanların yaratılması ve bu alanların genişletilmesi, sektöre güç, yenilik ve ekonomik artış getirmektedir. Bu sayede ülkeler yerel ve küresel boyutlarda ki piyasalarda daha fazla söz sahibi olabilmektedirler. Girişimcilik sektörlerde yeni istihdam alanları yaratan bir yapı içerdiği için kadın işletme sahiplerinin girişimcilik ruhu kapsamında var ettikleri işletmeler toplumsal ve ekonomik açıdan olumlu getiriler

doğurmaktadır. Piyasalara ve pazarlara yenilikçi yaklaşımlar kazandırılıp, yerel ve küresel anlamda ülke ekonomisine katkılar da söz konusu olmaktadır. Sektörlerde kadınların yer alması ile temel kapsamda var olan hiyerarşik düzen yerini saygı ve sevgiye dayalı olan yatay ilişkilere bırakmaktadır. Bu oluşumda kadınların girişimcilikleri ve işletme hayatında var olmaları büyük paya sahiptir (<https://www.unescap.org/sites/default/files/SDD%20Enabling%20Women%20report%20v7-2-E.pdf>, 2018).

Deneysel kapsamda birçok araştırmacı tarafından yapılan çalışmalarda, girişimcilerin taşıdıkları karakteristik özellikleri neticesinde işletme kurmaları ve ya bir işe yönelimleri söz konusu olduğu görülmüştür. Söz konusu bu özellikler bireylerde var olan başarı ihtiyacı, risk alabilme tutumları ve bağımsız olma güdüleridir. Araştırmacılar ayrıca bu nitelikler haricinde bir girişimcinin başarılı olabilmesi için sahip olması gereken özellikleri de değinmişlerdir. Bunlar; doğru karar alabilme, geleceğe dair planlamalar yapabilme ile zamanı iyi değerlendirebilmedir. Girişimciler ve işletmelerin kadınlara ait olması, kişisel özellikleriyle aynı temelde var olan niteliklerle meydana gelmektedir (Turner, 1993: 36).

2.2.1.1 Dünya’da Kadın Girişimcilerin Sorunları

Girişimcilikte kadınların yer alabilmesi veya yönelim kazanmalarında bazı engel ve sorunlarla karşılaştıkları bilinmektedir. Söz konusu bu engel ve sorunlar, kadınların toplumsal kimlikleri ve sorumluluklarından meydana geldiği gibi, bilgi ve beceri eksikliğinden, yasal düzenlemelerden ve kurumsallık kazanmamış geleneksel yöntemler içeren faaliyetlerden kaynaklanmaktadır. Bu sebeplerle kadınların yüksek risk taşıyan piyasalara yönelim sağlamaları sonuç olarak daha büyük riskleri doğurmaktadır (Ertürk, 1993: 2).

Toplumlarda kadınların işletme kurabilmeleri ve geliştirebilmelerine engel teşkil eden unsurların kaldırılarak, kadınlara girişimcilik kapsamında eşit bir atmosfer oluşturulması sonucunda ekonomik olarak piyasaların ve rekabetlerin beraberinde ki getirileri bireylere maddi refah olarak bulunmaktadır (<https://www.oecd.org/careers/internshipprogramme.htm>, 2018).

Araştırmacılar 1980’li yıllardan itibaren kadın girişimcileri araştırma konusu olarak ele alarak, gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkede kadınlar girişimci olmaları ve kadın olmalarının nedenleriyle birçok sorun yaşamaktadırlar. Bu yönde kadınların girişimcilikte ki cinsiyetçi faktörler nedeniyle karşı karşıya kaldıkları engeller şu şekilde sıralanabilir (Ertürk, 1993: 3) ;

- Toplumsal ilişkiler açısından,
- Kaynak elde edebilme açısından,
- Ev işlerini de yürütmelerinde ki sorumlulukları bakımından,
- Kültürel ve geleneksel kapsamlı varsayımlar açısından.

Kadın girişimciliğinin gelişmesindeki en büyük ve önemli iki engeli Weiler ve Bernasek yaptıkları çalışmalarda şu şekilde açıklamışlardır:

- Genel kapsamda kadınlara karşı aktif olan ayrımcılığın azalmasına rağmen uzun zamandır etkili olan erkek oluşumlu işbirliği sebebiyle işe almalarda hala sürdürülmesinin hissedilmesi,
- İşletme sahiplerine göre işlem oranlarının kadın ve erkek olarak ayrım içermesi. Söz konusu bu durumun temel oluşumunun faktörleri, baskın müşterilerin erkek olması, kaynak sağlayıcılarının erkek olması ve bundan dolayı kadınların zorluk çekmesidir (Weiler ve Bernasek, 2001: 85).

Girişimci kadınlar temelli yapılan çalışmaların sonuçları neticesinde, kadınların iş kurma yönelimindeki engellerin başlıcaları toplum ve değer oluşumları olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca bilgi eksikliği, rekabet koşulları haricinde rakiplerin engellemeleri, sermaye bulma sorunları, yasal ve bürokratik engeller de söz konusu bu engeller kapsamındadır. Araştırmalardaki sonuçlara göre elde edilen izlenimler ve veriler gösteriyor ki kadın girişimcilerin piyasa koşullarındaki temasları ticari yaklaşımdan daha çok duygusal yaklaşım içermesidir. Ayrıca ülkelerde ki yasal ve bürokratik süreçlerde, kadın girişimciler en fazla olarak işlem çokluğunun var oluşu ve ya uzun süreler alması gibi etmenlerden şikâyetçi olmaktadır (Tan, 2006: 10).

Toplumlarda var olan sistemler kadın girişimcileri kısıtlayıcı bir yapıya maruz bırakmakta, erkeklerin kolayca ulaşabildikleri işlemler ve sistemler bütünlüklerine kadınlar zorluk içeren süreçlerde kısmi olarak erişebilmektedirler. Bu nedenle girişimcilik için gerekli olan tüm gereksinimler ve kaynakların ulaşılma durumu kadın girişimcileri olumlu ya da olumsuz yönden etkilemektedir (www.kadininstatusu.gov.tr/media/5942/tuerkiyede-kadin-kabul-edilmis-23052019. docx 2018).

Bilgi toplumunun yenilikleri ve getirileri içerisinde kadınların sevgi ve hoşgörü süreçleri içerisinde işgücü piyasasında aktif olması gerekirken, karşılaştıkları sorunlar ve engeller sebebiyle yerel ve ulusal piyasalarda yeteri oranda yer alamama ve niteliklerini sergileyememe durumu söz konusu olmaktadır. Kadınların girişimciler ve ya iş sahibi olmalarını engelleyen etmenler kendi aralarında iki süreç halinde incelenecektir. Bunlar(İlter, 2010: 5);

-Mikro Sorunlar

Mikro boyuttaki sorunları oluşturan etmenler girişimci kadınlar açısından tecrübesizlik içermeleri, bilgisizlik ya da yeterli eğitim düzeyine sahip olamama, yalnız kalma, müşteri ile gerekli iletişim kuramama, aile kapsamında tepkiler, iş yükü fazlalığı, müşteri ve ya meslektaşların olumsuz tutumlarıdır. Kadınlar üyesi oldukları toplumların girişimlerine karşı olan tutum ve bakış açıları neticesinde toplumlardaki konumları etkilenmektedir. İşletme ve girişim kapsamlı sektörler içerisinde müşteriler ile çalışanlarla iyi bir etkileşim kurulması gerekmektedir, fakat kadın girişimci ve işletmeciler cinsiyetleri kapsamında bu durumda zorlanmaktadır. Toplumda daha çok erkeklerin geçmişten gelen işletme ve girişim yapılarına sahip olmaları, kadınlar için sorun oluşturmaktadır (Kutaniş, 2003: 3).

Mikro sorunları girişimci kadınların yakın çevrelerinden ve kendilerinden kaynaklı olarak dört madde olarak sıralanabilir. Bunlar;

Bireylerin yeni yatırımlarda bulunabilme durumları, sahip oldukları sezgiler ve kendilerine olan güven oranlarıyla etkileşimlidir. Bu sebeple bireylerin kendilerine güvenlerinin oranları kararlardaki riskleri de belirlemektedir (Brindley, 2005:144).

Bireylerin kendine güven içermesi temel olarak kendini sevip sevmeme oranını içermektedir (Bayraktaroğlu ve diğ., 2006: 11).Bireylerin tüm dâhil oldukları gruplardaki kişilere karşı güven arayışlarını terk ederek, kendilerine karşı güven duymaları gerekmektedir ki bunun sonucunda güven oluşumu bireyleri kapsayabilmektedir (Saray, 1993: 3). Kapsamda aşırı güven oluşumu, kişilik ve sosyal çevrenin sonucu olarak kazanılarak, farklı sosyal örgütlerde daha fazla olarak rastlanabilmektedir. Tüm bu etkenlere göre ise kendine güveni yüksek olan girişimci bireyler, karşılaştıkları sorunları çözebilmede daha az sıkıntı yaşamaktadırlar (Brindley, 2005: 145).

Kavram olarak yönetim insan etmenleri haricinde, işletmelerdeki sahip olunan tüm kaynakların planlanmasını, yönetilmesini, yönlendirilmesini ve koordine edilmesini içeren oldukça geniş bir kapsam alanı içermektedir. Ticari ve yönetsel deneyim eksikliğinde ki deneyim ise, farklı süreçler dâhilinde bireylerin karşı karşıya kaldıkları olay ve durumlar sonucunda elde ettikleri, birçoğu niteliksel kapsamda öğrenilerek kazanılmayacak boyutta olan kazanımları tanımlamaktadır. Bu etmenler kapsamında nitelikler ve yetenekler yönetim ile deneyim çevresinde birleştirildiğinde girişimci, var olabilecek sorunların üstesinden rahatlıkla gelebilir ve işletmesini gerekli çözüm pozisyonlarına getirebilir (Küçük, 2005: 6).

Kadın girişimcilerin bu yöne toplumdaki geleneksel rol dağılımı sebebiyle piyasalarda yeterli oranda deneyime sahip olmamaları ve mesleki eğitim gibi etmenlerden eksik kalmaları nedeniyle beceri kazanmalarını engellemekte veya geciktirmektedir (Kutaniş, 2006: 9).

Rol çatışması kadın ve erkeklerin toplumlarda üstlenmiş oldukları rolleri zamana, mekâna ve kazanım edinilen kültüre bağlı olarak farklılık sergilemesini temel almaktadır. Bireyin herhangi bir olay karşısında sergilemiş olduğu tavrını kültür olarak adlandırabiliriz. Bireylerin olaylar karşısında ait oldukları toplumsal ve kültürel kimlik tabanlı değişim sergilemelerini, geliştirilen tavır olarak tanımlayabiliriz (www.kadininstatusu.gov.tr/media/5942/tuerkiyede-kadın-kabul-edilmiş-23052019. docx 2018).

Toplumsal yapı bireylerin birden çok rol ve statüye sahip olmalarını sağlamaktadır. Söz konusu yapı karmaşılaştıkça buna paralel rollerde artmaktadır. Bunun getirisel sonuçları ise toplumsal yapıdaki rol oynamaları, uyumsuzlukları veya karmaşıklığı genel olarak rol çatışmasına dönüşmektedir. Bu tip yapıda yer alan bireyler sürekli olarak toplumdan edinimlerle öğrenme çabasında yer almaktadır. Bireylerin etkileşim ile roller edinmesi beraberinde statüler için uygun kalıpsal öğretileri de zorunlu kılmaktadır. Toplumlarda ki rol çatışması, bireylerin rollerden birisinin baskın olarak etkisi altına girmesiyle var olmaktadır (Doğan, 2000).

Toplumlara bakıldığında genel olarak ev işlerinin büyük oranda kadınlar tarafından sağlandığı görülmektedir. Ülkemizde kadınların ücretli olarak işlerde çalışması ancak eş ve anne rolünü sağlayabilmeleri sonucunda kabul görüp meşru sayılmaktadır. Üstlenilen

bu rollerde kadınlar önemli boyutta zaman ve hareket dağınıklığı yaşayıp, uygun sektörlerde gelir sağlayıcı işlevlerde bulunabilme oranını zorlamaktadır (www.kadininstatusu.gov.tr/media/5942/tuerkiyede-kadın-kabul-edilmiş-23052019. docx 2018).

Rol çatışmaları, kadınların kariyerlerinden vazgeçmelerini, erken yaşta çalışma hayatını bırakmaları, iş ve aile hayatlarında üstlenmiş oldukları rollerle ilgilidir. Genel olarak kadınların nitelikleri toplumlarda yuvayı yapan, ev işleriyle meşgul olan, aile üyelerinin iyi olmalarıyla alakalı olan birey rolü atıf edilmektedir. Söz konusu bu sorumlulukları kadınların eşleri ve ya devletle paylaşabilir olmaları gerekmektedir aksi durumda ise kadınlık rolü ile girişimcilik rolü arasında çatışma unsurları söz konusu olmaktadır (KAGİDER, 2005; Altunışık ve diğ., 2002).

Yaşamın başlangıcıyla beraber canlılar arasında var olan cinsiyet kavramı, toplumlarda örgütsel yaşam içerisinde sürekli olarak güncelliğini korumuştur. Doğal yapı gereğince yaşamda iki ayrı cinsiyetin var oluşu beraberinde aralarındaki benzerlik ve farklılıkları da meydana getirerek, çalışma yaşamında ki her konum bu özelliklere göre şekil almaktadır (Yaprak, 2003).

İşletmelerde genel olarak cinsiyet tabanlı ayrımcı yaklaşımlar dünyanın her yerinde kadınlar açısından başlıca sorunları oluşturmaktadır. Söz konusu bu ayrımcı tutum ve yaklaşımlar görev alanlarında, ücretlendirmede, eğitim ve iş kademelerinde adil olmama ve direkt olarak dışlanma gibi olumsuz ve gerici etmenler içermektedir. Bu koşullara örnek nitelikteki farklı ülkelerde uygulamalar söz konusudur. Bunlar, Mısır'da kadınların adli görevlerde ve kolluk kuvvetlerinde görev alamamaları, Suudi Arabistan'da kadınların ehliyet almak ve araba kullanmalarının da yasak olması gibi çarpıcı örnekler var olmaktadır (Gürol, 2000: 8).

Egemen erkek ideolojik yaklaşımları toplumlarda ki kurumları biçimlendirerek, kadınlar bu konumda ikinci kapsamda yer almaktadır. Söz konusu sınırlama kalktığı zaman kadınların toplumda ve ideolojik kurum yapılarında hâkimiyetleri güç kazanarak, girişimci ve lider olma niteliklerini yansıtabilme imkânlarına ulaşabileceklerdir (Arat, 1993).

Genel olarak küresel anlamda pek çok işletmede ayrımcılık tabanlı yaklaşımlar açıkça dile getirilmeden, maskeli ve ince taktiklerle uygulanmakta ve kadınlar bu cam tavanla oldukça fazla karşı karşıya kalmaktadırlar (KSSGM, 2000). Asıl olan kadınların bu görünmeyen fakat kendilerince net olarak bilinen ve maruz kalınan bariyerin küresel kapsayıcılık göstermedir. Cam tavan kavramı ilk olarak 1970 yılları kapsamında ABD'de kullanılmış, kadınların üst düzey görev ve sorumlulukları üstlenmelerine karşı engel olan davranış ve örgüt tabanlı düşünsel yargıları ifade etmektedir (Gürol, 2000: 9; Aytaç, 1997).

-Makro Sorunlar

Makro sorumluluklar içeren eğitim, sermaye ve mal edinimi, işyeri bulma, donanım, araç ve gereç kaynağı, resmi kurumlarla iletişim, kalifiye personel temini, piyasalarda var olan dalgalanmalar, ödemeler, diğer girişimci kadınlarla örgütlenmeler gibi faktörler

içermektedir. Genel olarak devlet, yasalar ve sektörlerle ilgili olan makro sorunları ana hatlarıyla aşağıdaki başlıklar altında tanımlamak mümkün olmaktadır (İlter, 2010: 6).

Beceri kazanımı ile beraberinde meslek edinimi oluşturulması kadının güçlendirilmesini ve toplumsal cinsiyetten meydana gelen ayrımcılığın azaltılması açısından eğitimin en değerli araçlardan biri olduğunu iletmek mümkündür (www.kadininstatusu.gov.tr/media/5942/tuerkiyede-kadın-kabul-edilmiş-23052019. docx 2018). Kişiler, davranışları şekillenmesini sağlayan eğitimle yaşama hazırlanarak işgücüne katılım oluşturmalarını sağlarlar (Altunışık ve diğ., 2002). Ayrıca genç bireyleri mevcut olan siyasi ve toplumsal düzen içine dâhil olabilmelerine olanak oluşturarak, kadınlar açısından önemli gelişimler ve dönüşümler gerçekleştirebilme koşulları içermektedirler (www.kadininstatusu.gov.tr/media/5942/tuerkiyede-kadın-kabul-edilmiş-23052019. docx 2018).

Kadınlar açısından eğitimin önemi, yaşam düzeylerini ve statülerini yükselterek, ikincil konumdan çıkmalarını ve bireysel özgürlüklerinin kazanmalarını sağlayan nitelikler içermesidir. Ayrıca kadınlar açısından yeni istihdam alanlarının ve çalışma çevrelerinin gelişmesini sağlayıp, hem de erkeklerin sahip olduğu yüksek statülü iş koşullarında meslek edinmelerine imkân oluşturmaktadır (Sipahi, 1997).

Toplumların teknoloji kapsamında sürekli olarak değişim ve gelişim sergilemesi sonucunda uzmanlık gerektiren beceriler kazanılması zorunluluk içeren bir hal almıştır (Gökdemir, 1995). Bu açıdan bireylerin kendiışlerini kurabilmeleri için biçimsel yapıda eğitimler almalarına gerek olmamalarına rağmen, girişimcilik, yöneticilik ve işletmecilik alanları için eğitim ve öğretim görmüş olmak avantajlı bir nitelik kazandırmaktadır (Doğramacı, 2006: 15).

Bireyler günümüz teknolojik koşulların getirileri olan becerilere sahip olabilmeleri sayesinde girişimciliğin gelişebilir olmasını sağlayabilmektedirler. Teknolojik kapsamlı piyasalar ve işletmeler de bireylerin var olan teknolojik yenilikleri kullanma, uygulama ve geliştirme becerileri büyük kapsamda önemlilik içermektedir. Bu hususların eksikliği nedeniyle kadın girişimciler birçok fırsatları kaçırabilmektedirler. Bu yönde Dünya Bankası Başkanı Wolfenson'un 1995 yılında ki açıklamasında belirttiği, eğitim programları sayesinde yapılan yatırımların, sosyal ve ekonomik süreçlerin temel ivme noktalarını oluşturduğu ve kadınlara sağlanan bu kazanımların geri dönüşünün aileleri ve topluma doğru bir döngü içerdiğini vurgulamıştır. Bu kapsamda Wolfenson'a destek olarak Dünya Bankası Sekreteri Albright'ta, kadınları merkez olarak yapılan yatırımların sadece doğru bir iş yapmak değil zekice bir oluşum olduğunu da eklemiştir (İlter, 2010: 7).

Özendirici olma bakımından eğitim kadınları girişimciliğe yönelten, ülkelerin sosyal, kültürel ve ekonomik faktörleri incelenerek ve dikkate alınarak hazırlanması ayrı bir önem arz etmektedir (Doğanay, 1993). Ülkelerin gelişmişlik oranlarına göre kadın girişimciler incelendiğinde, gelişmiş olan ülkelerde kadın girişimciler genel olarak üst öğrenim görmüş bireylerden oluşmaktadır. Bu kapsamda örnek oluşturan Birleşik Devletler örneğinde kadın girişimcilerin birçoğunun lisansüstü dereceye sahip eğitim

gördükleri ve yine %70'inin ise üst öğrenim gördükleri sonucu var olmaktadır. Gelişmiş ülkelerde ki girişimci kadınların aile bireylerinin de iyi derecede eğitim almış kişilerden oluştuğu gözlenmektedir (Gürol, 2000: 10).

Kadınlar Dünya'da olduğu gibi ülkemizde de aldıkları eğitim seviyelerine bağlı olarak bilgi ve becerilerini yükselterek, erkeklerin egemen konumda olduğu iş dünyasında yer bulabilmektedirler. Kadınların eğitim düzeyleri iş dünyasında alacakları iş pozisyonlarını da belirleyen bir nitelik içermektedir. Bu kapsamda kadınların bilgi ve becerilerinin eğitimle şekillenmesi sonucunda bu vasıflara göre pozisyonlar da konum edinirlerken, bu durumun ters sürecinde ise vasıf ve beceri gerektirmeyen konumlarda bulunabilmektedirler. Eğitimler kadınlara yeni bir bakış açısı, nitelikler, farklı yaklaşımlar ve potansiyellerinin farkına varabilmelerini sağlayan bir araç rolü oynamaktadır (İlter, 2010: 8).

Çalışma hayatında örgütlenme ortak hedefler ve düşünceler içeren bireylerin bu amaçlar doğrultusunda bir arada bulunabilmelerini mümkün kılmaktadır. Bu şekilde çabalarının ve emeklerinin karşılığını alabilen çalışanlar ayrıca piyasa koşullarının var ettiği rekabetler karşısında da sağlam bir yağıda durabilmektedirler. Tüm bu koşullar mesleki örgütlenmeye dayalı oluşan örgütlenmeler kapsamında var olabilmektedir (Ecevit, 1993: 26).

Amaçları bakımından örgütler aynı iş kolundan veya meslekte var olan kadınların bir araya gelerek oluşturdukları işbirlikleri, dayanışma ve koordinasyon temellendirmektedir. Bu açıdan örgütlenme kendi işinin sahibi olan ya da gelecekte bu kapsama çalışmayı planlayan için geniş çerçevede önemli bir unsur oluşturmaktadır. Kadınların aile örgütleri haricinde katılım gösterecekleri faaliyetlerle destekleyici bir güç oluşturacak olan örgütlerde yer almaları sayesinde, ortak hedef ve amaçlar içeren, sosyal ve kültürel yönden motive edici faydalar yaratan bir çatı altında olabilmelerini sağlayacaklardır. Tüm bu unsurların yanında çalışma örgütleri kadınlar için ekonomik ve politik yönde niteliklerde barındırmaktadır (Doğanay, 1993).

Ülkelere göre kadın örgütleri, sosyoekonomik kapsamlar açısından gelişmiş, gelişen ve geçiş döneminde ki ülkeler geneline artış sergilemektedir. Söz konusu ABD'de 700 kadın örgütü var olup tüm dünya genelinde 8 milyon kadın örgütü var olmaktadır. Örgütler üyelerinin vizyonları ile önceliklerini ulusal politikalar ve ekonomik gündemlerde ön plana çıkarmaktadırlar. Bu kapsamda ki eskiye dayanan bir kuruluş olan Rus Kadınları Birliği Pazar ekonomisine geçişle beraber kadınlara ekonomik ve mesleki destek olanağı sunmaktadır (Jalbert, 2000: 7).

Kadın girişimcileri desteklemek amacıyla ülkemizde birçok dernek kurulmuş ve kurulmaya da devam etmektedir. Söz konusu bu kuruluşların en başta gelenlerinden birisi olan KAGİDER, Türk kadın girişimcileri teknik, mali, idari ve hukuki amaçlarda destekleyici olmak kapsamında 37 deneyimli kadın girişimciyle 12 Eylül 2002 tarihinde kurulmuştur. KAGİDER'in amaçları ülkemizde ki kadın girişimcilerin geleceğin iş dünyasını şekillendirmede aktif girişimciler meydana getirebilmek, mevcut kadın girişimcileri güçlendirmek ve Türk kadın girişimcilerin küresel boyutta etkileşiminde

yardımcı olabilmektir. Bu sayede sosyal ve ekonomik açıdan gelişim süreçlerine büyük katkılar gerçekleştirilebilmektedir (KAGİDER, 2006).

Girişimcilerin büyük oranda yaşadıkları ve karşılaştıkları temel sorunlardan birisi olan sermaye temini ve yetersizliğidir. Sahip olduğu girişimcilik niteliklerine rağmen birçok kişi sermaye temini ve yetersizliğinden dolayı pasif konumda kalmaktadır. Kısıtlayıcı koşullar içerisinde sermaye edinimi ile kendi işini kuran bireylerde yine sermaye yetersizliğinden dolayı gerçek potansiyellerini gösterememektedirler. Bu faktörler açısından devletin istihdam yaratıcı ve yenilikçi fikirleri sermaye açısından destekleyici olması önem arz eden bir husus olarak var olmaktadır (Müftüoğlu ve Durukan, 2004: 11).

Söz konusu sermaye konusunda gözlenen deneyimlerle, kadın girişimcilerin karşı cinslerine oranla daha az sermaye ile faaliyet içerdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu açıdan sağlanan hizmet işletmelerinin evlerde kurulması halinde ihtiyaç duyulan sermaye miktarı da azalmaktadır. Bu koşulların sebepleri arasında ise kadınların genel olarak hizmet alanlarında aktif olmaları neticesinde az sermayeye gereksinim duymalarıdır. Tam tersi kapsamda erkeklerin büyük oranda endüstriyel alanlarda girişimde bulunmaları beraberinde yüksek miktarda sermaye gereksinimlerini meydana çıkarmaktadır (Gürol, 2000: 11).

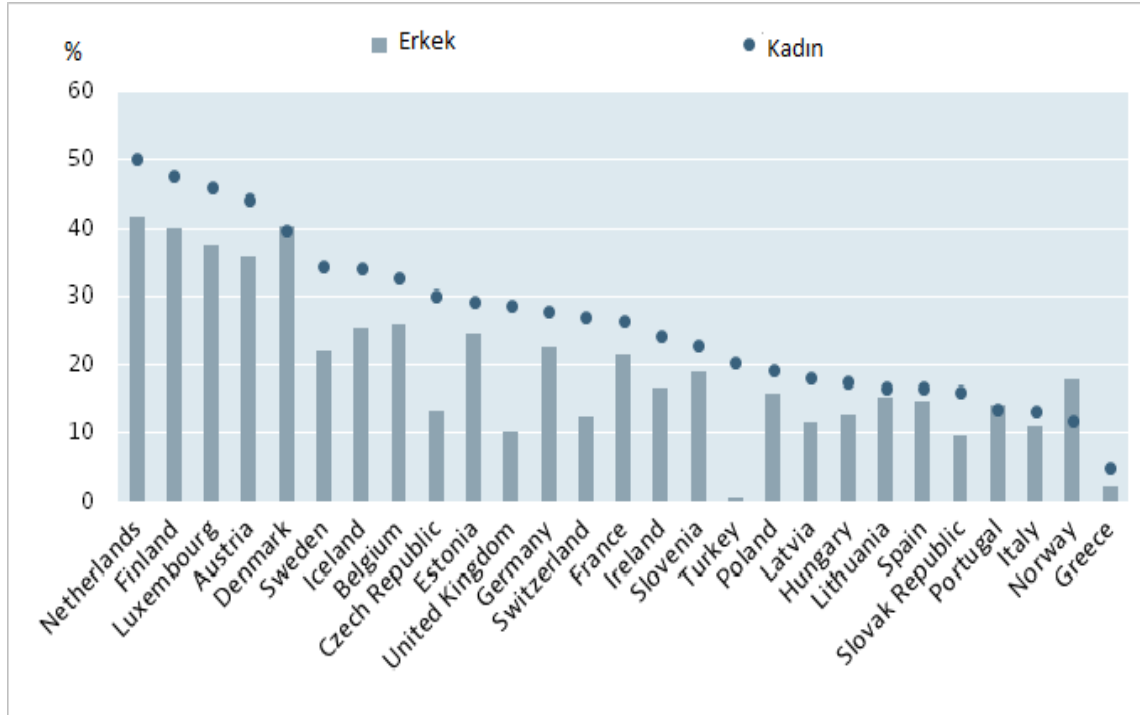
Kadın girişimcilerin fon temin edebilmek amacıyla bankalara yaptıkları kredi başvuruları sonucunda banka yöneticileri tarafından ön yargılı tepkilerle karşılandıkları iletilmektedir. Banka yöneticileri kadın girişimcilerin projelerini çoğu zaman rasyonel boyutta olmadığını düşünmeleri sebebiyle dikkate almıyor olabilirler. Bu unsurları temel olarak iki etkene bağlamak mümkündür. Birincisi, banka yöneticileri girişimci kadınlara cinsiyetlerinden dolayı nazik davranış sergilerler. İkincisi ise, girişimcilerin kadın olduklarından dolayı bir erkek gibi kapsamlı ve tüm koşulları içeren bir düşünce içerisinde olamayacaklarına dair değerlendirirler. Bu yönde bir diğer banka yönetici yaklaşımı ise, olgun banka yöneticilerin girişimci kadınlara bakış açılarının kendi kızları gibi olmalarından dolayı evde oturmaları eğiliminde sergilenmesidir (Goffee ve Scase, 1992).

İş dünyası içerisinde kadınların da yer almaya başlamaları sonucunda banka ve kredi sağlayıcı diğer kamu kuruluşlarında ki temsilcileri rahatsızlık içererek söz konusu bu kişilerin girişimci kadınları destekleme sorunları gündeme gelmiştir (Kutanis, 2006: 10). Mali yapılı kurumların bu yönde gösterdikleri tepkiler ve yaklaşımlar nedeniyle kadın girişimcileri bu amaçlarda ki faaliyet ve görüşmeleri yapmaları için erkek ortak bulamalarına neden olmuştur. Kadın girişimcilerin birçoğunun yaşaması mümkün olan bu olumsuzluk içeren durumlar nedeniyle iş kurmak isteyenlerin ve ya iş kuranların resmi kaynaklardan daha az oranda destek aramaya sebep olmuştur. Kadınların girişimcilikte yer almaları ve gelecekteki başarılarının nasıl olacağı konusunda ki önyargılar sebebiyle fonlardan yararlanma oranı ve kredi temin durumları erkek cinsine göre daha az orandadır (İlter, 2010: 9).

2.2.1.2. Dünya’da Kadın Girişimciliğine İlişkin Veriler

Kendi işleri ile meşgul olan serbest meslek sahibi kadınların erkeklere oranla bu işlerini evlerinden yaptıkları OECD raporlarına yansımış durumdadır. Söz konusu durum Norveç, Portekiz ve Danimarka ülkelerinde farklılık göstermektedir. Bu ülkelerde 15-64 yaş arasındaki kendi işleri ile meşgul erkeklerin kadınlara nazaran daha çok evden iş yaptıkları ya da kadınlarla eşit oranda evden kendi işlerini yaptıkları tespit edilmiştir. Bu fark özellikle evden serbest mesleklerini icra eden çalışan kadınların erkeklerin iki katından fazla olduğu Türkiye, İngiltere ve Çek Cumhuriyeti’nde göze çarpmaktadır.

Şekil 1. Genellikle evden çalışan, serbest meslek sahiplerinin (15-64 yaş arası) oranı

Kaynak: Eurostat (2018), Labour Force Survey

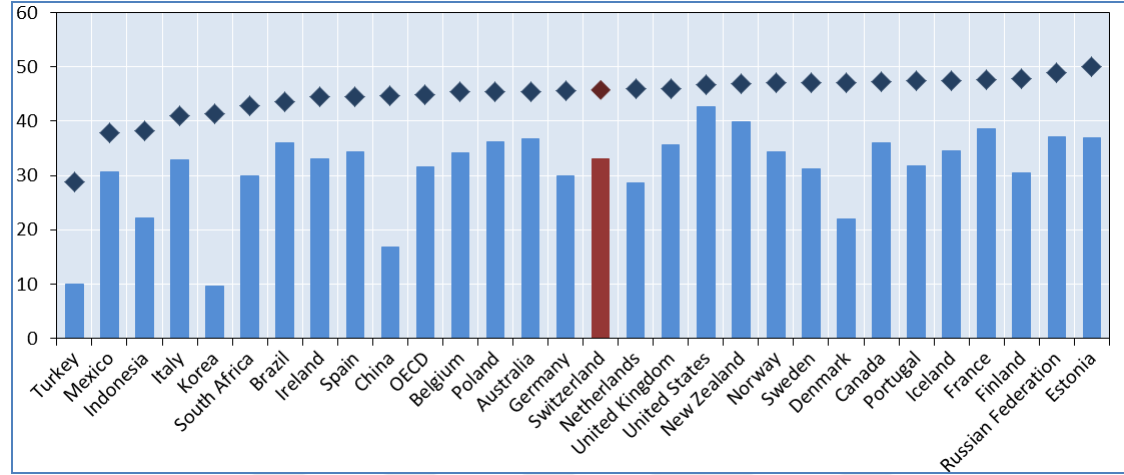
Not: “Genellikle”, günün en az yarısında evde çalışmak olarak tanımlanmaktadır.

Bir işi evde yapmak ve yoluna koymak, çoğu ev sahibi konumundaki işletme sahibi için bilinçli bir seçimdir. Buradaki temel motivasyon, maliyet minimizasyonu, kolaylık sağlaması ve/veya ticari alan gerektirmeyen iş yapısını içermesidir.

Politika yapımcılar düzenleyici engelleri kaldırarak (örneğin imar kısıtlamaları), konut ve kırsal alanlarda dijital bağlantıyı geliştirerek ve işletme destek altyapısına erişimi iyileştirerek ev tabanlı işleri destekleyebilir. Pek çok ülke ekonomisi iş danışmanlığı hizmetleri ve ortak çalışma alanları sağlanması ile evde istihdamı desteklemektedir. Birleşik Krallık'taki Somerford ARC Jelly gibi bazı girişimler, kadınların evde istihdamı yoğun bir şekilde kullandığı için atölye çalışmaları ve etkinlikleri okul saatlerinde düzenlenmekte ve ara sıra çocuk bakımı hizmeti vermekte, böylece girişimcilerin katılımını mümkün kılmaktadır.

Kadınlar ayrıca iş liderliğinde yeterince temsil edilmemektedir. Şekil 1, kadınların işgücüne katılımı ile OECD ülkelerinde üst düzey yönetim mekanizmaları bulunmaları arasında önemli bir fark olduğunu göstermektedir. OECD'deki kadınlar işgücünün neredeyse% 45'ini oluştururken, yasama yapanların, kıdemli yetkililerin ve yöneticilerin sadece% 30'unu oluşturuyorlar. Firmaların kadınlara daha belirgin bir rol vermekten elde edebileceği potansiyel faydalara rağmen, tüm ülkelerde iş âleminde az temsil edilmektedir.

Şekil 2. Kadınların Üst Yönetimlerde Temsiliyeti

Kaynak : OECD Report (2014)

% ◇ İş Gücü Oranı

OECD ülkelerinde kadınların işgücünde ve iş liderliğinde yeterince temsil edilmemesi, genç erkekler ve kadınlar tarafından seçilen çalışma alanlarındaki büyük farklılıklarla da ilgilidir. Kadınların sağlık ve beşeri bilimler alanında derece kazanmaları daha muhtemeldir, ancak STEM çalışma alanları - Bilim, Teknoloji, Mühendislik (Ek 2) ve Matematik (OECD, 2013b) alanlarında öğrenciler ve derece mezunları arasında yeterince temsil edilmemektedir.

2.3 Türkiye’de Kadın Girişimciliği

2002’de 69 ülkeden 198.000 kişiye yapılan araştırmada, Türkiye’nin %6.1 olan girişimcilik notu %12.2 olmuştur. Bununla Türkiye 30 etkinlik güdümlü ekonomi arasında Türkiye 17. sıradadır. Benzer durumda kurumsallaşmış girişimcilerin 18-64 yaş arasındaki yetişkin nüfusa oranı 2006’da %2.2, 2008’de %4.6 iken 2010’da %10.7’ye yükselmiş durumdadır (Türkiye’de Yükselen Değer Girişimcilik, 2011).

İşyerlerini kurma aşamasında olan girişimcilerin oranı 2006’da %2.2, 2008’de %3.2, 2011’de 3.7 iken, 2012’de 7.2’ye yükselmiştir. Bu istatistikler, Türkiye’de yıldan yıla girişimcilik faaliyetlerinin arttığını göstermektedir. Kadın girişimciliğinde Türkiye’nin yaptığı çalışmalar sayesinde kadın girişimciliğinde ilerleme kaydedildiği ama istenilen düzeye gelmediği görülmektedir. 2010’da toplam işyeri sahiplerinden kadınların payı %6.9, erkeğin payı ise %93.1’dir. 2010’da Türkiye’deki tüm çalışanları içinde işyeri sahiplerin payı %5.3’tür (TÜİK, 2018: 2).

Dünya Bankası'nın Girişimcilik Araştırması'na göre Türkiye'de şirket sahibi kadınların oranı %25'tir. Ayrıca kadınların ağırlıklı olarak yönetici olduğu şirket oranı ise %0.3'tür. Raporda yer alan verilere göre, şirketlerin sadece %5,4'ünde bir kadın üst düzey yönetici bulunmakta iken Tam zamanlı çalışanların ise sadece %21,9'u kadındır. Kadın girişimlerinin desteklenmesi ve kadınların iş hayatında karar alma mekanizmaları

içerisinde erkeklerle eşit bir etkiye sahip olması anlamında hem ülkemizde hem küresel olarak büyük bir eksikliklerdir.

Türkiye'deki kadın girişimcilerin eğitim düzeyleri de OECD ülkelerine nazaran farklılık göstermektedir. Örneğin Türkiye'de orta öğretim mezunu kadın girişimcilerin oranı % 79 düzeylerinde iken OECD ülkelerinde bu düzey %34'tür. Lise mezunu kadın girişimci oranı %13, üniversite mezunu kadın girişimci oranı ise %8'dir. OECD ülkelerinde ise bu oranları sırasıyla %43 ve %23'tür. Dikkat edilmesi gereken nokta Türkiye'deki kadın girişimcilerin eğitim düzeyleri ağırlıklı olarak orta öğretim mezuniyetinde yoğunlaşırken, OECD ülkelerinde ise görece dengeli dağılıma eğilimindedir.

Mali kaynaklara erişim hem Türkiye'de hem dünyada girişimciler için sorun olarak durmaktadır. Kurulan işyeri ve kapanan işyeri istatistiklerine bakıldığında son yıllarda kapanan işyerlerinde artış görülmektedir. Bu durum, son dönemlerde ekonomik ve siyasi krizlerin etkisiyle işyerlerini zora soktuğunu, işyerlerinin ayakta kalmakta zorlandığını göstermektedir. İstikrarsızlıkların olduğu dönemlerde girişimcilik faaliyetinde bulunmak isteyenlerin girişimcilik faaliyetlerini erteledikleri veya yapmak istemedikleri görülmektedir. Kısacası Türkiye'de girişimciliğin gelişmesi 1980'li yıllarda başlamış, 1990'lı yıllarda hız kazanmış, 2000'li yıllarda destekler artmış/destek sağlayan kurum ve kuruluşların sayısında artış olmuştur. Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018)'de girişimcileri tüm süreçlerde yalnız bırakmayacak bir dizi gündem ele alınmıştır. Bunlar;

- İş kurma ve iş geliştirme sürecinde eğitim/ danışmanlık hizmeti vermek
- Teknoloji geliştirme girişimcilerin önünü açmak
- Risk sermayesi ve benzer araçları yaygınlaştırmak

KOBİ'lere bu alanlarda destek verilmiştir (Kalkınma Bakanlığı, 2006: 40, 76, 82). Bu desteklerle, 2011'de her 100 erkeğe karşılık 28 kadın girişimcilik faaliyetlerinde bulunmuştur (Türkiye'de Yükselen Değer Girişimcilik, 2011).

Yapılan uluslararası bir araştırmada kadınların %39'unun girişimciliğe olumlu baktığı, İsviçre %42 oyla kadınların girişimcilikte en cesur olduğu ülkenin İsviçre olduğu ortaya çıkmıştır. Türkiye'nin ise %41 oyla ikinci sırada yer aldığı çıkmıştır. 2011'de yapılan uluslararası araştırmada, Türkiyeli kadınlar %50 oranla İsviçreli kadınlarla aynı oranda girişimciliğe olumlu bakma ve kendi işin kurma konusunda Avrupa'nın en cesur ülkesi konumuna gelmiştir.

Onuncu Kalkınma Planında (2014-2018) aşağıdaki konuların ele alınması sağlanmıştır:

- Girişimciliğin eğitim sisteminde okutulan dersler içinde bulunması
- Küçük yaşta girişimcilik kültürünün aşılanması

- Üniversite- sanayi işbirliğinin yapılması
- Akademisyen ve öğrencilerin ar- ge ve girişimciliğin desteklenmesi
- Sanayi, hizmet, ticaret sektörü yanında tarım sektöründe de girişimciliğin yaygınlaştırılması
- STK’lar ile birlikte eğitimlerin düzenlenmesi
- Yenilik tabanlı girişimcilik destek mekanizmalarının geliştirilmesi
- Girişimciliği geliştiren kümelenme oluşumlarının desteklenmesi
- Girişimcilerin finansman kaynaklarına erişimlerinin kolaylaştırılması
- Sanayi sektöründe eğitim ve desteklerin sağlanması
- Girişimciliğin tüm topluma yayılmasının sağlanması
- Girişimcilik kültürünü geliştirmek, başarılı yeni işyerlerinin kurulmasını teşvik etmek
- Girişimcilik politikalarına rehberlik etmek (Kalkınma Bakanlığı, 2018: 35, 46, 98-100).

Bu amaçlar doğrultusunda yapılan çalışmalarla, Türkiye’de girişimciler desteklenmiş ve desteklenmeye devam edilecektir.

İlave örnek olarak dünyanın önde gelen doğrudan satış şirketi Amway’in, aralarında Türkiye’nin de bulunduğu 44 ülkede girişimcilik eğilimlerini araştırdığı “Amway Global Girişimcilik Araştırması 2015”’e göre, Türkiye girişimcilik ruhu endeksinde dünyada 10. sırada yer almıştır. Araştırmaya göre, 2014’te girişimciliğe destek dünyada % 43’ten % 75’e çıkarken Türkiye’de ise kendine özgü olumsuz koşullar nedeniyle % 58’ten % 39’a gerilemiştir. Türkiye’de girişimciliğe ilginin en yüksek olduğu bölge % 66 ile Doğu Anadolu Bölgesi olurken en az olumlu tutum sergileyen bölge % 51 ile Ege’dir (<http://www.dunya.com>, 2018). Amway’in araştırmasına bakıldığında Türkiye’de girişimcilik ruhunun olduğu, gerekli desteğin olmadığı yorumu yapılabilir.

100’den fazla ülkede faaliyet gösteren lider doğrudan satış şirketlerinden Amway tarafından gerçekleştirilen ve Türkiye ile birlikte 45 ülkede girişimciliğin nabzını tutan Amway Global Girişimcilik Raporu 2016’ya göre Türkiye toplumunun % 42’si girişimci olmak istiyor. Türkiye’ de erkeklerin % 45’i kadınların ise % 40’ı girişimciliğe olumlu bakmakta olup 35 yaş altı % 36, 35-49 yaş % 32, 50 yaş ve üzeri % 23 oranlarında seyretmektedir. Aynı araştırmada en yüksek % 29 ile katılımcılar kendi işinin patronu olmak için girişimci olmak istediklerini belirtmişlerdir (<https://www.girisimhaber.com/post/2014/10/31/Turkiye-Girisimcilik-Potansiyeli-Giderek-Yukseliyor.aspx>).

2.3.1 Kadınları Girişimciliğe Yönelten Etkenler

Toplumlar içerisinde var olan girişimler, toplumun sosyo-ekonomik nitelikleriyle var olmaktadır. Bu sebep neticesinde girişimciliği şekillendiren birden fazla faktör söz

konusu olmaktadır. Bireyler kendi öğretileri ve toplum öğretileri kapsamında nitelikler içerdiği için, girişimciler içinde aynı koşullar söz konusudur. Oluşan bu temeller kapsamında yapılan çalışmalara ve araştırmalara bakıldığında girişimci olarak kadınları da etkilediği belirtilebilmektedir (İraz, 2005:27; Karateke, 2006: 8).

-Aile ve Sosyal Çevre

Bireylerin temel öğretileri edindikleri aile faktörü dâhilinde girişimci kimliğinin oluşumu da şekil kazanmaktadır. Aile ortamında alınan eğitim, görgü, tecrübe, etik, kültür vb. niteliklerle girişimcilik güdüsü ve niteliği üzerinde temel olarak üç ana etki söz konusu olmaktadır. Bunlar(İraz, 2005: 14);

- Olumlu etki olan teşvik edici olmak,
- Olumsuz etki olan kısıtlayıcı olmak
- Yaratıcı etki olan karasız olmak.

Söz edilen unsurlardan olan teşvik edici etkide aile örgütü içerisinde yer alan üye hayatını kendi çabalarıyla kazanabilme ve kurma konusunda teşvik edici yaklaşım sergiler. Aile ve ya yakın çevresinde var olan girişimci kişiler örnek gösterilerek rol model oluşturulup bu yönde üyenin gelişim göstermesi istenir. Kısıtlayıcı etki durumu ise aile örgütü kapsamında yaşamı idame etmek için sürdürülen faaliyetlerin ve ya maddi imkânsızlıkların neticesinden dolayı üyenin girişimci olması kısıtlanmaktadır. Diğer bir durum olan kararsızlık yaratıcı etkide ise, örgüte üye birey aile tarafından toplumsallaştırılması eğitim ve şekilsel kapsamlı toplumun dayatmalarını üstlenerek başarabilme güdüsünden eksik kalırlar. Bu nedenle çaba ve risk gerektiren girişimlerde ikilimde kalırlar (İraz, 2005: 28).

-Mali Çevre

Ekonomik çevrenin sahip olduğu niteliksel unsurlar nedeniyle girişimciler ve işletmeler açısından önemlilik arz etmektedir. Bu kapsamda müşterilerin beklentileri olan düşük fiyat ile yüksek kalite motivasyon oluştururken, ekonomik, sosyal, politik ve yasal faktörler de teknolojik açıdan mali çevreye ivme kazandıran nitelikler oluşturmaktadır (Hindle ve Rushwort, 2001: 18).

Ekonomik çevre faktörlerinin etkili olanları başlıca olanları aşağıda sıralanmıştır. Bunlar(Akmut ve diğ., 2003: 4);

- Faaliyette bulunulan piyasaların nitelikleri ve yapıları
- Faaliyet gösterdiği küresel konumlarda ki ekonomik özellikler olan milli gelir, kişi başına düşen ortalama milli gelir ve tasarruf dağılımı gibi nitelikler,
- Bireylerin ve toplumların tüketim ile tasarruf oranları, tercihleri ve etmenleri,
- Devletin belirlediği ekonomik politikalar, harcamalar ile çeşitli ekonomik tabanlı yönelimler
- Söz konusu bu etkenler haricinde yer alan nesnel beklentiler, yerel ve küresel ekonomik ilişkilerle sektörlere dair yüksek oranlarda ki beklentiler.

Ulusların ekonomilerindeki tekelleşme oranlarının durumu yeni girişimcilerin motivasyonlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Ekonomik çevre koşullarında önemlilik arz eden unsurların geneli ekonomik olarak dış kaynaklara açık olabilmeye dayanmaktadır. Girişimcilerin piyasalara katılım göstermesine neden oluşturan nitelikler arasında ekonominin dışa açık olma düzeyi aktif rol oynamaktadır. Ekonomilerin dışa açık olmasının getirileri olan ihracat ve ithalatlar üzerinde herhangi bir sınırlama yapılmaması, yeni girişimcilerin ve işletmelerin var oldukları piyasalara ve dış pazarlara daha verimli ulaşabilmelerini sağlamaktadır (Çetindamar, 2002: 26).

-Eğitim

Bireyleri eğitim kazanımlarını temel olarak aile ve eğitim kurumlarında ki süreçler içerisinde kazanmaktadırlar. Bu yönden bireylerin girişimcilik becerileri olumlu ya da olumsuz yönde şekil almaktadır. Yapılan çalışmalarda eğitim kurumları süreçlerinde bireylerin sürekli değişiklik barındıran ve geçerliliği kısa süren öğrenimler sonucunda iletilen bilgiler yerine, meraklı ve araştırmacı temele dayalı eğitim sistemlerinde sağlanan bilgilerin bireyler için daha yaratıcı, girişimci ve geniş görüşlü yönde gelişim gösterdikleri görülmüştür. Bu nedenle bireylerin aldıkları eğitimlerin felsefesi, programı ve kapsamı sonucunda girişimciliği ve yaratıcılığı şekillenmektedir (Arıkan, 2004:8).

Girişimcilik konusunda yoğunlaşarak ve ya temel alarak eğitim alan bireylerle, diğer kapsamda ki idari disiplin koşullarına göre eğitim gören bireyleri içeren 2000’de yapılan bir araştırmaya göre farklılıkları şu şekildedir (Müftüoğlu ve diğ., 2004: 9);

- Yeni girişimler ve iş kurma yönünde üç kat fazla yönelime sahip,
- Sahip olduğu ve ya olabileceği kendi işinde çalışma konusunda üç kat fazla yönelime sahip
- Çalıştıkları işlerden daha fazla oranda tatmin sağlamaktadırlar.

Girişimcilik eğitiminin ABD’de yer alan üniversite ile kolejlerdeki gelişimiyle, bu okullarda verilen girişimcilik derslerinin sayısının 1500’ü geçmesiyle gözlenebilmektedir. Bu yönden ABD’de eğitim sistemlerinde girişimcilik eğitiminin öneminin anlaşılabilmesi, bireylerin var olan disiplinler arası yaklaşım kazanmalarını, bireyleri tek yönde zorunlu olarak girişimci olmayı değil var olan fırsatları çözebilen kişiler olabilmesi yönünde nitelikler kazandırılması ile anlaşılmaktadır. Bu yönde ABD’deki ilköğretim ve lise düzeylerinde de bu kapsamlı derslerin verilmesi amaçlanarak, bu yönde çalışmalar sürdürülmektedir. Diğer bir açıdan ise Avrupa’da var olan eğitim sistemlerinde de bireylerin girişimci olarak fırsatları sezebilmeleri ve niteliklerini geliştirebilmeleri yönünde girişimciliğe yönelik eğitim yönelimleri desteklenmektedir (Müftüoğlu ve diğ., 2004: 10).

-Kültür

Toplamları oluşturan temel yapı taşları bireylerce var olmaktadır. Aynı bu doğrultuda da girişimcilik olgusunda unsur birey kapsamlı var olmaktadır. Bu niteliklerle girişimcilik, toplumsal olup diğer bir açıdan da kültürelidir. Girişimciliğin yapısal nitelikleri bu yönden ele alındığında Türk bir girişimci ile Alman bir girişimci farklılıklar içermektedir.

Küresel olan söz konusu bu küresel değişiklikler yerel olarak da var olabilmektedir. Örnek olarak bu yerel değişiklikler ülkemizdeki Karadenizli bir girişimci ile Egeli bir girişimcinin yaklaşımları ve tüm girişimcilik unsurları farklılıklar göstermektedir (Akmüt ve diğ., 2003: 5).

Girişimciliğin temel unsurları olarak risk üstlenme ya da yenilikçi olabilme nitelikleri öne çıkmaktadır. Bu unsurlar girişimciliğin temel yapısının getirilerdir fakat bu unsurlar kültürel olarak farklı yaklaşımlara göre ele alınabilmektedir. Bazı kültürlerde girişimciliğin yapısal unsurları hoş karşılanarak girişimci cesaretlendirirken, farklı bir kültürde ise daha tutucu ya da popüler olmayan yaklaşımlar var olabilmektedir. Girişimciliğin rahat bir atmosferde meydana gelebilmesini ve gelişebilmesini sağlayan kültüre, girişimcilik kültürü denir (İraz, 2005: 29).

Girişimcilik ekonomik ve teknolojik tabanda gelişim gösterse de, değerler, algılar, davranışlar ve kurumsal faktörlerin ve yapıların da etkisi kapsamında var olmaktadır. Bu değerler oluşumuna göre herhangi bir ülkede veya toplumda girişimciliğin gelişim gösterebilmesi için sosyal manada kabul görmesi gerekmektedir. Bundan dolayı toplumlardaki kültürel ve sosyal gelenekler ile değerler bireylerin girişimci olmaları yönünde önemli rol oynamaktadır. Bu hususta genel olarak küresel kapsamda toplumlarda kadınların girişimciliğine kültürel ve sosyal yönden yaklaşımlar sebebiyle eğitim, nitelik ve kazanımlar yönünden kadınların girişimcilik yönlerinde eksiklik içermesine yol açmaktadır. Kadınların girişimcilikte yer alabilmesi, toplumun destekleyici ve özendirici olmasının yanına bireysel yerlilik ve ekonomik özgürlüğe sahip olabilmelerini gerekli kılmaktadır (Jalbert, 2000: 6).

-Yasal, Siyasal ve İdari Faktörler

Girişimcilik her ne kadar bireylerin çabalarının sonuçlarını içeren süreçler olsa da, temel geçerlilik asıl olarak bireylerin yer aldıkları ülkelerde ki yasal, siyasal ve idari ortamların var ettikleri koşullara bağlıdır. Bu koşulların olumlu ya da olumsuz oluşu girişimciliğin gelişme gösterebilmesinde önemli pay içermektedir. Yeni girişimlerin meydana gelmesini mümkün kılan bir ortamın var oluşu sayesinde girişimcilik daha rahat ve kapsamlı olarak köklenerek gelişim gösterebilecektir (İraz, 2005: 30)

-Psikolojik Faktörler

Bireylerin sahip oldukları duygular ve enerjilerin oranlarına göre bireysel kontrolleri var olmaktadır. Bu açıdan girişimcilerin tüm bu psikolojik kapsamlı nitelikleri şu şekilde sıralanabilmektedir (İraz, 2005: 31):

- Alınan kararlarda kişisel sorumluluk üstlenebilme,
- Risk faktörü içeren süreçlerde sorumluluk alabilme,
- Kararlar kapsamında somut verilere ulaşabilme,
- Efor haricinde düşünce tabanlı iş kapsamlarında görev alma güdüsü,
- İleri görüşlülük kapsamında düşünce eğilimi içermesi,
- İş hayatında ki hiyerarşik düzen ile duygusal yaklaşımları ayırt edebilme.

2.3.2 Kadınların Girişimci Olma Nedenleri

Girişimcilik olgusunu kadınların tercih etme ve yönelim gösterme durumları ülkelere ve kültürlere göre farklılık sergilemektedir. Bu tanıya örnek olarak ABD’de kadın girişimcilerin iş kurma sebepleri kapsamında, bağımsız olabilme, kararları kontrol edebilme ve ekonomik bağımsızlık gibi nedenler başlıca faktörleri oluşturmaktadır. Ülkemizde ise girişimciliğin kadınlar tarafından tercih edilmesinin genel nitelikleri, sahip oldukları ailelerini ihtiyaçlarını karşılayabilme, sosyal kapsamlı ilişkiler kurabilme, kişisel özgürlükler, evli olanların eşlerinin ücretli ve mesai gerektiren iş alanlarında çalışmaya izin vermemeleri ve istenilen türde iş bulamama sebepleriyle yönelim kazanmaktadır. Ayrıca Ülkemizde cam tavan sendromuna uğrayan kadınların da girişimcilik kapsamında kendi işini açma yöneliminde oldukları gözlemlenmiştir (Aslan ve Atabey, 2009: 17; Erdoğan, 2008: 5).

Toplumlarda kadınları girişimciliğe yönlendiren etmenler şu şekilde sıralanabilmektedir (Tekin, 2005: 8):

- K
endi kendini idare edebilme güdüsü,
- Bir hayal, fikir ve ya amaç gerçekleştirebilme hedefi,
- Başarı güdüsü,
- Bağımsız olarak çalışma isteği,
- Miras vasıtasıyla ya da farklı bir şekilde elde edilen işletme süreci,
- Mesleki eğitim ve öğretim sonucunda elde edilen diplomalara dair işletmeye sahip olma güdüsü,
- Ekonomik nedenlerden dolayı katkı oluşturma güdüsü,
- İstihdam alanlarının az olması sebebiyle işletme oluşturma isteği,
- Önyargılar ya da yanlış tutumlardan dolayı iş kollarında ki kadın istihdamının az olması,
- Ev ortamında yapılabilen işlerin var olması ve aile ekonomisine katkı sağlayabilme arzusu,
- Girişimcilik sayesinde çalışma şartlarını belirleyebilme,
- Sosyal statü elde edebilmek ve kendini ispatlamak vb. diğer faktörler.

Toplumlarda değişimin ve gelişimin oluşturduğu yenilikler sayesinde kadınların sahip oldukları yetenekleri ve becerileri aktif olarak kullanabilme yönelimleriyle, esnek çalışma saatleri ve süreçlerine sahip olabilme arayışları kadınların kişisel birikimlerini kullanarak girişimcilik kapsamında işletmeler kurmaya yöneldikleri gözlemlenebilmektedir (Şekerler, 2006: 11).

2.3.3 Türkiye’de Kadınların Girişimci Olmasına Dair Sorunlar

Ülkemizde ekonomi politikalarının 1980’de sonra değişime uğraması sonucu sınırlı kapasiteli istihdam imkânları oluşmuştur ve bu sınırlı kapasiteler erkekler tarafından doldurulmuştur. Ülkede enflasyonun yükselmesi sonucunda gelir oranlarında bireylerin önemli kayıpları oluşarak, 1985–1990 yılları arasında kamu sektöründe çalışan işçilerin ücretlerinde %46, özel sektörde çalışan işçilerin de %23’lük oranlarda kayıpları olmuştur (Ecevit, 1995: 6).

Ücret ve enflasyon artış oranlarının ters oranda olması ek gelir arayışlarını doğurmuştur. Bu gelir arayışlarında çalışmak isteyen kadınların oranı büyük artış göstermiştir. Aile bütçesine katkı sağlamak, ekonomik refah düzeyinde yaşamak ve ihtiyaçları karşılayabilmek amacıyla çalışma isteği meydana gelmiştir (Özbay, 1995).

Ülkemizdeki çalışan kadın oranının yükselmesine rağmen kadın girişimcilik sayısının gelişmiş diğer ülkelere göre oldukça düşük seviyede olduğu görülmektedir. Söz konusu gelişmiş ülkelerde kadınların girişimcilik ortalamaları %3’ten fazla iken, ülkemizde bu oran %1’in altına düşebilmektedir. Kadınların birçoğunun okuma-yazma bilmediği ele alınacak olursa bu durumun birçok farklı sebepleri de bulunabilmektedir (Yaprak, 2005).

Yerel ve küresel kapsamda kadınların girişimcilik konusunda benzer sorunları var olmaktadır. Fakat yerel kapsamı yaşanan sorunlar genel hatlarıyla sosyo-kültürel yapıda, ekonomik, coğrafi ve geleneksel unsurlarla hükümetlerin uyguladıkları politikalarla ayrı bir kapsama dâhil olabilmektedir. Ülkemizde kadın girişimcilerin karşı karşıya kaldıkları sorunlar şu şekilde özetsel bütünlük içerisinde değinilebilir (İlter, 2010: 10).

Kaynak temini amacıyla kurumsal kredilere ulaşmadaki sorunlar kadın ve erkek girişimciler açısından önemlilik arz etmektedir. Temel olarak kaynak temini oluşturulması bir işletmenin var olabilmesini için önem arz eden faktörlerin başında gelmektedir. Bu konuda yapılan araştırmalar neticesinde erkek girişimcilerin birikimleri haricinde kurumsal kredi imkânlarına yöneldikleri, kadın girişimcilerin ise daha çok bireysel birikimleri veya aile desteğine yöneldikleri görülmektedir. Ülkemizde kadınların girişimcilikte yeteri oranda söz sahibi olamamalarının unsurlarından birisi de yeterli miktarda sermaye birikimlerine sahip olmayışlarıdır. Kredi veya borç bulabilmek içinde teminat gösterebilecekleri servetlerinin olmayışı da söz konusudur (Kurtsan, 2004).

Söz konusu bu durumlar içerdiği faktörlerle iki kola ayrılmaktadırlar. Kadın girişimciler içgüdüsel olarak erkek girişimcilere göre başarısız olabilmek güdüsünü daha fazla barındırırlar. Bu durum iş kurma sürecinde kadın girişimcilere en az oranda risk içeren ve en kapsamlı realist yaklaşımlarla girişimcilikte bulunmayı getirmektedir. Kaynak temini kapsamında kadın girişimciler yer aldıkları çevrelerin yaklaşımı sonucunda var oldukları geleneksel kadın rolü sebebiyle yeteri oranda maddi destek alamamaktadırlar. Daha net bir anlatımla, kadınların girişimcilik süreçlerinde onlara güvenerek destek olabilecek bireylerin oranı oldukça az olması, kadınların girişimcilikte faaliyet gösterebilmelerinde çekimser olmalarına neden yol açmaktadır. Söz konusu bu kapsamlı sebepler var olduğundan dolayı, kadın girişimciler kurumsal kredilerden ve ya fonlardan yararlanmak yerine, öncelikle küçük sermayelerle başlangıçlar sağlamaktadırlar. Değişimlerin birçoğu

küçük farklılıklarla başlanan ve alınan sonuçlara göre de oranları yükselen birey tabanlı karar süreçleridir. Bu yönden kadınlar girişimcilikle kendilerinde var olan değişim isteklerini başlatıp daha sonra yakın ve uzak çevrenin düşüncelerini önemsemektedirler. Bu açıdan girişimci kadınların öncelikle kendi kararlarını benimseyip güvenmeleri gerekir ki daha sonra çevrenin ve toplumun yaklaşımlarının olumsuzluk ya da eleştirisel söylemleri karşısında herhangi bir motivasyon kaybı yaşamassın. Girişimcilik süreçleri içerisinde kadınların bulunduğu çevreler ile olumlu kazanımlar ve fikirler sürdürülmektedir. Bu çevrenin getirileri kadınlara cesaret, yeni fikir ve motivasyon sağladığı için önemlilik arz etmektedir (İlter, 2010: 11).

Erkek girişimcilerin daha baskın oranla oluşturdukları iş dünyasında ki sosyal iletişim ağı ve yapısı nedeniyle kadın girişimciler, aralarında güçlü bir yapıya sahip iletişim ağı ihtiyacını doğurmuştur. Bu amaçla kadın girişimcilerinin örgütlenerek var olan kadın kuruluşlarının üyeleriyle toplanarak ve yeni girişimcilere ulaşabilmek amacıyla destekleyici programların sağlanması sonucunda, kadınların girişimcilikteki payı ve rolü artabilir (Kutanis, 2006: 11).

Girişimlerin var olma süreçlerinde sahip oldukları imkânlarla gözlenebilen temel farklılıklara sahiptirler. Bu kapsamda daha önceden de değinildiği gibi girişim çabası içine giren kadınların kurumsal kaynaklardan ve profesyonel desteklerden yeterince faydalanamamaları nedeniyle girişim süreçleri daha az nitelikte ve oranda var olabilmektedir. Bu olumsuz sebepler dâhilinde girişimci kadınların teknik, ticari ve teknolojik yeniliklerden de uzak kalmalarını doğurmaktadır. İşletmelerin yer aldığı sektörlerde talepleri karşılayabilen ve iş süreçlerini sonlandırabilen vasıflı elemanlar, yeterli işgücü ve yönetici faktörlerini de çözüme kavuşturması gerektirmektedir (İlter, 2010: 12). Ayrıca tüm bu süreçlerin uygulanması için ana kaynak olan maddi oluşumlardaki belirsizlikler ve dalgalanmalar sonucunda ki olayların bütünü erkek girişimcilere göre kadın girişimcileri daha fazla etkilemektedir (Kutanis, 2006: 19).

Girişim ve çocuğu özdeşleştirerek ele alacak olursak, var olduktan sonra büyüme evrelerindeki süreçlerde çoğunlukla dikkat ve ilgiye ihtiyaç duymaktadır. Bu sebeple girişime ihtiyacı olan zamanın ayrılması ve var olabilecek sorunlarla ilgilenmek gerekmektedir. Kadınların ailelerdeki rollerinden sıyrılarak, aile üyelerinin güvenini ve saygısını kazanabilmeleri gerekmektedir. Kadınlar bu açıdan öncelikle aile bireylerinin ve çevresinin desteğini kazandıktan sonra ikinci çocuğu gibi olan girişime ve problemlerine çözüm için çaba sarf edebilecektir. Bu yönde ülkemizdeki var olan kültürel ve sosyal yapı göz önüne alındığında bu oluşumun kolaylık ve rahatlık içermediği görülmektedir (İlter, 2010: 13).

Talep oluşumu kadın girişimcilerin yaşadıkları en büyük sorunlardan birisini meydana getiren faktörlerden birisidir. Ürün ve hizmetlerin bu bağlamda yeteri kadar talep oluşturamamaları, kadın girişimcilerin pazar koşullarındaki kararsızlık faktörleri ve politik temelli belirsizlikler bu konuda önemli unsurların başında gelmektedir. Bunun yanında ayrıca finans sektörlerinde var olan belirsizlikler de girişimlerin kurulmasında ve zor durumlarda ihtiyaç duyulan maddi kaynakların temin edilebilir olmasında sorun teşkil etmektedir (İlter, 2010: 14).

Kadın girişimcilerin ürettikleri ve mal ettikleri ürün ve hizmetlere olan talebin az olması, rekabetin yoğun olması ve finansman sorunları dikkat çekici temel faktörler arasındadır. Bu konuda KSSGM'nin yapmış olduğu genel tabanlı alan araştırmasında, araştırmaya katılan Ankara'dan el sanatları üretici bir kadın girişimcinin cevapları, istenildiği kadar üretim ve mal imal edebileceğini fakat bunlara uygun talep ve pazarların bulunmasının sorun oluşturduğunu vurgulamaktadır (www.kadininstatusu.gov.tr/media/5942/tuerkiyede-kadın-kabul-edilmiş-23052019. docx 2018).

Örnek oluşturan araştırmaların sonuçlarına göre kadın girişimciler için hazırlanan programlarda pazarların genişletilmesi ve geliştirilmesi kapsam olarak daha önemlilik arz etmektedir. Ayrıca bu yönde gerçekleştirilen Başbakanlık Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü'nce yürütülen Kadın İstihdamını Geliştirme Projesi dâhilindeki iki büyük ölçekli işsizlik araştırması, şehirlerde yaşayan kadınların işgücü piyasasıyla ilişkileri, çalışma yönelimleri ve bunları etkileyen faktörleri sorgulanmıştır (Trio, 1996; Makro, 1997). Sonuç olarak yapılan her iki araştırmalar, eğitim oranları düşük olan kadınların yönelimleri erken yaşlarda çalışma hayatından çekilme içermektedir. Bu durumun sebepleri ise kadınların eğitim oranlarının düşük olması, evlenme ve iyi bir aile kurabilmenin kadınlar için daha değerli bir unsur oluşturması ve çalışma hayatı içerisinde ki çaba ve faktörlerin çocuk, ev işleri ve ev giderlerini karşılamayacak düzeyde az olması meydana çıkmaktadır (Şahin, 1997).

2.3.4 Türkiye’de Kadın Girişimciliğini Destekleyen Kuruluşlar

Genel olarak küresel kapsamda 1980’li yıllardan itibaren girişimcilik kültürü gelişme göstererek ve önem kazanarak, kadın girişimcilerin sayısında hızlı bir artış olmuştur. Ülkemizde de 1900’li yıllardan itibaren küresel kapsamlı gelişmelerin etkisiyle kadın girişimcilerin oranında önemli ölçüde artış gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda ülkemizde kadınların iş hayatına katılımlarıyla beraber ekonomik ve toplumsal açıdan kalkınma sergilenmesinde önemli bir unsur oluşturmuştur. Ayrıca bu hususta kadınların girişimcilikle aktif oluşumlar var etmesi sonucunda ekonomik ve sosyal hayatta etkin olarak rol alabilmeleri konusunda önemli işlevsel nitelikler kazandırmıştır (Tekin, 2005: 9).

Gelişmiş ülkelerde son yıllar içerisinde kadınların ekonomik yaşama aktif bir şekilde katılımları var olurken, ülkemizde özellikle küçük yerleşim yerlerinde kadınların iş hayatına katılım oranları diğer gelişmiş ülkelere göre oldukça düşük oranda bulunmaktadır. Bu yüzden kadınların üretim potansiyelleri kapsamlı bir şekilde kullanılmadığı için ülkemizin doğu ve güneydoğu bölgelerinde kadınların emeği, yenilikçiliği ve fikirlerinden yeterince yararlanılmayıp, kadınların iş yaşamında yer almaları geliştirilmemektedir. Söz konusu bu duruma paralel olarak bu bölgelerdeki kadınların eğitim ve öğretim seviyeleri de düşük olup, kültürel unsurlar nedeniyle erkek işlerine karışmamaları yönündeki yaklaşımlarla da kadınların girişimcilik ruhu köreltilmektedir (Yılmaz ve Mayatürk, 2008: 111).

Kültürel ve sosyal yapılardaki unsurlar sebebiyle ülkemizde cinsiyete dayalı rol ayrımı ve aile içi ataerkil üretim ilişkileri, kadınları öncelikleri bakımından ev işleri ve çocuk

bakımında sorumlu kılmaktadır. Bu yüzden kadınlar üretim süreçlerinden uzaklaşarak, kendilerine dayatılan sosyo-kültürel unsurlara ve cinsiyet kalıplarına göre beceriler oluşturmaktadırlar. Bu yönlü oluşan beceriler sebebiyle genellikle kadınlar hizmet sektörü, sağlık, eğitim, tekstil ve gıda gibi iş alanlarında kitlesel bir biçimde çalışmakta ya da işyeri açmaktadırlar (Çakıcı, 2006).

Ülkemizde kadınların işgücüne katılım payları ve kendi işlerinin sahibi olma paylarına bakıldığında erkeklere oranla oldukça düşük seviyelerde bulunmaktadır. Söz konusu bu oranları etkileyen faktörlerin başında kentsel ve kırsal alanlar ve var olan sosyo-kültürel yapılar bulunmaktadır. 2011 yılında ülkemizde TÜİK'in verilerine göre kadınların işgününe katılım payları %28,4, erkeklerin ise %71,6 olmaktadır. Yine işgücüne katılanlar arasında kendi işinin sahibi olanların payları ise %25,4'tür. Bu pay içerisinde kadınların oranı %15,7 olurken erkeklerin ise %84,3 olmaktadır. Ülkemizde genel olarak işgücüne katılan kadınlar özellikle tarım kesiminde yoğunluk göstermektedirler (İplik, 2012).

Günümüz koşulları içerisinde kadın girişimciliği işsizliğe karşı bir çözüm ve kadınların kendi kazançlarına olanak sağlayan, ekonomik olarak bağımsızlıklarını kazanmalarında önemli bir araç niteliğindedir. Dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de kadın girişimciliği konusunda son yıllarda siyasi iktidarlar ve sivil toplum örgütleri kapsamında teşvik edici, destekleyici ve akademik alanlarda da yapılan çalışmalar sayesinde özel bir yapı niteliğine bürünmüştür (Ecevit, 2007: 23; Taslak ve Doğan, 2008). Bu yönde ülkemizde bazı kurum ve kuruluşlar yaptıkları çalışmalarla, kadın girişimci sayısının artırılmasını ve mevcut potansiyelin daha kapsamlı bir biçimde değerlendirilmesini ve bu süreçler kapsamında hem aile hem de ülke ekonomisine katkı oluşturma çalışmaları sağlamaktadırlar (Tekin, 2005: 10).

Ülkemizde kadın girişimciler genellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler kurarak kendilerini göstermekte, bu anlamda işletmelerin sayıları gün geçtikçe artış göstermektedir. Bu süreçlerde kadınların kendi işlerini kurmalarına neden olan birçok faktör bulunmaktadır. Söz konusu bu faktörlerin başlıcaları aile ihtiyaçlarını karşılayabilme, sosyal ilişkiler kurabilme, kendi hayallerini gerçekleştirebilme, kişisel özgürlükler, ücretli ya da mesaili çalışma şartlarına eşlerin izin vermemesi, eğitimlerini ve bilgilerini değerlendirme arzusu, aile geçiminden sorumlu olması ve iş bulamam gibi faktörlerdir. Kadınlar kendi işlerini kurarken gerekli olan sermayeleri kendi birikimleriyle karşılamakta, yetmediği durumlarda ise öncelikle aile daha sonrada yakın çevreden destek talep etmektedir (Koç, 2005; Erdoğan, 2008: 6).

2.3.4.1 Sivil Toplum Kuruluşları

Ülkemizde yer alan meslek birliklerinin belli bir kısmı kadın girişimcilere destek sağlamaktadırlar. Ülkemizde yer alan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ile Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK) gibi bu büyük oluşumlar yapısı bakımından üye birliklerinden ayrı olarak hükümetin düzenleyici organları gibi faaliyet sergilemektedirler. Söz konusu kuruluşlara üyelik zorunluluğu bulunmasına rağmen hizmetler kısıtlı olmaktadır. Kuruluşların faaliyetleri genel olarak mesleğe giriş, fiyat ve kayıtlı iş yerlerini düzenleyici bir süreçte yürütülmektedir. Yapı olarak siyasi bir oluşum

içerisinde var olup, bu kapsamda üyelerine özellikle yatırım ve kalkınma açısından destekten uzaktırlar. Ülkemiz genelinde kadın girişimcileri destekleyen başlıca mesleki birlik ve kuruluşlar aşağıda özetlenmiştir.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği yoğun sermaye, birinci sınıf bilanço tutan ve en az beş çalışanı olan şirketlerin örgüt yapısına katılımına izin vermektedir. Üyelerinin yıllık en az oranda yaklaşık olarak 25.000 dolar alış ve 29.000 dolar satış hacmine sahip olmaları zorunludur. Bu yönden pek çok kadın girişimci bu şartları karşılayamayacak konumdadır. Buna karşın TOBB son dönemlerde düzenlediği kadın girişimcilere yönelik seminerler ve toplantılarla finans konusunda bilgilendirici teşvikler sağlamaktadır (www.tobb.org.tr, 2018).

Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu kısa adı (TESK) olarak yer alan örgütlenme, 1953 yılında 507 sayılı kanun kapsamında kurulmuş olan oda ve birlikler konfederasyonudur. Bu kapsamda ülkemizde yer alan tüm esnaf ve sanatkar işletmeleri TESK'e kayıtlıdır. Örgütün bu yönden birinci görevi, işletmelere gerekli belgeleri sağlamak, çıraklık yasalarına uygunluk koşullarını denetlemek gibi düzenleyici nitelikleri yerine getirmektir. Ayrıca TESK odalara ve KOBİ'lere hukuki konular hakkında, sosyal güvenlik, finans ile vergi konularında danışmanlık hizmetleri, mesleki eğitim ve yayınlar sağlamaktadır (www.tesk.org.tr, 2018).

Kısa adı TÜGİAD olan Türkiye Genç İş Adamları Derneği, 1986 yılında İstanbul'da kurulmuş üyelik tabanlı bir örgütlenmedir. Söz konusu üyelik şartları ve aidatları TOBB'un şartlarına benzerlik gösterdiğinden kayıtlı olan üye sayısı az orandadır. 850 TÜGİAD üyesi içinde yalnızca 95'i kadındır. Genel kapsamda kadın girişimcilere çok fazla oranda hizmet sağlanmamaktadır. Fakat TÜGİAD üyesi büyük ve orta ölçekli işletmeler, kadın girişimcilere çıraklık, finansman ile pazarlama hakkında seminerler ve toplantılarla katkı sağlamaktadır (www.tugiad.org.tr, 2018).

Kadın Girişimcileri Destekleme Derneği kısa adı (KAGİDER) ise şu anda 250 üyesi bulunan ve 2002 Eylül ayında ülke kapsamında faaliyet sağlayan, kar amacı aramayan bir sivil toplum örgütü olarak İstanbul'da kurulmuştur. Bu derneğin kurucu üyeleri dâhilinde kapsamlı olarak her türlü hukuk ve yönetim danışmanlığı sağlayan sağlık, ilaç, maden, gıda, içecek, turizm, yayıncılık, halkla ilişkiler, tekstil, perakende, insan kaynakları, pazarlama, reklamcılık, finans, bilişim, film yapımcılığı, ulaşım-nakliye ve denizcilik iş kollarında çalışan ülkemizin önde gelen kadın girişimcileri yer almaktadırlar. Vizyoner olarak derneğin hedefleri geleceğin iş dünyasını şekillendirmede yer alacak kadın girişimcileri var edebilmek, misyon tabanlı yaklaşımı ise ekonomik oranlarda değer var eden kadın girişimcilerin ülke genelinde sayısını artırmak, var olan kadın girişimcileri desteklemek ve güçlendirmek, Türk kadın girişimcilerinin küresel piyasalarda ki payını artırmak ve bu amaçla Türkiye'nin sosyo-ekonomik yapıda gelişme göstermesine katkıda bulunmaktır. Dernek kadın girişimcilere finansman, pazarlama ve bürokratik konularda kapsamlı bir yapı içerisinde her türlü desteği sağlayarak, kadın girişimcilere danışmanlık hizmeti sunmaktadır. Bunun beraberinde girişimcilik ile liderlik çalışmaları sağlamakta, yerel boyutta birçok toplantı ve seminerler organize ederek kadın girişimcilerin sayılarını

arttırma yönelimi izlemekte ve var olan kadın girişimcilerin sorunlarına dair çözüm arayışlarıyla çaba göstermektedir (www.kagider.org, 2018).

Türk Kadınının Güçlendirme ve Tanıtma Vakfı, İstanbul'da 1986 yılında kurularak, kadın ve çocuklara dair gelir sağlayıcı faaliyetler dâhilinde yoğunlaşmıştır. Ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı'nın Halk Eğitim Merkezleri aracılığıyla kadınlara yönelik olarak altı köyde dikiş-nakış, arıcılık, ipek böceği üretimi, kümes hayvancılığı ve yumurta üretimi kollarında eğitim verilmesini esas alan projeleri uygulanabilir kılmışlardır. Söz konusu bu kurslar sonrasında ayrıca ihtiyaç duyulan girişimler için kredi temin ederek ve ürünlerin pazarlanmasına yönelik destekler sağlamışlardır (Arıkan, 2004: 9).

2.3.4.2 Kamu Kuruluşları

Hükümet'in kadınların iş yaşamlarında oranlarının artmasına yönelik olarak oluşturduğu politikalar ve onlara destek sağlamak için çeşitli kurum ve kuruluşların oluşması mümkün olmuştur. Sözü edilen bu kurum ve kuruluşlar aşağıda özetlenmiştir.

Kısa adı KSSGM olan Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü 1990 yılında kurularak genel faaliyet kapsamı kadınların eğitim oranlarının yükseltilmesi, kadınların üretim sektörlerinde ki istihdamlarının arttırılması, sosyal, ekonomik, kültürel ve politik alanlarda eşitlik oluşumu çalışmaları amaçlanmaktadır. Yapı kapsamında Milli Eğitim, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Kültür, Sağlık, Tarım, Sanayi ve Ticaret Bakanlıkları başta olmak üzere ilgililik içeren tüm kurum ve kuruluşları faaliyet ve kapsam olarak kadın politikaları, uygulamaları ve koordinasyonu faaliyetlerinde niteliklidir. Uygulamacı rol içermesi yanında KSSGM politika oluşturulması, yerel ve küresel finansman tabanlı program ile projelerin hareketinden sorumludur (www.kadininstatusu.gov.tr/media/5942/tuerkiyede-kadın-kabul-edilmiş-23052019. docx 2018).

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı oluşumunun kısa adı KOSGEB olarak yer alıp oluşumu 1993 yılında Bakanlığa bağlı olarak alt birim oluşumuyla kurulmuştur. Sektör olarak sanayi alanına hizmet veren KOBİ'lere destek sağlamaktadır. Kadınlara yönelik Hazine Müsteşarlığının ev hanımlarına yönelik kredi fonlarını Halk Bankası aracılığıyla verilmesinde aracılık sağlayan kurum olarak seçilmiştir. Kadın girişimcilere yönelik konferanslar düzenleyerek KOSGEB, küçük ve orta ölçekli sanayi işletmeleri açısından destek oluşturacak bir birim olmuştur (www.https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/destekler/6312/girisimcilik-destekleri, 2018).

Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayi Tesisi Vakfı (MEKSA) ise geniş çerçeveli bir oluşum olarak Türk-Alman Dostluk Konseyi, TESK ve TESK ve Fuarcılık ve Kalkınma İşbirliği Şirketi (FORUM) organizasyon oluşumuyla kurulmuştur. Çalışmaları daha çok kadınlara yönelik çıraklık programları düzenlenmesi yönünde faaliyet göstermekte ve kadınların yoğun mesleklerin çıraklık yasalarına katılabilir olmasına yönelik, söz konusu bu mesleklerin ise meşhur sanatkârlık olarak kabul edilmesinin zorunluluk içerdiğine dair fikri savunmaktadır (www.meksa.org.tr, 2018).

1993 yılında kurulan Fuarçılık ve Kalkınma İşbirliği Şirketi (FORUM), TOOB, TESK, MESKA ve KOSGEB tarafından fuar organizasyonu ajansı olarak kurulmuştur. Ülkemizde ve yurt dışında işletmelere yönelik fuarlar organize ederek yerel ve uluslararası piyasalarda bir tanıtım niteliği üstlenmektedir. Bu yönden MEKSA'dan devraldığı görev ile FORUM, birçok küçük ölçekli kadın işletmeciyi barındıran eliş, hediye, mücevher üretici ve pazarlayıcılarının aktif ve yoğun bir oranda katılım gösterdiği Berlin İthalat Fuarı'nda Türk katılımcı görevini devralmıştır. Ayrıca Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü (DÖSİM) ile beraber iletişim ve etkileşim süreci içerisinde yer almaktadır. Bu sayede söz konusu bu iki kuruluş arasında var olacak işbirliklerinin oluşması sonucu kadın girişimcilerin ürünlerinin belirlenmesi ile pazarlanabilir olmasında önemli yol kat edilebilecektir. Ankara'da ayrıca 1995 Aralık ayından itibaren kadınların ürettikleri hediye eşya tabanlı bir satış fuarı da yine FORUM tarafından düzenlenmektedir (<https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/destekler/6312/girisimcilik-destekleri>, 2018).

Ülkemizin az gelişme göstermiş bölgelerinde, kaynak sıkıntısı çeken tarımsal kalkınmayı hızlandırmak amacıyla kurulmuş olan Türkiye Kalkınma Vakfı (TKV) 1969 yılında yerel kapsamlı, hükümet dışı ve kar amacı gütmeyen bir kalkınma örgütüdür. Amaçları kapsamında TKV, yapmış olduğu projelerle yerel girişimlere ve katılımlara destek oluşturarak ve ayrıca kadın statüsünün yükselmesi beraberinde yerel kalıcı örgütlerin kurulabilmesini hedeflemektedir. Ülkemizde kırsal kesimlerde kadınların konumunun güçlendirilmesi amacıyla, geleneksel yaklaşımların üstesinden gelmesi için aracılık yapmak için eğitim almış kadın liderler ya da aktif çalışanlar yapısı oluşturarak kapsamlı ve nitelikli bir girişim var etmiştir (<http://www.tkv-dft.org.tr/TR,33/kisaca-tkv.html>, 2018).

2.3.4.3 Uluslararası Kuruluşlar

Ülkemizde kadın girişimlerini destekleyici nitelikte uluslararası kuruluşlar bakımından fon sağlayan Dünya Bankası ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'ndan (UNDP) bahsedilebilir. İlk olarak Dünya Bankası'nı ele alacak olursak, ülkemiz genelinde ki en büyük projesi olan İŞKUR yönetimi altındaki istihdam ve eğitim projesi olmaktadır. Söz konusu projede, kadın istihdamının yükseltilmesine dair faaliyetler içeren kısmını Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü tarafından (KSSGM) uygulamaktadır. Bu faaliyetlerin temel amaçları ise erkek egemenliği bulunan iş alanlarında kadınlara dair istihdamlar oluşturmak ve olanaklar sağlamak ile bu yönde fayda getirecek politikaların araştırılarak geliştirilmesini sağlamaktadır. Ülkede kadının istihdamına yönelik olarak var olan çalışma alanlarının incelenerek uygunluklarının tespit edilmesi ve ya gerekli uygun koşulların yaratılmasını amaçlayıp, kadınların bu koşullar içerisinde istihdamının mümkün kılınmasını, gerekli mesleki eğitimlerin verilmesini ve becerilerin kazandırılmasını amaçlamaktadır. Ayrıca kadınların bu proje kapsamında mevcut olanaklarını geliştirebilmelerini ve beraberinde gelir oranlarını arttırmak için gerekli önlemlerin alınmaları konusunda öneriler sunmaktadır (www.kadininstatusu.gov.tr/media/5942/tuerkiyede-kadin-kabul-edilmis-23052019.docx, 2018).

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) uluslararası kuruluşu ise KSSGM tarafından yürütülen ‘Kadının Kalkınmaya Katılımını Güçlendirme Ulusal Programı’ adlı bulunan ve beş yıllık kapsamlı bir projeyi desteklemektedir. Söz konusu uluslararası destekli ve kaynaklı projede, kadınların kalkınmalarını ve sektörel kapsamda öncelikli hale gelmelerini amaçlamaktadır. Ayrıca söz edilen bu proje beraberinde eğitim ve gelir sağlayıcı faaliyetlere yönelik olarak var olan alt kapsamlı projelerin sürdürülebilmesi için, Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) güçlendirilmesini amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda projenin desteklendirilmesi sebebiyle Bakanlık temsilcileri, STK ve gönüllü kurumları kapsayan bir Danışma Kurulu meydana getirilmiştir. Bu sayede projenin eğitim fonları, kadın girişimcilere gerekli hizmetlerin ulaştırılması yönünde ve kadın örgütleri, STK ile devlet kuruluşları temsilciliklerinin eğitimi için sarf edilmektedir (www.kadininstatusu.gov.tr/media/5942/tuerkiyede-kadin-kabul-edilmis-23052019.docx 2018).

BÖLÜM 3: KOSGEB'DEN GİRİŞİMCİLİK DESTEĞİ ALAN KADIN GİRİŞİMCİLERİN SOSYO-EKONOMİK DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. Kocaeli İli'nin Sosyo-Ekonomik Durumu ve Genel Görünümü

1960'larda girdiği hızlı sanayileşme süreciyle birlikte önemli ölçüde göç alan Kocaeli ili, çeşitli ekonomik ve sosyal işlevler açısından İstanbul Metropoliten alanının bir parçasını oluşturmaktadır. Kocaeli ilinde sanayi ve ticaretin erken gelişmeye başlaması, tarım sektörünün Kocaeli ekonomisi içerisindeki ağırlığını sanayi lehine azaltmıştır. Bu yapısal değişimden hayvancılıkta etkilenmiştir. Körfezin gelişen sanayi ve kentsel yapının atıklarıyla büyük boyutta kirlenmesi ile balık tür ve miktarlarındaki yok oluş ve azalışlar balıkçılıkla uğraşanların bu faaliyeti terk etmelerine neden olmuştur. Dolayısıyla eskiden çevre illere de balık satmakta iken, günümüzde elde edilen balık ürünleri Kocaeli'nin tüketimine de yetmemektedir. Kocaeli Marmara Bölgesinin ormanlar bakımından zengin olan doğu bölümünde yer aldığı halde ormancılık konusunda Türkiye ekonomisine katkısı çok azdır. Yeraltı kaynakları zengin değildir. Bu nedenle madencilik gelişmemiştir. Bu alanda taş ve toprağa dayalı sanayilerin hammaddeleri üretilmektedir. Kocaeli, ülke imalat sanayinde İstanbul'dan sonra en gelişmiş ildir. Kocaeli ekonomisinin tamamına yakını sanayiye dayalıdır. Kocaeli İlinde, kırsal alanlardan kentsel alanlara göç ve bunun sonucu olarak çıkan hızlı ve bozuk yapılaşma, yetersiz altyapı Kocaeli ilinin yaşadığı en önemli sorunlardan biridir. Tüm bunlar Kocaeli ilinde hava, görüntü, ses, su kirliliğine neden olmaktadır. Hızlı nüfus artışı sanayinin getirdiği kaçınılmaz bir sonuçtur (<http://argedestek.kocaeli.edu.tr/index.php?ArgeDestek=Ekonomi>).

Kocaeli; Asya ve Avrupa'yı birbirine bağlayan yolların kavşağında bulunan Marmara Denizi'nin ve Marmara Bölgesi'nin doğusunda yer alan bir İl'dir. Kuzeyde Karadeniz, doğuda ve güneydoğuda Sakarya, güneyde Bursa batıda Yalova ve İstanbul illeri yer almaktadır. 1'i Büyükşehir Belediyesi ve İzmit, Derince, Körfez, Gebze, Gölcük, Karamürsel, Kandıra, Başiskele, Kartepe, Çayirova, Darıca, Dilovası 12 İlçe Belediyesi olmak üzere toplam 13 Belediyesi bulunmaktadır. İlkçağlardan itibaren yerleşim için cazibe teşkil eden Kocaeli 1924 yılında vilayet olmuştur. Türkiye'nin en küçük 6. ili olan Kocaeli'nin yüzölçümü 3,505 km²'dir. 2011 yılı Adrese Dayalı Nüfus Sayımına göre nüfusu 1.601.720 kişidir. 1.499.958 kişi il ve ilçe merkezlerine ikamet ederken 101.762 kişi köylerde yaşamaktadır. Kara, demir, deniz ve hava yolu ulaşımları ile Türkiye'nin önemli geçiş noktalarından biridir.

Kocaeli, gerek sanayi sektöründeki üretim ve katma değer, gerekse bu sektörde çalışan insan açısından sadece Türkiye için değil dünya için de ilginç bir örnektir. Bünyesinde barındırdığı 400 adet 1. sınıf ve yaklaşık 7000 adet 2. ve 3. sınıf Gayri Sıhhi Müessesesi (GSM) ile bir Sanayi Kenti, İki Üniversitesi, TÜBİTAK – Marmara Araştırma Merkezi ve TÜSSİDE – Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü ile bir Bilim Kenti olan Kocaeli, kurulan ve kuruluş çalışmaları devam eden 16 adet OSB' si ve 4 adet teknoparkı ile Ülke Sanayi'nin Başkenti konumunda olup, Teknokent vizyonuna doğru hızla ilerlemektedir.

Türk imalat sanayi üretimine yapmış olduğu yaklaşık %13' lük üretim katkısı ile İstanbul'dan sonra gelen en büyük ili konumundadır.

Kocaeli İli, Karadeniz ve Marmara Denizi'ne olan kıyıları, İstanbul Metropolüne olan yakınlığı, tarihi eserleri, müzeleri, Mimar Sinan'ın eseri olan camileri, doğal güzellikleri, plajları, yaylaları, trekking parkurları, Seka parkı, Kocaeli Fuarı, Uluslararası İnterteks Fuarı, Kartepe kayak merkezi, Yuvacık Barajı, mesire alanları, Sapanca Gölü, Darıca Faruk Yalçın Hayvanlar Alemi ve Botanik Bahçesi, Harikalar Sahili, Alışveriş Merkezleri, kültür merkezleri, Olimpik buz pateni salonu, Gökay parkı, alternatif turizm çeşitlerine imkan sunan, nitelikli turizm tesisleri, sahillerinde bulunan balık lokantaları, dünyaca tanınan Hereke Halıları, kente özgü pişmaniyesi, Karamürsel sepeti, Kandıra Bezi, Çenesuyu ve bir çok kültür ve turizm değerleri ile ticaret, sanayi, bilim, kültür, turizm ve sanat açısından ayrı bir öneme sahip Marka şehirdir (<http://www.kocaelikulturturizm.gov.tr/TR-69185/genel-bilgiler.html>)

3.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Çalışmanın temel amacı; Kocaeli ilinde KOSGEB'den hibe ve kredi alan kadınların aldıkları destek sonucu kurmuş oldukları işletmelerdeki başarı durumlarının sosyo ekonomik olarak ortaya konulmasıdır.

KOSGEB'den hibe ve kredi alan kadın girişimcilerin başarı durumlarında etkin olan faktörler ve bu faktörlere bağlı olarak şekillenen hibe ve kredi kullanımının kadın girişimcilerin başarı durumları üzerindeki etkileri araştırmanın konusunu oluşturmaktadır.

Kocaeli'nde KOSGEB'den hibe ve kredi alan kadın girişimcilerin başarı durumları konusunda yapılan çalışmanın, hibe ve kredi projelerinin kullanımı konusuna açıklık getireceği düşünülmektedir. Bu aşamada KOSGEB'den alınan hibe ve kredilerin kullanımında, kullanımı etkileyen faktörler, hibe ve kredi kullanımı kültürü, etkileyici faktörler incelenmiştir. Bu bağlamda KOSGEB hibelerinin kadın girişimciler tarafından kullanım kültürünün başarı durumları üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir.

3.3. Araştırmanın Kapsamı

Bu araştırmanın kapsamını KOSGEB'in hibe ve kredilerinden yararlanan kadınların başarı düzeylerinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi oluşturmaktadır.

3.4. Araştırmanın Yöntemi

Tüm anket soruları SPSS23.0 (Statistical Package For Social Science) ortamına aktararak istatistiksel veriler oluşturulmuştur. Verilerin analizinde varyans analizi, pearson korelasyon istatistiksel yöntemleri kullanılmıştır. $p < 0.05$ anlamlı olarak kabul edilmiştir.

Veri toplama aracı olarak, 42 adet sorudan oluşan veri toplama formu kullanılmıştır. Veri toplama formunda KOSGEB'den hibe alan kadın girişimcilerin başarı durumlarının

belirlenmesini etkileyeceği düşünülen; cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, aylık gelir düzeyi, evlerinin kira olup olmadığı, çocuk sahibi olup olmadıkları sorularına yer verilmiştir.

Ayrıca, 2018 yılında KOSGEB'den hibe alan kadın girişimcilerin hibe kullanımları konusunda görüşlerini belirlemeye yönelik ifadelerin yer aldığı sorulara yer verilmiştir.

Bağımlı değişkenler: Düzenlenen anket soruları, KOSGEB'den hibe alan kadın girişimcilerin görüşlerinin belirlenmesi ile ilgili kısmı oluşturmuştur.

Bağımsız değişkenler: Araştırmaya katılan KOSGEB'den hibe alan kadın girişimcilerin sosyo-demografik özellikleri (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi) ile ilgili sorulardan oluşturmaktadır.

3.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma Kocaeli İli merkez belediye sınırları ve bu sınırlar içerisinde bulunan KOSGEB'in hibe kredilerinden yararlanan kadınlar ile sınırlandırılmıştır. Özellikle anket yapmak istediğim kadınların anketi tam anlamıyla doldurmamaları veya doldurmayı kabul etmemeleri araştırmamızın sınırlılıkları açısından önemlidir. Kadın girişimcilerden randevu alma zorluğu, sorulan sorulara cevap vermemeleri ve en önemlisi tek tek gidip görüşme yapmamız araştırmamızın sınırlılıklarını içermektedir.

3.6. Araştırmaya İlişkin Hipotezler

Varsayım ve hipotez oluşturabilmek için araştırma evreni olarak kabul edilen çalışma alanında daha önce yapılmış çalışmalar ve bu çalışmaların sonucunda elde edilmiş bulgular olması gereklidir. Ancak önceki dönemde yapılan araştırma bulguları daha sonraki dönemde yapılan çalışmalar için varsayım olarak kabul görmekte ve test edilmektedir. Söz konusu bu çalışmada ise mevcut durum değerlendirmesi yapılmakta ve farklı değişkenler dikkate alınarak kadınların KOSGEB hibe kredileri ile açmış oldukları işyerlerinde başarılı olup olmadığı ortaya konulmak istenmektedir. Çalışmamızın amacı doğrultusunda ana hipotezimiz;

“KOSGEB'den hibe alıp işletme kuran kadınlar başarılıdır.”

3.7. Araştırmanın Bulguları

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan Kocaeli ili'nde KOSGEB'den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin başarı durumları hakkında anket yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak yapılan analizlerin açıklama ve yorumları yapılmıştır. Araştırmaya katılarak anketleri değerlendirmeye alınan kadınların, yaş, medeni durumu, eğitim durumu, aylık gelir durumu, ev sahibi olup olmama durumu, ödediği kira miktarı, eşinin çalışıp çalışmaması, eşinin aylık gelir durumu, eşinin mesleği, çocuğunun bulunup bulunmaması, çocuk sayıları, çocukların okul durumu, okula gitmeyen çocuklara kimlerin baktığı, çocukların bakımı için ödenen miktar, iletişim kurabilme, kendine güvenen olma, problemleri kolaylıkla çözebilen olma, yaratıcı, yenilikçi, hoşgörülü, bağımsız, risk alan, rekabetçi, kötümser, güçlü, çevresinde saygın biri, çevresindeki kaynakları ve ilişkileri iyi

değerlendiren, akılcı, kendilerini koruyan ve gözetten, işbirliğini seven, akrabalarının ve yakın çevresinin desteğini kazanmış, duygusal, şüpheli, korkak, kıskanç, diğer kişilik özellikleri, kiminle yaşadıklarına ilişkin 38 farklı değişkenle sorgulanmış ve ilgili bulgulara bu bölümde yer verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Sosyo-Demografik Bilgilerinin Dağılımı

Yaş	Sayı	Yüzde (%)
18-25	4	6,6
26-35	20	32,8
36-45	28	45,9
46-55	9	14,8
Medeni Durum		
Evli	46	75,4
Bekâr	7	11,5
Boşanmış	8	13,1
Eğitim Durumu		
İlkokul	8	13,1
Ortaokul	8	13,1
Lise	31	50,8
Lisans/Lisansüstü	14	23,0
Aylık Gelir Durumu		
1603,12 TL	2	3,3
1603,12 TL-2000 TL	6	9,8
2001TL-2500 TL	16	26,2
2501TL-3000 TL	21	34,4
3000 TL ve üzeri	16	26,2
Ev Sahipliği Durumu		
Ev sahibi	37	60,7
Kiracı	19	31,1
Bir yakını ile oturuyor (Anne/Baba/Akraba/Arkadaş)	5	8,2
Ödenen Kira Tutarı		
0-1000 TL	9	14,8
1001 TL-2000 TL	12	19,7
Belirtilmeyen	40	65,6
Eş Çalışma Durumu		
Eşi çalışıyor	43	70,5
Eşi çalışmıyor	6	9,8
Belirtmeyen	12	19,7
Eş Aylık Gelir Durumu		
2001TL-2500 TL	10	16,4
2501TL-3000 TL	13	21,3
3000 TL ve üzeri	19	31,1
Belirtmeyen	19	31,1
Eş Meslek Durumu		
Devlet Memuru	9	14,8
Esnaf	7	11,5
İşçi	21	34,4
Tüccar	2	3,3
Diğer	9	14,8
Belirtmeyen	13	21,3
TOPLAM	61	100,0

Tablodaki değerlerden KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin yaşları 18-25 yaş arası %6,6 (n=4), 26-35 yaş arası %32,8 (n=20), 36-45 yaş arası %45,9 (n=28), 46-55 yaş arası %14,8 (n=9), evli %75,4 (n=46), bekâr %11,5 (n=7), boşanmış %13,1

(n=8), ilkököl mezunu %13,1 (n=8), ortaokul mezunu %13,1 (n=8), lise %49,2 (n=30), Yüksekokul/Üniversite mezunu %21,3 (n=13), Lisansüstü mezunu %1,6 (n=1), eğitim durumunu belirtilmeyen %1,6 (n=1), aylık geliri 1603,12 TL %3,3 (n=2), 1603,12 TL-2000 TL %9,8 (n=6), 2001TL-2500 TL %26,2 (n=16), 2501TL-3000 TL %34,4 (n=21), 3000 TL ve üzeri %26,2 (n=16), evi kendisine ait %60,7 (n=37), kiracı %31,1 (n=19), bir yakınına ait (Anne/Baba/Akraba/Arkadaş) %8,2 (n=5), ödediği kira 0-1000 TL arası %14,8 (n=9), 1001 TL-2000 TL %19,7 (n=12), kaç TL kira olduğu belirtilmeyen %65,6 (n=10), eşi çalışan %70,5 (n=43), eşi çalışmayan %9,8 (n=6), eşinin çalışıp çalışmadığını belirtilmeyen %19,7 (n=12), eşlerinin aylığı 2001TL-2500 TL %16,4 (n=10), 2501TL-3000 TL %21,3 (n=13), 3000 TL ve üzeri %31,1 (n=19), eşinin aylık gelirini belirtilmeyen %31,1 (n=19), eşlerinin mesleği memur %14,8 (n=9), esnaf %11,5 (n=7), işçi %34,4 (n=21), tüccar %3,3 (n=2), diğer %14,8 (n=9) eşinin mesleğini belirtilmeyen %21,3 (n=13) olarak dağılmaktadır.

Tablo 2: Katılımcıların Sosyo-Demografik Bilgilerinin Dağılımı

Çocuğu bulunma durumu	Sayı	Yüzde (%)
Evet	46	75,4
Hayır	12	19,7
Belirtmeyen	33	4,9
Çocuk Sayısı Durumu		
1	16	26,2
2	20	32,8
3	9	14,8
4 ve üzeri	3	4,9
Belirtmeyen	33	4,9
Çocuklarının Okula Gitme Durumu		
Evet	37	60,7
Hayır	9	14,8
Belirtmeyen	15	24,6
Okula Gitmeyen Çocuğuna Kimlerin Baktığı		
Bakıcı	3	4,9
Kreş	13	21,3
Yakın	8	13,1
Birlikte işyerine getirme	3	4,9
Belirtmeyen	34	55,7
Okula Gitmeyen Çocuğa Bakım Ücreti		
0-1000 TL	7	11,5
1001 TL-2000 TL	16	26,2
2501TL-3000 TL	2	3,3
Belirtmeyen	36	59,0
TOPLAM	61	100,0

Tablodaki değerlerden KOSGEB'den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin çocuğu olan %75,4 (n=46), çocuğu olmayan %19,7 (n=12), çocuğunun bulunup bulunmadığını belirtilmeyen %4,9 (n=3), 1 çocuğu olan %26,2 (n=16), 2 çocuğu olan %32,8 (n=20), 3 çocuğu olan %14,8 (n=9), 4 ve üzeri çocuğu olan %4,9 (n=3), kaç çocuğunun olduğunu belirtilmeyen %21,3 (n=13) olarak, çocuğu okula giden %60,7 (n=37), çocuğu okula gitmeyen %32,8 (n=20), çocuklarının okula gidip gitmediğini belirtilmeyen %24,6 (n=15) olarak, okula gitmeyen çocuklarının bakan kişi bakıcı %4,9

(n=3), kreş %21,3 (n=13), yakını %13,1 (n=8), çocukları ile işletmeye gelen %4,9 (n=3), okula gitmeyen çocuğuna kimin baktığını belirtmeyen %24,6 (n=15), Okula gitmeyen çocuklarının bakıcısına ödeme miktarı 0-1000 TL %11,5 (n=7), 1001-2000 TL %26,2 (n=16), 2501 TL-3000 TL %3,3 (n=2), çocuklarının bakım için ödedikleri bakım ücretlerini belirtilmeyen %36 (n=59) olarak dağılmaktadır.

Tablo 3: Katılımcıların Kendilerini Tanımlama Bilgilerinin Dağılımı

	Sayı	Yüzde (%)
Kendinizi iyi iletişim kuran olarak mı tanımlarsınız?		
Evet	37	60,7
Hayır	24	39,3
Kendinizi kendine güvenen olarak mı tanımlarsınız?		
Evet	35	57,4
Hayır	26	42,6
Kendinizi problemleri kolaylıkla çözebilen olarak mı tanımlarsınız?		
Evet	50	82,0
Hayır	11	18,0
Kendinizi yaratıcı olarak mı tanımlarsınız?		
Evet	53	86,9
Hayır	8	13,1
Kendinizi yenilikçi olarak mı tanımlarsınız?		
Evet	42	68,9
Hayır	19	31,1
Kendinizi hoşgörülü olarak mı tanımlarsınız?		
Evet	57	93,4
Hayır	4	6,6
Kendinizi bağımsız olarak mı tanımlarsınız?		
Evet	54	88,5
Hayır	7	11,5
Kendinizi risk alan olarak mı tanımlarsınız?		
Evet	48	78,7
Hayır	13	21,3
Kendinizi rekabetçi olarak mı tanımlarsınız?		
Evet	53	86,9
Hayır	8	13,1
Kendinizi kötümser olarak mı tanımlarsınız?		
Evet	56	91,8
Hayır	5	8,2
TOPLAM	61	100,0

Tablodaki değerlerden KOSGEB'den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin iletişim kurabilme durum değişkenine göre; iyi iletişim kurabilen %60,7 (n=37) olarak, iyi iletişim kuramayan %39,3 (n=24), kendine güvenme durum değişkenine göre; kendine güvenen %57,4 (n=35), kendine güvenmeyen %42,6 (n=26), olarak, problem çözebilme durum değişkenine göre; problemleri kolaylıkla çözebilen %82 (n=50), problemleri kolaylıkla çözemeyen %18 (n=11), olarak, yaratıcı olma durum değişkenine göre; yaratıcı %86,9 (n=53), yaratıcı olmayan %13,1 (n=8) olarak, yenilikçi olma durum değişkenine göre; yenilikçi %68,9 (n=42), yenilikçi olmayan %31,1 (n=19) olarak, hoşgörülü olma durum değişkenine göre; hoşgörülü %93,4 (n=57) hoşgörülü olmayan %6,6 (n=4) olarak, bağımsız olma durum değişkenine göre; bağımsız %88,5 (n=54), bağımsız olmayan %11,5 (n=7) olarak, risk alan durum değişkenine göre; risk alan %88,5 (n=54) risk almayan %11,5 (n=7), olarak, rekabetçi olma durum değişkenine göre; rekabetçi %86,9

(n=53) rekabetçi olmayan %13,1 (n=8), olarak, kötümser olma durum değişkenine göre; kötümser olmayan %91,8 (n=56) kötümser %8,2 (n=5), olarak dağılmaktadır.

Tablo 4: Katılımcıların Kendilerini Tanımlama Bilgilerinin Dağılımı

Kendinizi güçlü olarak mı tanımlarsınız?	Sayı	Yüzde (%)
Evet	54	88,5
Hayır	7	11,5
Kendinizi çevresinde saygın biri olarak mı tanımlarsınız?		
Evet	54	88,5
Hayır	7	11,5
Kendinizi çevresindeki kaynakları ve ilişkileri iyi değerlendiren olarak mı tanımlarsınız?		
Evet	58	95,1
Hayır	3	4,9
Kendinizi akılcı olarak mı tanımlarsınız?		
Evet	54	88,5
Hayır	7	11,5
Kendinizi koruyan ve gözetken olarak mı tanımlarsınız?		
Evet	58	95,1
Hayır	3	4,9
Kendinizi işbirliğini seven olarak mı tanımlarsınız?		
Evet	55	90,2
Hayır	6	9,8
Kendinizi akrabalarının ve yakın çevresinin desteğini kazanmış olarak mı tanımlarsınız?		
Evet	60	98,4
Hayır	1	1,6
Kendinizi duygusal olarak mı tanımlarsınız?		
Evet	54	88,5
Hayır	7	11,5
TOPLAM	61	100,0

Tablodaki değerlerden KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin güçlü olma durum değişkenine göre; güçlü %88,5 (n=54), güçlü olmayan %11,5 (n=7) olarak, çevresinde saygın biri olma durum değişkenine göre; çevresinde saygın biri %88,5 (n=54), çevresinde saygın biri olmayan %11,5 (n=7), olarak, çevresindeki kaynakları ve ilişkileri iyi değerlendiren biri durum değişkenine göre; çevresinde saygın biri %95,1 (n=58), çevresinde saygın biri olmayan %4,9 (n=3) olarak, akılcı olma durum değişkenine göre; akılcı %88,5 (n=54), akılcı olmayan biri %11,5 (n=7) olarak, kendini koruyan ve gözetken olma durum değişkenine göre; koruyan ve gözetken %95,1 (n=58), koruyan ve gözetken biri olmayan %4,9 (n=3) olarak, işbirliğini seven biri olma durum değişkenine göre; işbirliğini seven %90,2 (n=55) işbirliğini sevmeyen biri %9,8 (n=6), olarak, kendini akrabalarının ve yakın çevresinin desteğini kazanmış olma durum değişkenine göre; akrabalarının ve yakın çevresinin desteğini kazanmış biri %98,4 (n=60) olarak, akrabalarının ve yakın çevresinin desteğini kazanmamış biri %1,6 (n=1), duygusal olma durum değişkenine göre; duygusal biri %93,4 (n=60), duygusal olmayan biri %6,6 (n=4) olarak dağılmaktadır.

Tablo 5: Katılımcıların Kendilerini Tanımlama Bilgilerinin Dağılımı

Kendinizi şüpheli olarak mı tanımlarsınız?	Sayı	Yüzde (%)
Evet	2	3,3
Hayır	59	96,7
Kendinizi korkak olarak mı tanımlarsınız?		
Evet	1	1,6
Hayır	60	98,4
Kendinizi kıskanç olarak mı tanımlarsınız?		
Hayır	61	100,0
Kendinizi tuttuğunu koparan olarak mı tanımlarsınız?		
Evet	52	85,2
Hayır	9	14,8
Kendinizi diğer kişilik özelliklerinden olarak mı tanımlarsınız?		
Evet	2	3,3
Hayır	59	96,7
TOPLAM	61	100,0

Tablodaki değerlerden KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin şüpheli olma durum değişkenine göre; şüpheli biri %3,3 (n=2), şüpheli olmayan biri %96,7 (n=59) olarak, korkak olma durum değişkenine göre; korkak biri %1,6 (n=1), korkak olmayan biri %98,4 (n=60) olarak, kıskanç olma durum değişkenine göre; kıskanç olmayan biri %100 (n=61) olarak, tuttuğunu koparan biri %85,2 (n=52) tuttuğunu koparamayan biri %14,8 (n=9) olarak, diğer kişilik özelliklerinden biri %3,3 (n=2), diğer kişilik özelliklerinden olmayan biri %96,7 (n=59) olarak dağılmaktadır.

Tablo 6: Katılımcıların Kiminle Yaşadıkları Bilgilerinin Dağılımı

Kiminle yaşıyorsunuz?	Sayı	Yüzde (%)
Eşimle	19	31,1
Eşimle ve çocuklarımla	28	45,9
Çocuğum/Çocuklarımla	6	9,8
Arkadaşım/Akrabam	5	8,2
Yalnız yaşıyorum	3	4,9
TOPLAM	61	100,0

Tablodaki değerlerden KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin kiminle yaşadığı durumu değişkenine göre dağılımları tablo 6’da gösterilmiştir. Tablodaki değerlerden kadınlar, kiminle yaşadığı durum değişkenine göre; eşiyile %31,1 (n=19), eşiyile ve çocuklarıyla %45,9 (n=28), çocuğu/çocuklarıyla %9,8 (n=6), arkadaşı/akrabasıyla %8,2 (n=5), yalnız yaşayan %4,9 (n=3) olarak bulunmuştur.

Tablo 7: Katılımcıların İşletme Kurmadan Önceki Bilgilerinin Dağılımı

İşletmenizi kurmadan önce çalışıyor muydunuz?	Sayı	Yüzde (%)
Evet	42	68,9
Hayır	19	31,1
Daha önce herhangi bir devlet kurumundan hibe ya da Kredi alarak işletme kurdunuz mu?		
Evet	1	1,6
Hayır	60	98,4
TOPLAM	61	100,0

Tablodaki değerlerden KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerden işletme kurmadan önce çalışanlar %68,9 (n=42), çalışmayanlar %31,1 (n=19) olarak,

daha önce herhangi bir devlet kurumundan hibe ya da kredi alarak işletme kuranlar %1,6 (n=1), kurmayanlar %98,4 (n=60) olarak bulunmuştur.

Tablo 8: Katılımcıların İşletme Kurmadan Önceki Bilgilerinin Dağılımı

İşinizi kurmadan önce onunla alakalı işte çalışmış mıydınız?	Sayı	Yüzde (%)
Evet (Ücretli çalışmıştım)	21	34,4
Evet, eşimle çalışmıştım	4	6,6
Hayır	36	59,0
Toplam iş tecrübeniz kaç yıl?		
1-5	5	8,2
6-10	26	42,6
11-15	16	26,2
16-20	8	13,1
21-25	6	9,8
Toplam iş tecrübeniz kaç ay?		
6-10	13	21,3
11-15	48	78,7
İşletmenizi kurmadan önce işiniz ile ilgili mesleki eğitim aldınız mı?		
Evet	22	36,1
Hayır	39	63,9
İşletmenizi kurmadan önce işiniz ile ilgili hangi eğitimi aldınız?		
Eğitim almadım	42	68,9
Epilasyon cilt tedavileri mesleki eğitim	2	3,3
KOMEK- KOSGEB eğitimi	12	19,7
Pazarlama	2	3,3
Bankacılık	3	4,9
İşletmenizin faaliyet gösterdiği sektör		
Eğitim	15	24,6
Turizm	2	3,3
Perakende satış-Pazarlama	12	19,7
Tekstil	8	13,1
Gıda	24	39,3
İşletmeniz şu anda faaliyetine devam ediyor mu?		
Evet	56	91,8
Hayır	5	8,2
TOPLAM	61	100,0

Tablodaki değerlerden KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerden işletme kurmadan önce ücretli çalışanlar %34,4 (n=21), eşiyile beraber çalışanlar %6,6 (n=4), çalışmayanlar %59,0 (n=36), toplam iş tecrübeleri 1-5 yıl arası olanlar %8,2 (n=5), 6-10 yıl arası olanlar %42,6 (n=26), 11-15 yıl arası olanlar %26,2 (n=16), 16-20 yıl arası olanlar %13,1 (n=8), 21-25 yıl arası olanlar %9,8 (n=6), toplam iş tecrübesi 6-10 ay arası olanlar %21,3 (n=13), 11-15 ay arası olanlar %78,7 (n=48), işletmeyi kurmadan önce işi ile ilgili mesleki eğitim alanlar %36,1 (n=22), eğitim almayanlar %63,9 (n=39), işletmeyi kurmadan önce işi ile ilgili eğitim almayanlar %68,9 (n=42), Epilasyon cilt tedavileri mesleki eğitim %3,3 (n=2), KOMEK- KOSGEB eğitimi %19,7 (n=12), Pazarlama %3,3 (n=2), Bankacılık %4,9 (n=3), işletmesi eğitim sektöründe faaliyet gösterenler %24,6 (n=15), turizm sektöründe faaliyet gösterenler %3,3 (n=2), Perakende satış-Pazarlama sektöründe faaliyet gösterenler %19,7 (n=12), Tekstil sektöründe faaliyet gösterenler %13,1 (n=8), gıda sektöründe faaliyet gösterenler %39,3 (n=24) olarak, işletmesi şu anda

faaliyetine devam edenler %91,8 (n=56), faaliyetine devam etmeyenler %8,2 (n=5) olarak bulunmuştur.

Tablo 9: Katılımcıların İşletme Kurmadan Önceki Bilgilerinin Dağılımı

İşletmeniz kaç yıldır faaliyet göstermektedir?	Sayı	Yüzde (%)
1-5	29	47,5
6-10	23	37,7
11-15	6	9,8
21-25	3	4,9
İşletmeniz kaç aydır faaliyet göstermektedir?		
1-5	9	14,8
6-10	8	13,1
11-15	41	67,2
16-20	3	4,9
İşletmenizin şu anda faaliyetine devam etmeme sebebi nedir?		
İşletme faaliyette	54	88,5
İşi sevmeme	5	8,2
Kazanç sağlayamama	2	3,3
İşletmenizin türü nedir?		
Şahıs şirketi	50	82,0
Limitet şirket	11	18,0
İşletmeniz bir aile işletmesi midir?		
Evet	10	16,4
Hayır	51	83,6
TOPLAM	61	100,0

Tablodaki değerlerden KOSGEB'den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin kurdukları işletmeleri 1-5 yıldır faaliyet gösterenler %47,5 (n=29), 6-10 yıldır faaliyet gösterenler %37,7 (n=23), 11-15 yıldır faaliyet gösterenler %9,8 (n=6), 21-25 yıldır faaliyet gösterenler %4,9 (n=3) olarak, 1-5 aydır faaliyet gösterenler %14,8 (n=9), 6-10 aydır faaliyet gösterenler %13,1 (n=8), 11-15 aydır faaliyet gösterenler %67,2 (n=41), 16-20 aydır faaliyet gösterenler %4,9 (n=3) olarak, işletmenin faaliyetine şu anda devam etmeme sebebi olarak işi sevmeme %8,2 (n=5), kazanç sağlayamama %3,3 (n=2), işletme faaliyetine devam ediyor %88,5 (n=54) olarak, işletme türü şahıs şirketi %82,0 (n=50), limited şirket %18,0 (n=11), işletme aile şirketi olan %16,4 (n=10), işletme aile şirketi olmayan %83,6 (n=51) olarak bulunmuştur.

Tablo 10: İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar

İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Zorluklar	Çok önemli		Önemli		Ne önemli ne önemsiz		Önemli değil		Hiç önemli değil	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Sermaye temini	44	72,1	12	19,7	2	3,3	1	1,6	2	3,3
Ailevi sorunlar (çocuk, yaşlı bakımı, ev işleri gibi)	16	26,2	29	47,5	8	13,1	5	8,2	3	4,9
Eşinizin çalışmanızı istememesi	14	23,0	13	21,3	11	18,0	15	24,6	8	13,1
Bürokratik zorluklar	14	23,0	27	44,3	10	16,4	6	9,8	4	6,6
Finans ve pazar bilgisi eksikliği	16	26,2	20	32,8	14	23,0	9	14,8	2	3,3
Deneyim eksikliği	11	18,0	28	45,9	10	16,4	7	11,5	5	8,2
Mesleki eğitim eksikliği	10	16,4	19	31,1	16	26,2	10	16,4	6	9,8
Toplumsal baskısı	2	3,3	22	36,1	16	26,2	10	16,4	11	18,0
Yasalardan kaynaklanan engeller	14	23,0	22	36,1	18	29,5	4	6,6	3	4,9
Eleman temini	12	19,7	24	39,3	9	14,8	14	23,0	2	3,3
Kadına toplumdaki rolü (“Kadının yeri evidir.” Gibi)	11	18,0	18	29,5	8	13,1	13	21,3	11	18,0
Yer temini	16	26,2	28	45,9	11	18,0	5	8,2	1	1,6
Diğer (Vefat, Doğum vb.)	0	0,0	58	95,1	1	1,6	0	0,0	2	3,3

Tablodaki değerlerden KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin iş kurma aşamasında karşılaşılan diğer zorluklardan “Sermaye temini” zorluğuna %72,1 (n=44) **çok önemli**, “Ailevi sorunlar (çocuk, yaşlı bakımı, ev işleri gibi)” %47,5 (n=29), “Bürokratik zorluklar”%44,3 (n=27), “Finans ve pazar bilgisi eksikliği” %32,8 (n=20), “Deneyim eksikliği” %45,9 (n=28), “Mesleki eğitim eksikliği” %31,1 (n=19), “Toplumsal baskısı” %36,1 (n=22), “Yasalardan kaynaklanan engeller” %36,1 (n=22), “Eleman temini” %39,3 (n=24), “Kadına toplumdaki rolü (“Kadının yeri evidir.” Gibi)” %29,5 (n=18), “Yer temini” %45,9 (n=28), “Diğer (Vefat, Doğum vb.)”%95,1 (n=58) **önemli**, “Eşinizin çalışmanızı istememesi” %24,6 (n=15)**önemli değil** olarak bulunmuştur.

Tablo 11: Yaş İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması

İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Zorluklar	X ²	P
Sermaye temini	10,845	,573
Ailevi sorunlar (çocuk, yaşlı bakımı, ev işleri gibi)	15,890	,196
Eşinizin çalışmanızı istememesi	8,299	,761
Bürokratik zorluklar	9,833	,626
Finans ve pazar bilgisi eksikliği	12,160	,433
Deneyim eksikliği	12,883	,378
Mesleki eğitim eksikliği	22,211	,035*
Toplumsal baskısı	12,127	,436
Yasalardan kaynaklanan engeller	14,209	,288
Eleman temini	6,814	,870
Kadına toplumdaki rolü (“Kadının yeri evidir.” Gibi)	13,248	,351
Yer temini	9,712	,641
Diğer (Vefat, Doğum vb.)	15,179	,019*

*p<0,05

KOSGEB'den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin yaşları ile iş kurma aşamasında karşılaşılan diğer zorlukların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Mesleki deneyim eksikliği zorluğu ($,035<0,05$) ve diğer zorluklar (Vefat, Doğum vb.) ($,019<0,05$) kadınların yaşları ile ilişkilidir.

Tablo 12: Medeni Durum İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması

İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Zorluklar	X ²	P
Sermaye temini	7,571	,476
Ailevi sorunlar (çocuk, yaşlı bakımı, ev işleri gibi)	8,206	,414
Eşinizin çalışmanızı istememesi	9,640	,291
Bürokratik zorluklar	3,767	,878
Finans ve pazar bilgisi eksikliği	5,259	,730
Deneyim eksikliği	7,627	,471
Mesleki eğitim eksikliği	8,716	,367
Toplunun baskısı	12,947	,114
Yasalardan kaynaklanan engeller	9,172	,328
Eleman temini	2,586	,9581
Kadına toplumdaki rolü ("Kadının yeri evidir." Gibi)	13,163	,106
Yer temini	5,279	,727
Diğer (Vefat, Doğum vb.)	3,549	,470

* $p<0,05$

KOSGEB'den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin medeni durumları ile iş kurma aşamasında karşılaşılan diğer zorlukların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 13: Eğitim Durumu İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması

İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Zorluklar	X ²	P
Sermaye temini	10,016	,615
Ailevi sorunlar (çocuk, yaşlı bakımı, ev işleri gibi)	12,246	,426
Eşinizin çalışmanızı istememesi	12,533	,404
Bürokratik zorluklar	18,624	,098
Finans ve pazar bilgisi eksikliği	11,600	,478
Deneyim eksikliği	14,983	,242
Mesleki eğitim eksikliği	13,183	,356
Toplunun baskısı	11,339	,500
Yasalardan kaynaklanan engeller	11,379	,497
Eleman temini	8,068	,780
Kadına toplumdaki rolü ("Kadının yeri evidir." Gibi)	15,185	,231
Yer temini	10,315	,588
Diğer (Vefat, Doğum vb.)	1,987	,738

* $p<0,05$

KOSGEB'den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eğitim durumları ile iş kurma aşamasında karşılaşılan diğer zorlukların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 14: Aylık Geliri İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması

İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Zorluklar	X²	P
Sermaye temini	12,362	,719
Ailevi sorunlar (çocuk, yaşlı bakımı, ev işleri gibi)	5,350	,994
Eşinizin çalışmanızı istememesi	10,901	,816
Bürokratik zorluklar	37,075	,002*
Finans ve pazar bilgisi eksikliği	8,470	,934
Deneyim eksikliği	8,420	,935
Mesleki eğitim eksikliği	19,246	,256
Toplumun baskısı	16,500	,419
Yasalardan kaynaklanan engeller	18,424	,300
Eleman temini	10,091	,862
Kadına toplumdaki rolü ("Kadının yeri evidir." Gibi)	9,196	,905
Yer temini	6,333	,984
Diğer (Vefat, Doğum vb.)	11,131	,194

*p<0,05

KOSGEB'den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin yaşları ile iş kurma aşamasında karşılaşılan diğer zorlukların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).Bürokratik zorluklar ($,002<0,05$) kadınların aylık gelirleri ile ilişkilidir.

Tablo 15: Yaşadıkları Evin Sahiplik Durumu İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması

İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Zorluklar	X²	p
Sermaye temini	11,080	,197
Ailevi sorunlar (çocuk, yaşlı bakımı, ev işleri gibi)	4,476	,812
Eşinizin çalışmanızı istememesi	13,883	,085
Bürokratik zorluklar	4,684	,791
Finans ve pazar bilgisi eksikliği	8,678	,370
Deneyim eksikliği	10,451	,235
Mesleki eğitim eksikliği	12,651	,124
Toplumun baskısı	6,864	,551
Yasalardan kaynaklanan engeller	13,159	,106
Eleman temini	13,694	,090
Kadına toplumdaki rolü ("Kadının yeri evidir." Gibi)	7,644	,469
Yer temini	30,828	,000*
Diğer (Vefat, Doğum vb.)	5,009	,286

*p<0,05

KOSGEB'den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin yaşadıkları evin kendilerinin olup olmaması ile iş kurma aşamasında karşılaşılan diğer zorlukların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).Yer temini zorluğu ($,000<0,05$) kadınların yaşadıkları evin kendilerinin olup olmaması ile ilişkilidir.

Tablo 16: Ödenen Ev Kirası Miktarı İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması

İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Zorluklar	X²	p
Sermaye temini	1,491	,475
Ailevi sorunlar (çocuk, yaşlı bakımı, ev işleri gibi)	4,958	,292
Eşinizin çalışmanızı istememesi	2,285	,684
Bürokratik zorluklar	2,931	,569
Finans ve pazar bilgisi eksikliği	9,941	,041*
Deneyim eksikliği	7,321	,120
Mesleki eğitim eksikliği	3,510	,476
Toplumun baskısı	7,635	,106
Yasalardan kaynaklanan engeller	8,841	,065
Eleman temini	6,436	,092
Kadına toplumdaki rolü (“Kadının yeri evidir.” Gibi)	2,149	,708
Yer temini	2,081	,556
Diğer (Vefat, Doğum vb.)	4,041	,133

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin yaşadıkların evin kira bedeli ile iş kurma aşamasında karşılaşılan diğer zorlukların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0,05).Finans ve pazar bilgisi eksikliği zorluğu (,041<0,05) kadınların yaşadıkların evin kira bedeli ile ilişkilidir.

Tablo 17: Eşin Çalışma Durumu İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması

İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Zorluklar	X²	p
Sermaye temini	10,446	,034*
Ailevi sorunlar (çocuk, yaşlı bakımı, ev işleri gibi)	3,581	,466
Eşinizin çalışmanızı istememesi	2,187	,701
Bürokratik zorluklar	1,278	,865
Finans ve pazar bilgisi eksikliği	1,209	,877
Deneyim eksikliği	7,169	,127
Mesleki eğitim eksikliği	6,240	,182
Toplumun baskısı	3,286	,511
Yasalardan kaynaklanan engeller	3,275	,513
Eleman temini	1,487	,829
Kadına toplumdaki rolü (“Kadının yeri evidir.” Gibi)	7,728	,102
Yer temini	3,071	,546
Diğer (Vefat, Doğum vb.)	6,576	,037*

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eşlerinin çalışma durumu ile iş kurma aşamasında karşılaşılan diğer zorlukların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0,05).Sermaye temini zorluğu (,034<0,05) ve diğer zorluklar (Vefat, Doğum vb.)kadınların eşlerinin çalışma durumu ile ilişkilidir.

Tablo 18: Eşin Aylık Geliri İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması

İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Zorluklar	X²	P
Sermaye temini	6,488	,371
Ailevi sorunlar (çocuk, yaşlı bakımı, ev işleri gibi)	5,723	,678
Eşinizin çalışmanızı istememesi	12,044	,149
Bürokratik zorluklar	12,547	,128
Finans ve pazar bilgisi eksikliği	5,725	,678
Deneyim eksikliği	7,025	,534
Mesleki eğitim eksikliği	3,011	,934
Toplumun baskısı	4,830	,776
Yasalardan kaynaklanan engeller	5,125	,744
Eleman temini	4,414	,818
Kadına toplumdaki rolü (“Kadının yeri evidir.” Gibi)	13,844	,086
Yer temini	6,094	,637
Diğer (Vefat, Doğum vb.)	,779	,677

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eşlerinin aylık gelirleri ile iş kurma aşamasında karşılaşılan diğer zorlukların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 19: Eşin Mesleği İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması

İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Zorluklar	X²	p
Sermaye temini	12,029	,742
Ailevi sorunlar (çocuk, yaşlı bakımı, ev işleri gibi)	29,070	,023*
Eşinizin çalışmanızı istememesi	15,218	,509
Bürokratik zorluklar	8,133	,945
Finans ve pazar bilgisi eksikliği	28,203	,030*
Deneyim eksikliği	14,249	,580
Mesleki eğitim eksikliği	21,361	,165
Toplumun baskısı	16,747	,402
Yasalardan kaynaklanan engeller	16,908	,392
Eleman temini	13,524	,634
Kadına toplumdaki rolü (“Kadının yeri evidir.” Gibi)	32,812	,008*
Yer temini	21,960	,144
Diğer (Vefat, Doğum vb.)	4,038	,401

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eşlerinin meslekleri ile iş kurma aşamasında karşılaşılan diğer zorlukların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Ailevi sorunlar (çocuk, yaşlı bakımı, ev işleri gibi) zorluğu ($,023<0,05$), Finans ve pazar bilgisi eksikliği zorluğu ($,030<0,05$) ve Kadına toplumdaki rolü (“Kadının yeri evidir.” Gibi) zorluğu ($,008<0,05$) kadınların eşlerinin meslekleri ile ilişkilidir.

Tablo 20: Çocuk Olup Olmaması İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması

İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Zorluklar	X ²	p
Sermaye temini	5,513	,239
Ailevi sorunlar (çocuk, yaşlı bakımı, ev işleri gibi)	4,015	,404
Eşinizin çalışmanızı istememesi	5,398	,249
Bürokratik zorluklar	4,240	,375
Finans ve pazar bilgisi eksikliği	1,363	,851
Deneyim eksikliği	1,835	,766
Mesleki eğitim eksikliği	6,569	,161
Toplumsal baskısı	1,805	,772
Yasalardan kaynaklanan engeller	5,195	,268
Eleman temini	6,246	,182
Kadına toplumdaki rolü ("Kadının yeri evidir." Gibi)	1,859	,762
Yer temini	1,161	,885
Diğer (Vefat, Doğum vb.)	,852	,653

*p<0,05

KOSGEB'den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin çocuklarının olup olmaması ile iş kurma aşamasında karşılaşılan diğer zorlukların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (p>0,05).

Tablo 21: Çocuk Sayısı İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması

İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Zorluklar	X ²	p
Sermaye temini	13,106	,158
Ailevi sorunlar (çocuk, yaşlı bakımı, ev işleri gibi)	15,662	,207
Eşinizin çalışmanızı istememesi	13,756	,317
Bürokratik zorluklar	17,040	,148
Finans ve pazar bilgisi eksikliği	18,992	,090
Deneyim eksikliği	21,284	,046*
Mesleki eğitim eksikliği	15,998	,191
Toplumsal baskısı	12,740	,388
Yasalardan kaynaklanan engeller	6,671	,879
Eleman temini	8,351	,757
Kadına toplumdaki rolü ("Kadının yeri evidir." Gibi)	6,689	,877
Yer temini	17,555	,130
Diğer (Vefat, Doğum vb.)	6,717	,152

*p<0,05

KOSGEB'den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin çocuk sayıları ile iş kurma aşamasında karşılaşılan diğer zorlukların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0,05).Deneyim eksikliği zorluğu (,046<0,05) kadınların çocuk sayıları ile ilişkilidir.

Tablo 22: Çocukların Okula Gitme Durumu İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması

İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Zorluklar	X²	p
Sermaye temini	2,668	,849
Ailevi sorunlar (çocuk, yaşlı bakımı, ev işleri gibi)	6,998	,537
Eşinizin çalışmanızı istememesi	7,604	,473
Bürokratik zorluklar	8,688	,369
Finans ve pazar bilgisi eksikliği	4,377	,822
Deneyim eksikliği	7,429	,491
Mesleki eğitim eksikliği	4,926	,765
Toplumun baskısı	6,778	,561
Yasalardan kaynaklanan engeller	7,546	,479
Eleman temini	5,931	,655
Kadına toplumdaki rolü (“Kadının yeri evidir.” Gibi)	7,284	,506
Yer temini	5,702	,681
Diğer (Vefat, Doğum vb.)	,709	,950

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin çocuklarının okula gidip gitmemesi ile iş kurma aşamasında karşılaşılan diğer zorlukların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (p>0,05).

Tablo 23: Okula Gitmeyen Çocuğa Bakım Yapan İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması

İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Zorluklar	X²	p
Sermaye temini	2,463	,651
Ailevi sorunlar (çocuk, yaşlı bakımı, ev işleri gibi)	13,776	,315
Eşinizin çalışmanızı istememesi	12,988	,674
Bürokratik zorluklar	13,056	,669
Finans ve pazar bilgisi eksikliği	7,670	,810
Deneyim eksikliği	19,028	,084
Mesleki eğitim eksikliği	19,551	,241
Toplumun baskısı	10,300	,850
Yasalardan kaynaklanan engeller	12,660	,394
Eleman temini	11,248	,508
Kadına toplumdaki rolü (“Kadının yeri evidir.” Gibi)	14,006	,598
Yer temini	10,964	,532
Diğer (Vefat, Doğum vb.)	1,559	,459

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin okula gitmeyen çocuklarına bakım yapan kişiler ile iş kurma aşamasında karşılaşılan diğer zorlukların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (p>0,05).

Tablo 24: Okula Gitmeyen Çocuğa Bakım Ücreti İle İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Diğer Zorluklar Karşılaştırması

İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Zorluklar	X²	p
Sermaye temini	1,012	,908
Ailevi sorunlar (çocuk, yaşlı bakımı, ev işleri gibi)	8,680	,192
Eşinizin çalışmanızı istememesi	4,012	,856
Bürokratik zorluklar	5,460	,707
Finans ve pazar bilgisi eksikliği	5,497	,482
Deneyim eksikliği	9,371	,154
Mesleki eğitim eksikliği	5,662	,685
Toplumun baskısı	6,378	,382
Yasalardan kaynaklanan engeller	10,187	,117
Eleman temini	7,224	,301
Kadına toplumdaki rolü ("Kadının yeri evidir." Gibi)	5,930	,655
Yer temini	7,349	,290
Diğer (Vefat, Doğum vb.)	6,375	,173

*p<0,05

KOSGEB'den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin okula gitmeyen çocuklarına bakım ücreti ile iş kurma aşamasında karşılaşılan diğer zorlukların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (p>0,05).

Tablo 25: KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri

İfadeler	Kesinlikle katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç katılmıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Sektörde fikirlerimin doğruluğunu benimsetmekte sorun yaşıyorum	5	8,2	11	18,0	10	16,4	29	47,5	6	9,8
Başarısız olduğum durumlar, başarılı olduğum durumlardan daha çok konuşuluyor	8	13,1	22	36,1	6	9,8	19	31,1	6	9,8
Çalışma alanım erkekler ile ilişkilendirildiğinden, sektördeki iş ilişkilerimde sorun yaşayabiliyorum	4	6,6	5	8,2	7	11,5	35	57,4	10	16,4
Sosyal ortamlarda, senin işin erkek işi, gibi söylemler beni rahatsız ediyor	4	6,6	11	18,0	1	1,6	28	45,9	17	27,9
Başarı durumumun kadın olduğum için sektörde daha çok takip edildiğini düşünüyorum, bu yüzden başarısız olmaktan korkuyorum	3	4,9	12	19,7	8	13,1	31	50,8	7	11,5
Ailevi nedenler ile işime zaman ayırmada sorun yaşıyorum (doğum, evlilik, gibi)	4	6,6	12	19,7	10	16,4	29	47,5	6	9,8
Kadın olduğum için başarılarımı çevreme kabul ettirebilmek için çok çaba ve zaman harcıyorum	6	9,8	15	24,6	8	13,1	26	42,6	6	9,8
Başarılarımı kanıtladıktan sonra, çevrem genel olarak kadınlara bakış açısının olumlu yönde değiştiğini düşünüyorum.	20	32,8	24	39,3	4	6,6	10	16,4	3	4,9
İş hayatında kadınların hızlı yükseliş göstermesinin erkekleri rahatsız ettiğini düşünüyorum.	9	14,8	16	26,2	17	27,9	11	18,0	8	13,1
Kadın olduğum için, tüm işlerimde temkinli olmam gerektiği hissine kapılıyorum	8	13,1	21	34,4	11	18,0	17	27,9	4	6,6
Sektörde, fikir alabileceğim kadın sayısı az olduğundan genellikle erkeklerden fikir almak beni rahatsız ediyor.	2	3,3	10	16,4	8	13,1	31	50,8	10	16,4
İş kadınlarının birbirleriyle dayanışma içinde olmadığını düşünüyorum.	8	13,1	17	27,9	9	14,8	22	36,1	5	8,2
Çalışırken çocuklarıma yeterince zaman ayıramadığım için vicdan azabı çekebiliyorum. (Çocuğunuz var ise cevaplayınız.)	5	8,2	16	26,2	8	13,1	22	36,1	10	16,4
İşimle ilgili karar alırken duygusal davranabiliyorum.	4	6,6	17	27,9	15	24,6	21	34,4	4	6,6
Fiziki güç, iş başarısında önemli olduğundan, erkeklerin avantajlı olduğunu düşünüyorum	12	19,7	11	18,0	5	8,2	22	36,1	11	18,0
Ticaret ve sanayi kuruluşlarında yönetimdeki kadın sayısının az olması, iş hayatımı olumsuz etkiliyor	5	8,2	11	18,0	10	16,4	21	34,4	14	23,0

***Tablo 25’in devamıdır.**

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin “Sektörde fikirlerimin doğruluğunu benimsetmekte sorun yaşıyorum” %47,5 (n=29), “Çalışma alanım erkekler ile ilişkilendirildiğinden, sektördeki iş ilişkilerimde sorun yaşayabiliyorum” %57,4 (n=35), “Sosyal ortamlarda, senin işin erkek işi, gibi söylemler beni rahatsız ediyor” %45,9 (n=28), “Başarı durumumun kadın olduğum için sektörde daha çok takip edildiğini düşünüyorum, bu yüzden başarısız olmaktan korkuyorum” %50,8 (n=31), “Ailevi nedenler ile işime zaman ayırmada sorun yaşıyorum (doğum, evlilik, gibi)” %47,5 (n=29), “Kadın olduğum için başarılarımı çevreme kabul ettirebilmek için çok çaba ve zaman harcıyorum” %42,6 (n=26), “Sektörde, fikir alabileceğim kadın sayısı az olduğundan genellikle erkeklerden fikir almak beni rahatsız ediyor.” %50,8 (n=31), “İş kadınlarının birbirleriyle dayanışma içinde olmadığını düşünüyorum.” %36,1 (n=22),

“Çalışırken çocuklarıma yeterince zaman ayıramadığım için vicdan azabı çekebiliyorum. (Çocuğunuz var ise cevaplayınız.)” %36,1 (n=22), “İşimle ilgili karar alırken duygusal davranabiliyorum.” %34,4 (n=21), “Fiziki güç, iş başarısında önemli olduğundan, erkeklerin avantajlı olduğunu düşünüyorum” %36,1 (n=22), “Ticaret ve sanayi kuruluşlarında yönetimdeki kadın sayısının az olması, iş hayatımı olumsuz etkiliyor” %34,4 (n=21) **katılmıyorum**, “Başarısız olduğum durumlar, başarılı olduğum durumlardan daha çok konuşuluyor” %36,1 (n=22), “Başarılarımı kanıtladıktan sonra, çevrem genel olarak kadınlara bakış açısının olumlu yönde değiştiğini düşünüyorum.” %39,3 (n=24), “Kadın olduğum için, tüm işlerimde temkinli olmam gerektiği hissine kapılıyorum” %34,4 (n=21) **katılıyorum**, “İş hayatında kadınların hızlı yükseliş göstermesinin erkekleri rahatsız ettiğini düşünüyorum.” %36,1 (n=22) **kararsızım** olarak bulunmuştur.

Tablo 26: Yaş İle KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadelerinin Karşılaştırması

	X ²	p
Sektörde fikirlerimin doğruluğunu benimsetmekte sorun yaşıyorum	8,913	,710
Başarısız olduğum durumlar, başarılı olduğum durumlardan daha çok konuşuluyor	6,861	,867
Çalışma alanım erkekler ile ilişkilendirildiğinden, sektördeki iş ilişkilerimde sorun yaşayabiliyorum	6,866	,866
Sosyal ortamlarda, senin işin erkek işi, gibi söylemler beni rahatsız ediyor	11,016	,528
Başarı durumumun kadın olduğum için sektörde daha çok takip edildiğini düşünüyorum, bu yüzden başarısız olmaktan korkuyorum	15,822	,200
Ailevi nedenler ile işime zaman ayırmada sorun yaşıyorum (doğum, evlilik, gibi)	8,815	,719
Kadın olduğum için başarılarımı çevreme kabul ettirebilmek için çok çaba ve zaman harcıyorum	7,127	,849
Başarılarımı kanıtladıktan sonra, çevrem genel olarak kadınlara bakış açısının olumlu yönde değiştiğini düşünüyorum.	10,811	,545
İş hayatında kadınların hızlı yükseliş göstermesinin erkekleri rahatsız ettiğini düşünüyorum.	11,522	,485
Kadın olduğum için, tüm işlerimde temkinli olmam gerektiği hissine kapılıyorum	11,566	,481
Sektörde, fikir alabileceğim kadın sayısı az olduğundan genellikle erkeklerden fikir almak beni rahatsız ediyor.	14,694	,259
İş kadınlarının birbirleriyle dayanışma içinde olmadığını düşünüyorum.	5,795	,926
Çalışırken çocuklarıma yeterince zaman ayıramadığım için vicdan azabı çekebiliyorum. (Çocuğunuz var ise cevaplayınız.)	11,359	,498
İşimle ilgili karar alırken duygusal davranabiliyorum.	12,244	,426
Fiziki güç, iş başarısında önemli olduğundan, erkeklerin avantajlı olduğunu düşünüyorum	11,975	,448
Ticaret ve sanayi kuruluşlarında yönetimdeki kadın sayısının az olması, iş hayatımı olumsuz etkiliyor	17,920	,118

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin yaşları ile KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin ifadelerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (p>0,05).

Tablo 27: Medeni Durum İle KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması

	X²	P
Sektörde fikirlerimin doğruluğunu benimsetmekte sorun yaşıyorum	11,591	,170
Başarısız olduğum durumlar, başarılı olduğum durumlardan daha çok konuşuluyor	16,386	,037*
Çalışma alanım erkekler ile ilişkilendirildiğinden, sektördeki iş ilişkilerimde sorun yaşıyabiliyorum	15,800	,045*
Sosyal ortamlarda, senin işin erkek işi, gibi söylemler beni rahatsız ediyor	9,814	,278
Başarı durumumun kadın olduğum için sektörde daha çok takip edildiğini düşünüyorum, bu yüzden başarısız olmaktan korkuyorum	21,519	,006*
Ailevi nedenler ile işime zaman ayırmada sorun yaşıyorum (doğum, evlilik, gibi)	8,245	,410
Kadın olduğum için başarılarımı çevreme kabul ettirebilmek için çok çaba ve zaman harcıyorum	18,191	,020*
Başarılarımı kanıtladıktan sonra, çevrem genel olarak kadınlara bakış açısının olumlu yönde değiştiğini düşünüyorum.	5,525	,700
İş hayatında kadınların hızlı yükseliş göstermesinin erkekleri rahatsız ettiğini düşünüyorum.	7,095	,526
Kadın olduğum için, tüm işlerimde temkinli olmam gerektiği hissine kapılıyorum	9,911	,271
Sektörde, fikir alabileceğim kadın sayısı az olduğundan genellikle erkeklerden fikir almak beni rahatsız ediyor.	7,773	,456
İş kadınlarının birbirleriyle dayanışma içinde olmadığını düşünüyorum.	8,437	,392
Çalışırken çocuklarıma yeterince zaman ayıramadığım için vicdan azabı çekebiliyorum. (Çocuğunuz var ise cevaplayınız.)	3,442	,904
İşimle ilgili karar alırken duygusal davranabiliyorum.	26,304	,001*
Fiziki güç, iş başarısında önemli olduğundan, erkeklerin avantajlı olduğunu düşünüyorum	6,603	,580
Ticaret ve sanayi kuruluşlarında yönetimdeki kadın sayısının az olması, iş hayatımı olumsuz etkiliyor	1,998	,981

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin medeni durumları ile KOSGEB’den girişimcilik desteği ifadelerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). “Başarısız olduğum durumlar, başarılı olduğum durumlardan daha çok konuşuluyor” ($,037<0,05$), “Çalışma alanım erkekler ile ilişkilendirildiğinden, sektördeki iş ilişkilerimde sorun yaşıyabiliyorum” ($,045<0,05$), “Başarı durumumun kadın olduğum için sektörde daha çok takip edildiğini düşünüyorum, bu yüzden başarısız olmaktan korkuyorum” ($,006<0,05$), “Kadın olduğum için başarılarımı çevreme kabul ettirebilmek için çok çaba ve zaman harcıyorum” ($,020<0,05$), “İşimle ilgili karar alırken duygusal davranabiliyorum.” ($,001<0,05$) ifadeleri kadınların medeni durumları ile ilişkilidir.

Tablo 28: Eğitim Durum İle KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması

	X²	p
Sektörde fikirlerimin doğruluğunu benimsetmekte sorun yaşıyorum	10,695	,555
Başarısız olduğum durumlar, başarılı olduğum durumlardan daha çok konuşuluyor	16,329	,177
Çalışma alanım erkekler ile ilişkilendirildiğinden, sektördeki iş ilişkilerimde sorun yaşayabiliyorum	14,179	,289
Sosyal ortamlarda, senin işin erkek işi, gibi söylemler beni rahatsız ediyor	16,058	,189
Başarı durumumun kadın olduğum için sektörde daha çok takip edildiğini düşünüyorum, bu yüzden başarısız olmaktan korkuyorum	22,917	,028*
Ailevi nedenler ile işime zaman ayırmada sorun yaşıyorum (doğum, evlilik, gibi)	14,707	,258
Kadın olduğum için başarılarımı çevreme kabul ettirebilmek için çok çaba ve zaman harcıyorum	18,296	,107
Başarılarımı kanıtladıktan sonra, çevremın genel olarak kadınlara bakış açısının olumlu yönde değiştiğini düşünüyorum.	11,470	,489
İş hayatında kadınların hızlı yükseliş göstermesinin erkekleri rahatsız ettiğini düşünüyorum.	10,464	,575
Kadın olduğum için, tüm işlerimde temkinli olmam gerektiği hissine kapılıyorum	17,338	,137
Sektörde, fikir alabileceğim kadın sayısı az olduğundan genellikle erkeklerden fikir almak beni rahatsız ediyor.	12,783	,385
İş kadınlarının birbirleriyle dayanışma içinde olmadığını düşünüyorum.	14,592	,265
Çalışırken çocuklarıma yeterince zaman ayıramadığım için vicdan azabı çekebiliyorum. (Çocuğunuz var ise cevaplayınız.)	20,902	,052
İşimle ilgili karar alırken duygusal davranabiliyorum.	8,564	,740
Fiziki güç, iş başarısında önemli olduğundan, erkeklerin avantajlı olduğunu düşünüyorum	14,287	,283
Ticaret ve sanayi kuruluşlarında yönetimdeki kadın sayısının az olması, iş hayatımı olumsuz etkiliyor	10,305	,589

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eğitim durumları ile KOSGEB’den girişimcilik desteği ifadelerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).“Başarı durumumun kadın olduğum için sektörde daha çok takip edildiğini düşünüyorum, bu yüzden başarısız olmaktan korkuyorum” ($,028<0,05$), ifadesi kadınların eğitim durumları ile ilişkilidir.

Tablo 29: Aylık Gelir Durumu İle KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması

	X ²	p
Sektörde fikirlerimin doğruluğunu benimsetmekte sorun yaşıyorum	16,770	,401
Başarısız olduğum durumlar, başarılı olduğum durumlardan daha çok konuşuluyor	20,311	,207
Çalışma alanım erkekler ile ilişkilendirildiğinden, sektördeki iş ilişkilerimde sorun yaşayabiliyorum	17,923	,328
Sosyal ortamlarda, senin işin erkek işi, gibi söylemler beni rahatsız ediyor	10,224	,855
Başarı durumumun kadın olduğum için sektörde daha çok takip edildiğini düşünüyorum, bu yüzden başarısız olmaktan korkuyorum	20,600	,194
Ailevi nedenler ile işime zaman ayırmada sorun yaşıyorum (doğum, evlilik, gibi)	12,081	,738
Kadın olduğum için başarılarımı çevreme kabul ettirebilmek için çok çaba ve zaman harcıyorum	9,901	,872
Başarılarımı kanıtladıktan sonra, çevrem genel olarak kadınlara bakış açısının olumlu yönde değiştiğini düşünüyorum.	8,076	,947
İş hayatında kadınların hızlı yükseliş göstermesinin erkekleri rahatsız ettiğini düşünüyorum.	20,212	,211
Kadın olduğum için, tüm işlerimde temkinli olmam gerektiği hissine kapılıyorum	15,188	,511
Sektörde, fikir alabileceğim kadın sayısı az olduğundan genellikle erkeklerden fikir almak beni rahatsız ediyor.	14,042	,596
İş kadınlarının birbirleriyle dayanışma içinde olmadığını düşünüyorum.	10,058	,864
Çalışırken çocuklarıma yeterince zaman ayıramadığım için vicdan azabı çekebiliyorum. (Çocuğunuz var ise cevaplayınız.)	9,160	,907
İşimle ilgili karar alırken duygusal davranabiliyorum.	17,614	,347
Fiziki güç, iş başarısında önemli olduğundan, erkeklerin avantajlı olduğunu düşünüyorum	21,682	,154
Ticaret ve sanayi kuruluşlarında yönetimdeki kadın sayısının az olması, iş hayatımı olumsuz etkiliyor	13,498	,636

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin aylık gelir durumları ile KOSGEB’den girişimcilik desteği ifadelerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (p>0,05).

Tablo 30: Ev Sahibi Olma Durumu İle KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması

	X ²	p
Sektörde fikirlerimin doğruluğunu benimsetmekte sorun yaşıyorum	5,493	,704
Başarısız olduğum durumlar, başarılı olduğum durumlardan daha çok konuşuluyor	11,270	,187
Çalışma alanım erkekler ile ilişkilendirildiğinden, sektördeki iş ilişkilerimde sorun yaşayabiliyorum	10,417	,237
Sosyal ortamlarda, senin işin erkek işi, gibi söylemler beni rahatsız ediyor	3,486	,900
Başarı durumumun kadın olduğum için sektörde daha çok takip edildiğini düşünüyorum, bu yüzden başarısız olmaktan korkuyorum	4,573	,802
Ailevi nedenler ile işime zaman ayırmada sorun yaşıyorum (doğum, evlilik, gibi)	7,536	,480
Kadın olduğum için başarılarımı çevreme kabul ettirebilmek için çok çaba ve zaman harcıyorum	6,087	,637
Başarılarımı kanıtladıktan sonra, çevrem genel olarak kadınlara bakış açısının olumlu yönde değiştiğini düşünüyorum.	12,632	,125
İş hayatında kadınların hızlı yükseliş göstermesinin erkekleri rahatsız ettiğini düşünüyorum.	17,359	,027*
Kadın olduğum için, tüm işlerimde temkinli olmam gerektiği hissine kapılıyorum	3,074	,930
Sektörde, fikir alabileceğim kadın sayısı az olduğundan genellikle erkeklerden fikir almak beni rahatsız ediyor.	4,624	,797
İş kadınlarının birbirleriyle dayanışma içinde olmadığını düşünüyorum.	4,174	,841
Çalışırken çocuklarıma yeterince zaman ayıramadığım için vicdan azabı çekebiliyorum. (Çocuğunuz var ise cevaplayınız.)	13,046	,110
İşimle ilgili karar alırken duygusal davranabiliyorum.	4,787	,780
Fiziki güç, iş başarısında önemli olduğundan, erkeklerin avantajlı olduğunu düşünüyorum	5,699	,681
Ticaret ve sanayi kuruluşlarında yönetimdeki kadın sayısının az olması, iş hayatımı olumsuz etkiliyor	9,385	,311

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin ev sahibi olma durumları ile KOSGEB’den girişimcilik desteği ifadelerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).“İş hayatında kadınların hızlı yükseliş göstermesinin erkekleri rahatsız ettiğini düşünüyorum.” ($,027<0,05$), ifadesi kadınların ev sahibi olma durumları ile ilişkilidir.

Tablo 31: Ev Kirası Miktarı İle KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması

	X²	p
Sektörde fikirlerimin doğruluğunu benimsetmekte sorun yaşıyorum	7,219	,125
Başarısız olduğum durumlar, başarılı olduğum durumlardan daha çok konuşuluyor	4,433	,351
Çalışma alanım erkekler ile ilişkilendirildiğinden, sektördeki iş ilişkilerimde sorun yaşayabiliyorum	4,304	,366
Sosyal ortamlarda, senin işin erkek işi, gibi söylemler beni rahatsız ediyor	4,667	,323
Başarı durumumun kadın olduğum için sektörde daha çok takip edildiğini düşünüyorum, bu yüzden başarısız olmaktan korkuyorum	3,963	,265
Ailevi nedenler ile işime zaman ayırmada sorun yaşıyorum (doğum, evlilik, gibi)	2,625	,622
Kadın olduğum için başarılarımı çevreme kabul ettirebilmek için çok çaba ve zaman harcıyorum	3,121	,538
Başarılarımı kanıtladıktan sonra, çevremın genel olarak kadınlara bakış açısının olumlu yönde değiştiğini düşünüyorum.	4,871	,182
İş hayatında kadınların hızlı yükseliş göstermesinin erkekleri rahatsız ettiğini düşünüyorum.	3,281	,350
Kadın olduğum için, tüm işlerimde temkinli olmam gerektiği hissine kapılıyorum	7,389	,117
Sektörde, fikir alabileceğim kadın sayısı az olduğundan genellikle erkeklerden fikir almak beni rahatsız ediyor.	2,427	,489
İş kadınlarının birbirleriyle dayanışma içinde olmadığını düşünüyorum.	2,659	,616
Çalışırken çocuklarıma yeterince zaman ayıramadığım için vicdan azabı çekebiliyorum. (Çocuğunuz var ise cevaplayınız.)	2,489	,647
İşimle ilgili karar alırken duygusal davranabiliyorum.	2,319	,677
Fiziki güç, iş başarısında önemli olduğundan, erkeklerin avantajlı olduğunu düşünüyorum	6,708	,152
Ticaret ve sanayi kuruluşlarında yönetimdeki kadın sayısının az olması, iş hayatımı olumsuz etkiliyor	2,285	,684

* $p<0,05$

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin ev kirası miktarları ile KOSGEB’den girişimcilik desteği ifadelerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0,05$)

Tablo 32: Eşin Çalışma Durumu İle KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması

	X ²	p
Sektörde fikirlerimin doğruluğunu benimsetmekte sorun yaşıyorum	1,037	,904
Başarısız olduğum durumlar, başarılı olduğum durumlardan daha çok konuşuluyor	4,537	,338
Çalışma alanım erkekler ile ilişkilendirildiğinden, sektördeki iş ilişkilerimde sorun yaşıyabiliyorum	1,162	,884
Sosyal ortamlarda, senin işin erkek işi, gibi söylemler beni rahatsız ediyor	8,974	,062
Başarı durumumun kadın olduğum için sektörde daha çok takip edildiğini düşünüyorum, bu yüzden başarısız olmaktan korkuyorum	2,151	,708
Ailevi nedenler ile işime zaman ayırmada sorun yaşıyorum (doğum, evlilik, gibi)	2,727	,604
Kadın olduğum için başarılarımı çevreme kabul ettirebilmek için çok çaba ve zaman harcıyorum	3,089	,543
Başarılarımı kanıtladıktan sonra, çevrem genel olarak kadınlara bakış açısının olumlu yönde değiştiğini düşünüyorum.	5,390	,250
İş hayatında kadınların hızlı yükseliş göstermesinin erkekleri rahatsız ettiğini düşünüyorum.	4,866	,301
Kadın olduğum için, tüm işlerimde temkinli olmam gerektiği hissine kapılıyorum	10,534	,032*
Sektörde, fikir alabileceğim kadın sayısı az olduğundan genellikle erkeklerden fikir almak beni rahatsız ediyor.	2,385	,665
İş kadınlarının birbirleriyle dayanışma içinde olmadığını düşünüyorum.	1,372	,849
Çalışırken çocuklarıma yeterince zaman ayıramadığım için vicdan azabı çekebiliyorum. (Çocuğunuz var ise cevaplayınız.)	3,488	,480
İşimle ilgili karar alırken duygusal davranabiliyorum.	15,077	,005*
Fiziki güç, iş başarısında önemli olduğundan, erkeklerin avantajlı olduğunu düşünüyorum	6,991	,136
Ticaret ve sanayi kuruluşlarında yönetimdeki kadın sayısının az olması, iş hayatımı olumsuz etkiliyor	6,465	,167

*p<0,05 * Tablo 32’nin devamıdır.

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eşlerinin çalışma durumları ile KOSGEB’den girişimcilik desteği ifadelerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0,05). “Kadın olduğum için, tüm işlerimde temkinli olmam gerektiği hissine kapılıyorum.” (,032<0,05), “İşimle ilgili karar alırken duygusal davranabiliyorum.” (,005<0,05) ifadesi kadınların eşlerinin çalışma durumları ile ilişkilidir.

Tablo 33: Eşlerinin Aylık Miktarı İle KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması

	X ²	p
Sektörde fikirlerimin doğruluğunu benimsetmekte sorun yaşıyorum	5,588	,693
Başarısız olduğum durumlar, başarılı olduğum durumlardan daha çok konuşuluyor	4,942	,764
Çalışma alanım erkekler ile ilişkilendirildiğinden, sektördeki iş ilişkilerimde sorun yaşıyabiliyorum	4,038	,854
Sosyal ortamlarda, senin işin erkek işi, gibi söylemler beni rahatsız ediyor	3,070	,800
Başarı durumumun kadın olduğum için sektörde daha çok takip edildiğini düşünüyorum, bu yüzden başarısız olmaktan korkuyorum	8,924	,349
Ailevi nedenler ile işime zaman ayırmada sorun yaşıyorum (doğum, evlilik, gibi)	7,306	,504
Kadın olduğum için başarılarımı çevreme kabul ettirebilmek için çok çaba ve zaman harcıyorum	12,597	,126
Başarılarımı kanıtladıktan sonra, çevrem genel olarak kadınlara bakış açısının olumlu yönde değiştiğini düşünüyorum.	9,217	,324
İş hayatında kadınların hızlı yükseliş göstermesinin erkekleri rahatsız ettiğini düşünüyorum.	6,692	,570
Kadın olduğum için, tüm işlerimde temkinli olmam gerektiği hissine kapılıyorum	4,121	,846
Sektörde, fikir alabileceğim kadın sayısı az olduğundan genellikle erkeklerden fikir almak beni rahatsız ediyor.	7,814	,452
İş kadınlarının birbirleriyle dayanışma içinde olmadığını düşünüyorum.	5,024	,755
Çalışırken çocuklarıma yeterince zaman ayıramadığım için vicdan azabı çekebiliyorum. (Çocuğunuz var ise cevaplayınız.)	11,449	,178

İşimle ilgili karar alırken duygusal davranabiliyorum.	4,068	,667
Fiziki güç, iş başarısında önemli olduğundan, erkeklerin avantajlı olduğunu düşünüyorum	6,516	,590
Ticaret ve sanayi kuruluşlarında yönetimdeki kadın sayısının az olması, iş hayatımı olumsuz etkiliyor	4,034	,854

*p<0,05

KOSGEB'den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eşlerinin aylık miktarları ile KOSGEB'den girişimcilik desteği ifadelerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0,05$)

Tablo 34: Eşlerinin Meslekleri İle KOSGEB'den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması

	X ²	p
Sektörde fikirlerimin doğruluğunu benimsetmekte sorun yaşıyorum	19,365	,250
Başarısız olduğum durumlar, başarılı olduğum durumlardan daha çok konuşuluyor	24,760	,074
Çalışma alanım erkekler ile ilişkilendirildiğinden, sektördeki iş ilişkilerimde sorun yaşayabiliyorum	9,167	,906
Sosyal ortamlarda, senin işin erkek işi, gibi söylemler beni rahatsız ediyor	12,376	,416
Başarı durumumun kadın olduğum için sektörde daha çok takip edildiğini düşünüyorum, bu yüzden başarısız olmaktan korkuyorum	13,769	,616
Ailevi nedenler ile işime zaman ayırmada sorun yaşıyorum (doğum, evlilik, gibi)	11,894	,751
Kadın olduğum için başarılarımı çevreme kabul ettirebilmek için çok çaba ve zaman harcıyorum	16,337	,430
Başarılarımı kanıtladıktan sonra, çevremın genel olarak kadınlara bakış açısının olumlu yönde değiştiğini düşünüyorum.	16,068	,448
İş hayatında kadınların hızlı yükseliş göstermesinin erkekleri rahatsız ettiğini düşünüyorum.	12,730	,692
Kadın olduğum için, tüm işlerimde temkinli olmam gerektiği hissine kapılıyorum	25,303	,065
Sektörde, fikir alabileceğim kadın sayısı az olduğundan genellikle erkeklerden fikir almak beni rahatsız ediyor.	24,159	,086
İş kadınlarının birbirleriyle dayanışma içinde olmadığını düşünüyorum.	12,202	,730
Çalışırken çocuklarıma yeterince zaman ayıramadığım için vicdan azabı çekebiliyorum. (Çocuğunuz var ise cevaplayınız.)	22,712	,122
İşimle ilgili karar alırken duygusal davranabiliyorum.	18,722	,283
Fiziki güç, iş başarısında önemli olduğundan, erkeklerin avantajlı olduğunu düşünüyorum	27,879	,033*
Ticaret ve sanayi kuruluşlarında yönetimdeki kadın sayısının az olması, iş hayatımı olumsuz etkiliyor	14,425	,567

*p<0,05

KOSGEB'den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eşlerinin aylık miktarları ile KOSGEB'den girişimcilik desteği ifadelerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda “Fiziki güç, iş başarısında önemli olduğundan, erkeklerin avantajlı olduğunu düşünüyorum ($,033<0,05$) ifadesinin kadınların eşlerinin meslekleri ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Tablo 35: Çocuk Olup Olmaması İle KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması

	X ²	p
Sektörde fikirlerimin doğruluğunu benimsetmekte sorun yaşıyorum	7,346	,119
Başarısız olduğum durumlar, başarılı olduğum durumlardan daha çok konuşuluyor	2,290	,683
Çalışma alanım erkekler ile ilişkilendirildiğinden, sektördeki iş ilişkilerimde sorun yaşayabiliyorum	7,674	,104
Sosyal ortamlarda, senin işin erkek işi, gibi söylemler beni rahatsız ediyor	4,095	,393
Başarı durumumun kadın olduğum için sektörde daha çok takip edildiğini düşünüyorum, bu yüzden başarısız olmaktan korkuyorum	13,029	,011*
Ailevi nedenler ile işime zaman ayırmada sorun yaşıyorum (doğum, evlilik, gibi)	5,048	,282
Kadın olduğum için başarılarımı çevreme kabul ettirebilmek için çok çaba ve zaman harcıyorum	6,472	,167
Başarılarımı kanıtladıktan sonra, çevrem genel olarak kadınlara bakış açısının olumlu yönde değiştiğini düşünüyorum.	3,068	,547
İş hayatında kadınların hızlı yükseliş göstermesinin erkekleri rahatsız ettiğini düşünüyorum.	4,426	,351
Kadın olduğum için, tüm işlerimde temkinli olmam gerektiği hissine kapılıyorum	4,551	,337
Sektörde, fikir alabileceğim kadın sayısı az olduğundan genellikle erkeklerden fikir almak beni rahatsız ediyor.	1,799	,773
İş kadınlarının birbirleriyle dayanışma içinde olmadığını düşünüyorum.	1,994	,737
Çalışırken çocuklarıma yeterince zaman ayıramadığım için vicdan azabı çekebiliyorum. (Çocuğunuz var ise cevaplayınız.)	7,969	,093
İşimle ilgili karar alırken duygusal davranabiliyorum.	4,576	,334
Fiziki güç, iş başarısında önemli olduğundan, erkeklerin avantajlı olduğunu düşünüyorum	5,520	,238
Ticaret ve sanayi kuruluşlarında yönetimdeki kadın sayısının az olması, iş hayatımı olumsuz etkiliyor	6,094	,192

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eşlerinin aylık miktarları ile KOSGEB’den girişimcilik desteği ifadelerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda “Başarı durumumun kadın olduğum için sektörde daha çok takip edildiğini düşünüyorum, bu yüzden başarısız olmaktan korkuyorum (,011<0,05) ifadesi kadınların çocuklarının olup olmaması ile ilişkilidir.

Tablo 36: Çocuk Sayısı İle KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması

	X²	p
Sektörde fikirlerimin doğruluğunu benimsetmekte sorun yaşıyorum	12,472	,409
Başarısız olduğum durumlar, başarılı olduğum durumlardan daha çok konuşuluyor	6,496	,889
Çalışma alanım erkekler ile ilişkilendirildiğinden, sektördeki iş ilişkilerimde sorun yaşayabiliyorum	8,633	,734
Sosyal ortamlarda, senin işin erkek işi, gibi söylemler beni rahatsız ediyor	18,967	,089
Başarı durumumun kadın olduğum için sektörde daha çok takip edildiğini düşünüyorum, bu yüzden başarısız olmaktan korkuyorum	24,621	,017*
Ailevi nedenler ile işime zaman ayırmada sorun yaşıyorum (doğum, evlilik, gibi)	51,359	,000*
Kadın olduğum için başarılarımı çevreme kabul ettirebilmek için çok çaba ve zaman harcıyorum	6,832	,869
Başarılarımı kanıtladıktan sonra, çevremın genel olarak kadınlara bakış açısının olumlu yönde değiştiğini düşünüyorum.	5,438	,942
İş hayatında kadınların hızlı yükseliş göstermesinin erkekleri rahatsız ettiğini düşünüyorum.	14,525	,268
Kadın olduğum için, tüm işlerimde temkinli olmam gerektiği hissine kapılıyorum	10,870	,540
Sektörde, fikir alabileceğim kadın sayısı az olduğundan genellikle erkeklerden fikir almak beni rahatsız ediyor.	12,198	,430
İş kadınlarının birbirleriyle dayanışma içinde olmadığını düşünüyorum.	10,281	,591
Çalışırken çocuklarıma yeterince zaman ayıramadığım için vicdan azabı çekebiliyorum. (Çocuğunuz var ise cevaplayınız.)	10,491	,573
İşimle ilgili karar alırken duygusal davranabiliyorum.	15,652	,208
Fiziki güç, iş başarısında önemli olduğundan, erkeklerin avantajlı olduğunu düşünüyorum	6,377	,896
Ticaret ve sanayi kuruluşlarında yönetimdeki kadın sayısının az olması, iş hayatımı olumsuz etkiliyor	12,161	,433

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin çocuk sayıları ile KOSGEB’den girişimcilik desteği ifadelerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda “Başarı durumumun kadın olduğum için sektörde daha çok takip edildiğini düşünüyorum, bu yüzden başarısız olmaktan korkuyorum” ($,017<0,05$), “Ailevi nedenler ile işime zaman ayırmada sorun yaşıyorum (doğum, evlilik, gibi)” ($,000<0,05$) ifadeleri kadınların çocuk sayıları ile ilişkilidir.

Tablo 37: Çocukların Okula Gitme Durumu İle KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması

	X ²	p
Sektörde fikirlerimin doğruluğunu benimsetmekte sorun yaşıyorum	5,087	,748
Başarısız olduğum durumlar, başarılı olduğum durumlardan daha çok konuşuluyor	4,773	,782
Çalışma alanım erkekler ile ilişkilendirildiğinden, sektördeki iş ilişkilerimde sorun yaşayabiliyorum	5,457	,708
Sosyal ortamlarda, senin işin erkek işi, gibi söylemler beni rahatsız ediyor	4,481	,811
Başarı durumumun kadın olduğum için sektörde daha çok takip edildiğini düşünüyorum, bu yüzden başarısız olmaktan korkuyorum	6,998	,537
Ailevi nedenler ile işime zaman ayırmada sorun yaşıyorum (doğum, evlilik, gibi)	7,361	,498
Kadın olduğum için başarılarımı çevreme kabul ettirebilmek için çok çaba ve zaman harcıyorum	4,218	,837
Başarılarımı kanıtladıktan sonra, çevremın genel olarak kadınlara bakış açısının olumlu yönde değiştiğini düşünüyorum.	13,413	,098
İş hayatında kadınların hızlı yükseliş göstermesinin erkekleri rahatsız ettiğini düşünüyorum.	6,952	,542
Kadın olduğum için, tüm işlerimde temkinli olmam gerektiği hissine kapılıyorum	4,370	,822
Sektörde, fikir alabileceğim kadın sayısı az olduğundan genellikle erkeklerden fikir almak beni rahatsız ediyor.	6,299	,614
İş kadınlarının birbirleriyle dayanışma içinde olmadığını düşünüyorum.	7,750	,458
Çalışırken çocuklarıma yeterince zaman ayıramadığım için vicdan azabı çekebiliyorum. (Çocuğunuz var ise cevaplayınız.)	7,023	,534
İşimle ilgili karar alırken duygusal davranabiliyorum.	5,350	,720
Fiziki güç, iş başarısında önemli olduğundan, erkeklerin avantajlı olduğunu düşünüyorum	7,211	,514
Ticaret ve sanayi kuruluşlarında yönetimdeki kadın sayısının az olması, iş hayatımı olumsuz etkiliyor	7,519	,482

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin çocuklarının okula gidip gitmedikleri ile KOSGEB’den girişimcilik desteği ifadelerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (p>0,05).

Tablo 38: Okula Gitmeyen Çocuğun Bakıcısı İle KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması

	X ²	p
Sektörde fikirlerimin doğruluğunu benimsetmekte sorun yaşıyorum	9,844	,630
Başarısız olduğum durumlar, başarılı olduğum durumlardan daha çok konuşuluyor	14,415	,568
Çalışma alanım erkekler ile ilişkilendirildiğinden, sektördeki iş ilişkilerimde sorun yaşayabiliyorum	12,250	,727
Sosyal ortamlarda, senin işin erkek işi, gibi söylemler beni rahatsız ediyor	5,690	,931
Başarı durumumun kadın olduğum için sektörde daha çok takip edildiğini düşünüyorum, bu yüzden başarısız olmaktan korkuyorum	15,534	,486
Ailevi nedenler ile işime zaman ayırmada sorun yaşıyorum (doğum, evlilik, gibi)	20,406	,202
Kadın olduğum için başarılarımı çevreme kabul ettirebilmek için çok çaba ve zaman harcıyorum	9,885	,873
Başarılarımı kanıtladıktan sonra, çevremın genel olarak kadınlara bakış açısının olumlu yönde değiştiğini düşünüyorum.	8,876	,918
İş hayatında kadınların hızlı yükseliş göstermesinin erkekleri rahatsız ettiğini düşünüyorum.	11,106	,803
Kadın olduğum için, tüm işlerimde temkinli olmam gerektiği hissine kapılıyorum	13,747	,618
Sektörde, fikir alabileceğim kadın sayısı az olduğundan genellikle erkeklerden fikir almak beni rahatsız ediyor.	17,886	,331
İş kadınlarının birbirleriyle dayanışma içinde olmadığını düşünüyorum.	12,180	,731
Çalışırken çocuklarıma yeterince zaman ayıramadığım için vicdan azabı çekebiliyorum. (Çocuğunuz var ise cevaplayınız.)	18,442	,299

İşimle ilgili karar alırken duygusal davranabiliyorum.	16,159	,442
Fiziki güç, iş başarısında önemli olduğundan, erkeklerin avantajlı olduğunu düşünüyorum	21,104	,175
Ticaret ve sanayi kuruluşlarında yönetimdeki kadın sayısının az olması, iş hayatımı olumsuz etkiliyor	12,295	,723

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin okula gitmeyen çocuklarına bakanlar ile KOSGEB’den girişimcilik desteği ifadelerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (p>0,05).

Tablo 39: Okula Gitmeyen Çocuğun Bakıcısına Yapılan Ödeme Miktarı İle KOSGEB’den Girişimcilik Desteği İfadeleri Karşılaştırması

	X ²	p
Sektörde fikirlerimin doğruluğunu benimsetmekte sorun yaşıyorum	9,306	,317
Başarısız olduğum durumlar, başarılı olduğum durumlardan daha çok konuşuluyor	8,628	,375
Çalışma alanım erkekler ile ilişkilendirildiğinden, sektördeki iş ilişkilerimde sorun yaşayabiliyorum	7,184	,517
Sosyal ortamlarda, senin işin erkek işi, gibi söylemler beni rahatsız ediyor	15,625	,048*
Başarı durumumun kadın olduğum için sektörde daha çok takip edildiğini düşünüyorum, bu yüzden başarısız olmaktan korkuyorum	12,765	,120
Ailevi nedenler ile işime zaman ayırmada sorun yaşıyorum (doğum, evlilik, gibi)	1,427	,964
Kadın olduğum için başarılarımı çevreme kabul ettirebilmek için çok çaba ve zaman harcıyorum	6,981	,539
Başarılarımı kanıtladıktan sonra, çevremın genel olarak kadınlara bakış açısının olumlu yönde değiştiğini düşünüyorum.	6,594	,581
İş hayatında kadınların hızlı yükseliş göstermesinin erkekleri rahatsız ettiğini düşünüyorum.	9,291	,318
Kadın olduğum için, tüm işlerimde temkinli olmam gerektiği hissine kapılıyorum	10,183	,252
Sektörde, fikir alabileceğim kadın sayısı az olduğundan genellikle erkeklerden fikir almak beni rahatsız ediyor.	11,816	,160
İş kadınlarının birbirleriyle dayanışma içinde olmadığını düşünüyorum.	6,211	,624
Çalışırken çocuklarıma yeterince zaman ayıramadığım için vicdan azabı çekebiliyorum. (Çocuğunuz var ise cevaplayınız.)	8,490	,387
İşimle ilgili karar alırken duygusal davranabiliyorum.	6,756	,563
Fiziki güç, iş başarısında önemli olduğundan, erkeklerin avantajlı olduğunu düşünüyorum	3,731	,881
Ticaret ve sanayi kuruluşlarında yönetimdeki kadın sayısının az olması, iş hayatımı olumsuz etkiliyor	11,527	,174

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin çocuk bakıcısına ödediği miktar ile KOSGEB’den girişimcilik desteği ifadelerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda “Sosyal ortamlarda, senin işin erkek işi, gibi söylemler beni rahatsız ediyor” (,048<0,05) ifadesi kadınların çocuk bakıcısına ödediği miktar ile ilişkilidir.

Tablo 40: İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Dağılımı

	Çok Önemli		Önemli		Ne önemli ne önemsiz		Önemli değil		Hiç önemli değil	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Bağımsız çalışma isteği	36	59,0	22	36,1	2	3,3	1	1,6	0	0,0
Kendi işinin patronu olma isteği	36	59,0	20	32,8	3	4,9	2	3,3	0	0,0
Miras yoluyla devralma	7	11,5	12	19,7	14	23,0	0	0,0	28	45,9
Finansal olarak teşvik bulmadan dolayı	16	26,2	29	47,5	9	14,8	6	9,8	1	1,6
Eğitimini aldığı sahada çalışma isteği	18	29,5	18	29,5	18	29,5	7	11,5	0	0,0
Sahip olduğu yetenekleri değerlendirme	24	39,3	25	41,0	6	9,8	6	9,8	0	0,0
Daha çok para kazanabilme	27	44,3	24	39,3	6	9,8	4	6,6	0	0,0
Toplumda bir prestij ve ün sahibi olma isteği	17	27,9	19	31,1	14	23,0	7	11,5	4	6,6
Aile şirketini devam ettirme gerekliliği	8	13,1	13	21,3	14	23,0	9	14,8	17	27,9
Başarılı olup, kendini çevresine kanıtlama isteği	12	19,7	30	49,2	10	16,4	5	8,2	4	6,6
Ailesine bakma zorunluluğu	10	16,4	31	50,8	8	13,1	8	13,1	4	6,6
Kimsenin aklına gelmeyen yeni bir iş yapma isteği	15	24,6	19	31,1	8	13,1	16	26,2	3	4,9
Önceki işinden memnun olmama	14	23,0	24	39,3	12	19,7	7	11,5	4	6,6
Esnek zamanlı çalışma olanağı	16	26,2	28	45,9	11	18,0	5	8,2	1	1,6
Sevdiği işi yapma isteği	35	57,4	21	34,4	3	4,9	1	1,6	1	1,6
Diğer (Aldığı eğitim, istihdama katkı)	5	8,2	12	19,7	44	72,1	0	0,0	0	0,0

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin “Bağımsız çalışma isteği” %59,0 (n=36), “Kendi işinin patronu olma isteği” %59,0 (n=36), “Miras yoluyla devralma” %45,9 (n=28), “Finansal olarak teşvik bulmadan dolayı” %47,5 (n=29), “Eğitimini aldığı sahada çalışma isteği” %29,5 (n=18), “Sahip olduğu yetenekleri değerlendirme” %41,0 (n=25), “Daha çok para kazanabilme” %44,3 (n=27), “Toplumda bir prestij ve ün sahibi olma isteği” %31,1 (n=19), “Aile şirketini devam ettirme gerekliliği” %49,2 (n=30), “Başarılı olup, kendini çevresine kanıtlama isteği” %31,1 (n=19), “Ailesine bakma zorunluluğu” %50,8 (n=31), “Kimsenin aklına gelmeyen yeni bir iş yapma isteği” %31,1 (n=19), “Önceki işinden memnun olmama” %39,3 (n=24), “Esnek zamanlı çalışma olanağı” %45,9 (n=28), “Sevdiği işi yapma isteği” %57,4 (n=35) ve “diğer (Aldığı eğitim, istihdama katkı)” %72,1 (n=44) olarak bulunmuştur.

Tablo 41: Yaş İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması

	X ²	p
Bağımsız çalışma isteği	11,700	,231
Kendi işinin patronu olma isteği	12,187	,203
Miras yoluyla devralma	5,982	,742
Finansal olarak teşvik bulmadan dolayı	5,949	,919
Eğitimini aldığı sahada çalışma isteği	4,337	,888
Sahip olduğu yetenekleri değerlendirme	2,872	,969
Daha çok para kazanabilme	7,099	,627
Toplumda bir prestij ve ün sahibi olma isteği	12,826	,382
Aile şirketini devam ettirme gerekliliği	9,343	,673
Başarılı olup, kendini çevresine kanıtlama isteği	17,842	,121
Ailesine bakma zorunluluğu	11,516	,485
Kimsenin aklına gelmeyen yeni bir iş yapma isteği	12,277	,424
Önceki işinden memnun olmama	15,911	,195
Esnek zamanlı çalışma olanağı	12,339	,419
Sevdiği işi yapma isteği	6,314	,899
Diğer (Aldığı eğitim, istihdama katkı)	12,490	,052

*p<0,05

KOSGEB'den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin yaşları ile iş kurmaya motive eden etkenleri anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (p>0,05).

Tablo 42: Medeni Durum İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması

	X ²	p
Bağımsız çalışma isteği	7,953	,242
Kendi işinin patronu olma isteği	3,807	,703
Miras yoluyla devralma	4,252	,643
Finansal olarak teşvik bulmadan dolayı	7,351	,499
Eğitimini aldığı sahada çalışma isteği	5,607	,469
Sahip olduğu yetenekleri değerlendirme	7,118	,310
Daha çok para kazanabilme	3,346	,764
Toplumda bir prestij ve ün sahibi olma isteği	10,459	,234
Aile şirketini devam ettirme gerekliliği	6,663	,573
Başarılı olup, kendini çevresine kanıtlama isteği	24,031	,002*
Ailesine bakma zorunluluğu	14,779	,064
Kimsenin aklına gelmeyen yeni bir iş yapma isteği	7,531	,481
Önceki işinden memnun olmama	13,051	,110
Esnek zamanlı çalışma olanağı	11,776	,161
Sevdiği işi yapma isteği	4,796	,779
Diğer (Aldığı eğitim, istihdama katkı)	2,160	,706

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin medeni durumları ile iş kurmaya motive eden etkenlerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda “Başarılı olup, kendini çevresine kanıtlama isteği” ($,002 < 0,05$) ifadesi kadınların medeni durumları ile ilişkilidir.

Tablo 43: Eğitim Durum İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması

	X ²	p
Bağımsız çalışma isteği	15,661	,074
Kendi işinin patronu olma isteği	11,626	,235
Miras yoluyla devralma	12,103	,208
Finansal olarak teşvik bulmadan dolayı	12,447	,411
Eğitimi aldığı sahada çalışma isteği	15,787	,071
Sahip olduğu yetenekleri değerlendirme	12,796	,172
Daha çok para kazanabilme	10,687	,298
Toplumda bir prestij ve ün sahibi olma isteği	10,034	,613
Aile şirketini devam ettirme gerekliliği	18,665	,097
Başarılı olup, kendini çevresine kanıtlama isteği	12,573	,401
Ailesine bakma zorunluluğu	10,158	,602
Kimsenin aklına gelmeyen yeni bir iş yapma isteği	15,152	,233
Önceki işinden memnun olmama	13,859	,310
Esnek zamanlı çalışma olanağı	15,884	,197
Sevdiği işi yapma isteği	18,135	,112
Diğer (Aldığı eğitim, istihdama katkı)	6,329	,387

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eğitim durumları ile iş kurmaya motive eden etkenlerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p > 0,05$).

Tablo 44: Aylık Gelir Düzeyi İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması

	X ²	p
Bağımsız çalışma isteği	11,549	,483
Kendi işinin patronu olma isteği	7,062	,853
Miras yoluyla devralma	11,548	,483
Finansal olarak teşvik bulmadan dolayı	9,876	,873
Eğitimi aldığı sahada çalışma isteği	15,044	,239
Sahip olduğu yetenekleri değerlendirme	9,337	,674
Daha çok para kazanabilme	22,243	,035*
Toplumda bir prestij ve ün sahibi olma isteği	17,994	,324
Aile şirketini devam ettirme gerekliliği	16,883	,393
Başarılı olup, kendini çevresine kanıtlama isteği	27,943	,032*
Ailesine bakma zorunluluğu	21,131	,174
Kimsenin aklına gelmeyen yeni bir iş yapma isteği	22,248	,135
Önceki işinden memnun olmama	29,915	,018*
Esnek zamanlı çalışma olanağı	14,332	,574
Sevdiği işi yapma isteği	14,856	,535
Diğer (Aldığı eğitim, istihdama katkı)	8,737	,365

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin aylık gelir düzeyleri ile iş kurmaya motive eden etkenlerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek

amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda “Daha çok para kazanabilme” ($,035<0,05$), “Başarılı olup, kendini çevresine kanıtlama isteği” ($,032<0,05$), “Önceki işinden memnun olmama” ($,018<0,05$) ifadeleri kadınların aylık gelir düzeyleri ile ilişkilidir.

Tablo 45: Yaşanılan Evin Sahibi Olma Durumu İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması

	X ²	p
Bağımsız çalışma isteği	3,641	,725
Kendi işinin patronu olma isteği	9,250	,160
Miras yoluyla devralma	1,114	,981
Finansal olarak teşvik bulmadan dolayı	20,672	,008*
Eğitimi aldığı sahada çalışma isteği	5,227	,515
Sahip olduğu yetenekleri değerlendirme	8,735	,189
Daha çok para kazanabilme	9,740	,136
Toplumda bir prestij ve ün sahibi olma isteği	6,627	,577
Aile şirketini devam ettirme gerekliliği	7,373	,497
Başarılı olup, kendini çevresine kanıtlama isteği	10,636	,223
Ailesine bakma zorunluluğu	17,113	,029*
Kimşenin aklına gelmeyen yeni bir iş yapma isteği	4,673	,792
Önceki işinden memnun olmama	15,559	,049*
Esnek zamanlı çalışma olanağı	6,925	,545
Sevdiği işi yapma isteği	9,247	,308
Diğer (Aldığı eğitim, istihdama katkı)	3,396	,494

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin yaşadıkları evlerin sahibi olup olmadıkları ile iş kurmaya motive eden etkenlerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda “Finansal olarak teşvik bulmadan dolayı” ($,008<0,05$), “Ailesine bakma zorunluluğu” ($,029<0,05$), “Önceki işinden memnun olmama” ($,049<0,05$) ifadeleri kadınların yaşadıkları evlerin sahibi olup olmadıkları ile ilişkilidir.

Tablo 46: Ev Kirası Tutarı İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması

	X ²	p
Bağımsız çalışma isteği	,000	1,000
Kendi işinin patronu olma isteği	5,452	,020*
Miras yoluyla devralma	1,128	,770
Finansal olarak teşvik bulmadan dolayı	5,502	,139
Eğitimi aldığı sahada çalışma isteği	5,937	,115
Sahip olduğu yetenekleri değerlendirme	1,128	,770
Daha çok para kazanabilme	3,662	,300
Toplumda bir prestij ve ün sahibi olma isteği	5,688	,224
Aile şirketini devam ettirme gerekliliği	2,965	,564
Başarılı olup, kendini çevresine kanıtlama isteği	1,944	,746
Ailesine bakma zorunluluğu	5,756	,124
Kimşenin aklına gelmeyen yeni bir iş yapma isteği	2,625	,622
Önceki işinden memnun olmama	5,493	,240
Esnek zamanlı çalışma olanağı	2,427	,489
Sevdiği işi yapma isteği	4,541	,209
Diğer (Aldığı eğitim, istihdama katkı)	,875	,646

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin yaşadıkları evlerin kira tutarları ile iş kurmaya motive eden etkenlerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda “Kendi işinin patronu olma isteği” (,020<0,05), ifadesi kadınların yaşadıkları evlerin kira tutarları ile ilişkilidir.

Tablo 47: Eşin Çalışma Durumu İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması

	X ²	p
Bağımsız çalışma isteği	,320	,956
Kendi işinin patronu olma isteği	2,814	,421
Miras yoluyla devralma	2,174	,537
Finansal olarak teşvik bulmadan dolayı	,781	,941
Eğitimi aldığı sahada çalışma isteği	5,222	,156
Sahip olduğu yetenekleri değerlendirme	1,250	,741
Daha çok para kazanabilme	1,069	,785
Toplumda bir prestij ve ün sahibi olma isteği	,648	,958
Aile şirketini devam ettirme gerekliliği	5,194	,268
Başarılı olup, kendini çevresine kanıtlama isteği	9,230	,056
Ailesine bakma zorunluluğu	1,558	,816
Kimsenin aklına gelmeyen yeni bir iş yapma isteği	3,960	,411
Önceki işinden memnun olmama	2,129	,712
Esnek zamanlı çalışma olanağı	2,776	,596
Sevdiği işi yapma isteği	8,089	,088
Diğer (Aldığı eğitim, istihdama katkı)	1,553	,460

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eşlerinin çalışma durumları ile iş kurmaya motive eden etkenlerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (p>0,05).

Tablo 48: Eşin Aylık Geliri İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması

	X ²	p
Bağımsız çalışma isteği	5,430	,490
Kendi işinin patronu olma isteği	7,168	,306
Miras yoluyla devralma	8,164	,226
Finansal olarak teşvik bulmadan dolayı	4,026	,855
Eğitimi aldığı sahada çalışma isteği	6,528	,367
Sahip olduğu yetenekleri değerlendirme	8,437	,208
Daha çok para kazanabilme	2,261	,894
Toplumda bir prestij ve ün sahibi olma isteği	11,893	,156
Aile şirketini devam ettirme gerekliliği	13,803	,087
Başarılı olup, kendini çevresine kanıtlama isteği	5,067	,535
Ailesine bakma zorunluluğu	6,781	,560
Kimsenin aklına gelmeyen yeni bir iş yapma isteği	13,854	,086
Önceki işinden memnun olmama	16,393	,037*
Esnek zamanlı çalışma olanağı	10,484	,233
Sevdiği işi yapma isteği	12,057	,149
Diğer (Aldığı eğitim, istihdama katkı)	1,623	,805

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eşlerinin aylık gelirleri ile iş kurmaya motive eden etkenlerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda “Önceki işinden memnun olmama” ($,037<0,05$), ifadesi kadınların eşlerinin aylık gelirleri ile ilişkilidir.

Tablo 49: Eşin Mesleği İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması

	X²	p
Bağımsız çalışma isteği	5,268	,948
Kendi işinin patronu olma isteği	19,019	,088
Miras yoluyla devralma	17,584	,129
Finansal olarak teşvik bulmadan dolayı	14,331	,574
Eğitimi aldığı sahada çalışma isteği	23,848	,021*
Sahip olduğu yetenekleri değerlendirme	10,171	,601
Daha çok para kazanabilme	9,143	,691
Toplumda bir prestij ve ün sahibi olma isteği	16,212	,438
Aile şirketini devam ettirme gerekliliği	11,657	,767
Başarılı olup, kendini çevresine kanıtlama isteği	19,984	,067
Ailesine bakma zorunluluğu	7,971	,950
Kimsenin aklına gelmeyen yeni bir iş yapma isteği	11,563	,773
Önceki işinden memnun olmama	15,908	,459
Esnek zamanlı çalışma olanağı	18,193	,313
Sevdiği işi yapma isteği	15,898	,460
Diğer (Aldığı eğitim, istihdama katkı)	11,831	,159

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eşlerinin meslekleri ile iş kurmaya motive eden etkenlerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda “Eğitimi aldığı sahada çalışma isteği” ($,021<0,05$), ifadesi kadınların eşlerinin meslekleri ile ilişkilidir.

Tablo 50: Çocuk Olup Olmama Durumu İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması

	X²	p
Bağımsız çalışma isteği	2,321	,508
Kendi işinin patronu olma isteği	1,167	,761
Miras yoluyla devralma	1,501	,682
Finansal olarak teşvik bulmadan dolayı	4,648	,325
Eğitimi aldığı sahada çalışma isteği	1,464	,691
Sahip olduğu yetenekleri değerlendirme	2,287	,515
Daha çok para kazanabilme	,424	,935
Toplumda bir prestij ve ün sahibi olma isteği	5,551	,235
Aile şirketini devam ettirme gerekliliği	2,104	,717
Başarılı olup, kendini çevresine kanıtlama isteği	1,397	,845
Ailesine bakma zorunluluğu	16,610	,002*
Kimsenin aklına gelmeyen yeni bir iş yapma isteği	,569	,966
Önceki işinden memnun olmama	6,245	,182
Esnek zamanlı çalışma olanağı	3,515	,476
Sevdiği işi yapma isteği	1,462	,833
Diğer (Aldığı eğitim, istihdama katkı)	3,020	,221

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin çocuklarının olup olmaması ile iş kurmaya motive eden etkenlerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda “Ailesine bakma zorunluluğu” ($,002<0,05$), ifadesi kadınların çocuklarının olup olmaması ile ilişkilidir.

Tablo 51: Çocuk Sayısı İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması

	X ²	p
Bağımsız çalışma isteği	6,620	,677
Kendi işinin patronu olma isteği	4,398	,883
Miras yoluyla devralma	10,013	,349
Finansal olarak teşvik bulmadan dolayı	13,861	,310
Eğitimini aldığı sahada çalışma isteği	11,236	,260
Sahip olduğu yetenekleri değerlendirme	4,600	,868
Daha çok para kazanabilme	8,702	,465
Toplumda bir prestij ve ün sahibi olma isteği	6,679	,878
Aile şirketini devam ettirme gerekliliği	10,964	,532
Başarılı olup, kendini çevresine kanıtlama isteği	12,273	,424
Ailesine bakma zorunluluğu	5,484	,790
Kimsenin aklına gelmeyen yeni bir iş yapma isteği	12,464	,409
Önceki işinden memnun olmama	7,304	,837
Esnek zamanlı çalışma olanağı	14,451	,273
Sevdiği işi yapma isteği	6,176	,907
Diğer (Aldığı eğitim, istihdama katkı)	5,682	,460

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin çocuk sayıları ile iş kurmaya motive eden etkenlerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (p>0,05).

Tablo 52: Çocukların Okula Gitme Durumu İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması

	X ²	p
Bağımsız çalışma isteği	4,471	,613
Kendi işinin patronu olma isteği	3,333	,766
Miras yoluyla devralma	2,854	,827
Finansal olarak teşvik bulmadan dolayı	17,331	,027*
Eğitimini aldığı sahada çalışma isteği	5,844	,441
Sahip olduğu yetenekleri değerlendirme	7,431	,283
Daha çok para kazanabilme	4,394	,624
Toplumda bir prestij ve ün sahibi olma isteği	10,597	,226
Aile şirketini devam ettirme gerekliliği	8,310	,404
Başarılı olup, kendini çevresine kanıtlama isteği	8,980	,344
Ailesine bakma zorunluluğu	3,699	,717
Kimsenin aklına gelmeyen yeni bir iş yapma isteği	4,108	,847
Önceki işinden memnun olmama	9,415	,309
Esnek zamanlı çalışma olanağı	17,703	,024*
Sevdiği işi yapma isteği	9,569	,297
Diğer (Aldığı eğitim, istihdama katkı)	,949	,917

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin çocuklarının okula gitme durumu ile iş kurmaya motive eden etkenlerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda

“Finansal olarak teşvik bulmadan dolayı” ($.027 < 0,05$), “Esnek zamanlı çalışma olanağı” ($.024 < 0,05$) ifadeleri kadınların çocuklarının okula gitme durumu ile ilişkilidir.

Tablo 53: Okula Gitmeyen Çocuğa Bakanlar İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması

	X²	p
Bağımsız çalışma isteği	8,470	,747
Kendi işinin patronu olma isteği	3,915	,865
Miras yoluyla devralma	10,556	,567
Finansal olarak teşvik bulmadan dolayı	7,545	,820
Eğitimi aldığı sahada çalışma isteği	7,595	,816
Sahip olduğu yetenekleri değerlendirme	7,564	,818
Daha çok para kazanabilme	17,552	,130
Toplumda bir prestij ve ün sahibi olma isteği	18,023	,323
Aile şirketini devam ettirme gerekliliği	11,859	,754
Başarılı olup, kendini çevresine kanıtlama isteği	12,915	,679
Ailesine bakma zorunluluğu	8,501	,745
Kimse aklına gelmeyen yeni bir iş yapma isteği	12,772	,386
Önceki işinden memnun olmama	22,733	,121
Esnek zamanlı çalışma olanağı	6,672	,879
Sevdiği işi yapma isteği	9,232	,683
Diğer (Aldığı eğitim, istihdama katkı)	2,186	,702

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin okula gitmeyen çocuklarına bakanlar ile iş kurmaya motive eden etkenlerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p > 0,05$).

Tablo 54: Okula Gitmeyen Çocuğa Bakanlara Ödenen Tutar İle İş Kurmaya Motive Eden Etkenlerin Karşılaştırması

	X²	p
Bağımsız çalışma isteği	1,177	,882
Kendi işinin patronu olma isteği	5,505	,064
Miras yoluyla devralma	5,318	,504
Finansal olarak teşvik bulmadan dolayı	9,319	,156
Eğitimi aldığı sahada çalışma isteği	8,460	,206
Sahip olduğu yetenekleri değerlendirme	7,366	,288
Daha çok para kazanabilme	5,128	,528
Toplumda bir prestij ve ün sahibi olma isteği	15,665	,047*
Aile şirketini devam ettirme gerekliliği	4,830	,776
Başarılı olup, kendini çevresine kanıtlama isteği	3,616	,890
Ailesine bakma zorunluluğu	2,277	,893
Kimse aklına gelmeyen yeni bir iş yapma isteği	5,779	,448
Önceki işinden memnun olmama	15,981	,043*
Esnek zamanlı çalışma olanağı	9,798	,133
Sevdiği işi yapma isteği	12,982	,043*
Diğer (Aldığı eğitim, istihdama katkı)	5,562	,234

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin okula gitmeyen çocuklarına bakanlara ödenen tutar ile iş kurmaya motive eden etkenlerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda “Toplumda bir prestij ve ün sahibi olma isteği” ($,047<0,05$), “Önceki işinden memnun olmama” ($,043<0,05$), “Sevdiği işi yapma isteği” ($,043<0,05$) ifadeleri kadınların okula gitmeyen çocuklarına bakanlara ödenen tutar ile ilişkilidir.

Tablo 55: Örneklem Grubunun Girişimci Kişilik Özelliklerinin Dağılımı

Cesaretti	Sayı	Yüzde (%)
Evet	32	52,5
Hayır	29	47,5
Sabırlı		
Evet	49	80,3
Hayır	12	19,7
Risk almaktan kaçınmayan		
Evet	39	63,9
Hayır	22	36,1
Hırslı		
Evet	56	91,8
Hayır	5	8,2
Bağımsızlık ruhuna sahip		
Evet	55	90,2
Hayır	6	9,8
Yaratıcı-yenilikçi		
Evet	32	52,5
Hayır	29	47,5
İletişim Becerisi		
Evet	50	82,0
Hayır	11	18,0
Çözüm odaklı		
Evet	48	78,7
Hayır	13	21,3
Özverili, çalışkan		
Evet	42	68,9
Hayır	19	31,1
Rekabetçi		
Evet	49	80,3
Hayır	12	19,7
Duygusal		
Evet	60	98,4
Hayır	1	1,6
Yönetici – Lider		
Evet	45	73,8
Hayır	16	26,2
Diğer(Korkak, Çekingen)		
Evet	1	1,6
Hayır	60	98,4

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin %52,5 (n=32) cesaretti, %47,5 (n=29) cesaretsiz,%80,3 (n=49)sabırlı,%19,7 (n=12)sabırsız, %63,9 (n=39) risk almaktan kaçınmayan,%36,1 (n=22) risk almaktan kaçınan,%91,8 (n=56) hırslı,%8,2 (n=5) hırslı olmayan, %90,2 (n=55) bağımsızlık ruhuna sahip,%9,8 (n=6) bağımsızlık

ruhuna sahip olmayan,%52,5 (n=32) yaratıcı-yenilikçi, %47,5 (n=29) yaratıcı-yenilikçi olmayan,%82,0 (n=50) iletişim becerisi,%18,0 (n=32) iletişim becerisi olmayan,%78,7 (n=48) çözüm odaklı,%21,3 (n=13) çözüm odaklı olmayan,%68,9 (n=42) özverili, çalışkan,%31,1 (n=19) özverili, çalışkan olmayan,%80,3 (n=49) rekabetçi,%19,7 (n=12) rekabetçi olmayan,%98,4 (n=60) duygusal,%1,6 (n=1) duygusal olmayan,%73,8 (n=45) yönetici – lider,%26,2 (n=16) yönetici – lider olmayan,%1,6 (n=1) Diğer (Korkak, Çekingen), %98,4 (n=60) Diğer (Korkak, Çekingen) olmayan şeklinde bulunmuştur.

Tablo 56: Yaş İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması

	X ²	p
Cesaretli	,536	,911
Sabırlı	,440	,932
Risk almaktan kaçınmayan	,498	,919
Hırslı	2,812	,422
Bağımsızlık ruhuna sahip	2,044	,563
Yaratıcı-yenilikçi	1,739	,628
İletişim Becerisi	1,040	,792
Çözüm odaklı	1,028	,795
Özverili, çalışkan	1,222	,748
Rekabetçi	1,434	,698
Duygusal	5,874	,118
Yönetici – Lider	4,262	,235
Diğer (Korkak, Çekingen)	1,198	,753

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin yaşları ile girişimci kişilik özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (p>0,05).

Tablo 57: Medeni Durum İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması

	X ²	p
Cesaretli	3,494	,174
Sabırlı	3,324	,190
Risk almaktan kaçınmayan	5,756	,056
Hırslı	1,074	,584
Bağımsızlık ruhuna sahip	,883	,643
Yaratıcı-yenilikçi	,584	,747
İletişim Becerisi	4,376	,112
Çözüm odaklı	,762	,683
Özverili, çalışkan	,208	,901
Rekabetçi	1,889	,389
Duygusal	6,735	,034*
Yönetici – Lider	1,134	,567
Diğer (Korkak, Çekingen)	,332	,847

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin medeni durumları ile girişimci kişilik özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0,05).“Duygusal” girişimci kişilik özelliği ile kadınların medeni durumları ilişkilidir (,034<0,05).

Tablo 58: Eğitim Durum İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması

	X²	p
Cesaretli	3,585	,310
Sabırlı	2,143	,543
Risk almaktan kaçınmayan	3,097	,377
Hırslı	4,811	,186
Bağımsızlık ruhuna sahip	1,250	,741
Yaratıcı-yenilikçi	,931	,818
İletişim Becerisi	,614	,893
Çözüm odaklı	4,299	,231
Özverili, çalışkan	4,489	,213
Rekabetçi	2,128	,546
Duygusal	6,735	,081
Yönetici – Lider	1,347	,718
Diğer (Korkak, Çekingen)	,984	,805

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eğitim durumları ile girişimci kişilik özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 59: Aylık Gelir Düzeyi İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması

	X²	p
Cesaretli	7,549	,110
Sabırlı	8,302	,081
Risk almaktan kaçınmayan	7,990	,092
Hırslı	1,910	,752
Bağımsızlık ruhuna sahip	1,131	,889
Yaratıcı-yenilikçi	1,571	,814
İletişim Becerisi	5,205	,267
Çözüm odaklı	4,386	,356
Özverili, çalışkan	7,404	,116
Rekabetçi	1,221	,875
Duygusal	1,937	,747
Yönetici – Lider	2,444	,655
Diğer (Korkak, Çekingen)	1,937	,747

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin aylık gelir düzeyleri ile girişimci kişilik özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 60: Yaşanılan Evin Sahiplik Durumu İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması

	X²	p
Cesaretli	8,124	,017*
Sabırlı	,037	,982
Risk almaktan kaçınmayan	,615	,735
Hırslı	1,143	,565
Bağımsızlık ruhuna sahip	,595	,743
Yaratıcı-yenilikçi	,555	,758
İletişim Becerisi	1,237	,539
Çözüm odaklı	2,675	,263
Özverili, çalışkan	2,538	,281
Rekabetçi	4,851	,088
Duygusal	2,247	,325
Yönetici – Lider	4,029	,133
Diğer (Korkak, Çekingen)	11,387	,003*

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin yaşadıkların evin sahibi olup olmamaları ile girişimci kişilik özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).“Cesaretli”($,017<0,05$).ve “Diğer (Korkak, Çekingen)” ($,003<0,05$) girişimci kişilik özellikleri ile kadınların yaşadıkların evin sahibi olup olmamaları ilişkilidir.

Tablo 61: Yaşanılan Evin Kira Tutarı İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması

	X²	p
Cesaretli	,875	,350
Sabırlı	,103	,748
Risk almaktan kaçınmayan	,269	,604
Hırslı	1,658	,198
Bağımsızlık ruhuna sahip	,046	,830
Yaratıcı-yenilikçi	,016	,899
İletişim Becerisi	,643	,422
Çözüm odaklı	,175	,676
Özverili, çalışkan	2,353	,125
Rekabetçi	7,875	,005*
Duygusal	1,400	,237
Yönetici – Lider	,130	,719
Diğer (Korkak, Çekingen)	0	0

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin yaşadıkların evin sahibi kira tutarı ile girişimci kişilik özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal

fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).“Rekabetçi”($,005<0,05$) girişimci kişilik özelliği ile kadınların yaşadıkları evin kira tutarı ilişkilidir.

Tablo 62: Eşin Çalışma Durumu İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması

	X²	p
Cesaretli	,026	,873
Sabırlı	,013	,909
Risk almaktan kaçınmayan	,001	,970
Hırslı	,608	,436
Bağımsızlık ruhuna sahip	,777	,378
Yaratıcı-yenilikçi	,370	,543
İletişim Becerisi	,131	,717
Çözüm odaklı	,465	,495
Özverili, çalışkan	,006	,940
Rekabetçi	,013	,909
Duygusal	7,316	,007*
Yönetici – Lider	,131	,717
Diğer (Korkak, Çekingen)	,142	,706

* $p<0,05$

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eşlerinin çalışıp çalışmadıkları ile girişimci kişilik özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).“Duygusal”($,007<0,05$) girişimci kişilik özelliği ile kadınların eşlerinin çalışıp çalışmadıkları ilişkilidir.

Tablo 63: Eşin Aylık Geliri İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması

	X²	p
Cesaretli	4,065	,131
Sabırlı	1,810	,405
Risk almaktan kaçınmayan	,264	,876
Hırslı	,230	,891
Bağımsızlık ruhuna sahip	4,224	,121
Yaratıcı-yenilikçi	,171	,918
İletişim Becerisi	2,292	,318
Çözüm odaklı	6,239	,044*
Özverili, çalışkan	1,710	,425
Rekabetçi	,717	,699
Duygusal	0	0
Yönetici – Lider	3,507	,173
Diğer (Korkak, Çekingen)	3,278	,194

* $p<0,05$

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eşlerinin aylık gelirleri ile girişimci kişilik özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek

amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$).“Çözüm odaklı”(,044<0,05) girişimci kişilik özelliği ile kadınların eşlerinin aylık gelirleri ilişkilidir.

Tablo 64: Eşin Mesleği İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması

	X ²	p
Cesaretli	3,333	,504
Sabırlı	7,194	,126
Risk almaktan kaçınmayan	6,179	,186
Hırslı	1,039	,904
Bağımsızlık ruhuna sahip	3,774	,437
Yaratıcı-yenilikçi	2,254	,689
İletişim Becerisi	1,853	,763
Çözüm odaklı	1,275	,866
Özverili, çalışkan	,429	,980
Rekabetçi	1,600	,809
Duygusal	0	0
Yönetici – Lider	2,892	,576
Diğer (Korkak, Çekingen)	1,313	,859

* $p < 0,05$

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eşlerinin meslekleri ile girişimci kişilik özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p > 0,05$).

Tablo 65: Çocuk Durumu İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması

	X ²	p
Cesaretli	,000	1,000
Sabırlı	,171	,679
Risk almaktan kaçınmayan	3,810	,051
Hırslı	1,121	,290
Bağımsızlık ruhuna sahip	,066	,797
Yaratıcı-yenilikçi	,844	,358
İletişim Becerisi	1,113	,291
Çözüm odaklı	,058	,809
Özverili, çalışkan	1,459	,227
Rekabetçi	1,474	,225
Duygusal	,265	,606
Yönetici – Lider	,440	,507
Diğer (Korkak, Çekingen)	,265	,606

* $p < 0,05$

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin çocuk durumları ile girişimci kişilik özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla

yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 66: Çocuk Sayısı İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması

	X²	p
Cesaretli	,362	,948
Sabırlı	4,918	,178
Risk almaktan kaçınmayan	5,217	,157
Hırslı	2,345	,504
Bağımsızlık ruhuna sahip	,432	,934
Yaratıcı-yenilikçi	4,610	,203
İletişim Becerisi	10,653	,014*
Çözüm odaklı	2,366	,500
Özverili, çalışkan	2,581	,461
Rekabetçi	3,600	,308
Duygusal	1,430	,699
Yönetici – Lider	,711	,871
Diğer (Korkak, Çekingen)	1,430	,699

* $p<0,05$

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin çocuk sayıları ile girişimci kişilik özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).“İletişim Becerisi”($,014<0,05$) girişimci kişilik özelliği ile kadınların çocuk sayıları ilişkilidir.

Tablo 67: Çocukların Okula Gitme Durumu İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması

	X²	p
Cesaretli	,943	,624
Sabırlı	1,590	,452
Risk almaktan kaçınmayan	1,767	,413
Hırslı	2,656	,265
Bağımsızlık ruhuna sahip	,256	,880
Yaratıcı-yenilikçi	,481	,786
İletişim Becerisi	1,329	,515
Çözüm odaklı	1,329	,515
Özverili, çalışkan	1,737	,420
Rekabetçi	1,729	,421
Duygusal	,321	,852
Yönetici – Lider	7,418	,025*
Diğer (Korkak, Çekingen)	,321	,852

* $p<0,05$

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin çocuklarının okula gidip gitmemeleri ile girişimci kişilik özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).“Yönetici – Lider”($,025<0,05$) girişimci kişilik özelliği ile kadınların çocuklarının okula gidip gitmemeleri ilişkilidir.

Tablo 68: Okula Gitmeyen Çocuğun Bakıcısı İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması

	X²	P
Cesaretli	3,697	,449
Sabırlı	1,600	,809
Risk almaktan kaçınmayan	2,404	,662
Hırslı	5,369	,251
Bağımsızlık ruhuna sahip	5,063	,281
Yaratıcı-yenilikçi	2,724	,605
İletişim Becerisi	3,729	,444
Çözüm odaklı	4,809	,307
Özverili, çalışkan	2,602	,626
Rekabetçi	5,347	,253
Duygusal	8,308	,081
Yönetici – Lider	2,404	,662
Diğer (Korkak, Çekingen)	12,981	,011*

* $p<0,05$

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin okula gitmeyen çocuklarına bakan kişiler ile girişimci kişilik özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).“Diğer (Korkak, Çekingen)”($,011<0,05$) girişimci kişilik özelliği ile kadınların okula gitmeyen çocuklarına bakan kişiler ile ilişkilidir.

Tablo 69: Okula Gitmeyen Çocuğun Bakıcısına Ödeme Tutarı İle Girişimci Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırması

	X²	p
Cesaretli	,939	,625
Sabırlı	,837	,658
Risk almaktan kaçınmayan	,340	,844
Hırslı	2,679	,262
Bağımsızlık ruhuna sahip	,616	,735
Yaratıcı-yenilikçi	,149	,928
İletişim Becerisi	1,283	,526
Çözüm odaklı	1,926	,382
Özverili, çalışkan	,863	,650
Rekabetçi	3,125	,210
Duygusal	0	0
Yönetici – Lider	1,455	,483
Diğer (Korkak, Çekingen)	,586	,746

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin okula gitmeyen çocuğun bakıcısına ödeme tutarı ile girişimci kişilik özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (p>0,05).

Tablo 70: İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Dağılımı

İşletmenizi kurmadan önce kendinizi hangi gelir grubunda görüyordunuz?	Sayı	Yüzde (%)
Düşük gelirli	17	27,9
Orta gelirli	42	68,9
Yüksek gelirli	2	3,3
İşletmenizi kurduktan sonra ailenizin ekonomik durumunda iyileşme oldu mu?		
Evet	44	72,1
Hayır	9	14,8
Hiçbir değişiklik olmadı	8	13,1
İşletmenizi kurduktan sonra ailenizle olan ilişkilerinizden memnun musunuz?		
Daha Mutluyuz. İlişkilerimiz çok daha iyi	40	65,6
Eskisi gibi. Değişen bir şey yok	20	32,8
İşletme yüzünden ilişkimiz bozuldu	1	1,6
İşletmenizi kurduktan sonra sosyal çevrenizin size verdiği tepkiler nelerdir?		
Herkes bana destek oldu.	37	60,7
Çevrem hiçbir şekilde tepki vermedi	5	8,2
Çevremdekiler olumsuz eleştirilerde bulundu	6	9,8
Çevremdekiler olumlu eleştirilerde bulundu	13	21,3
İşletmenizi kurduktan sonra sosyal çevreniz genişledi mi?		
Evet	59	96,7
Hayır	2	3,3
Sosyal çevrenizin genişlemesi sizi nasıl etkiledi?		
Olumlu	56	91,8
Üzerimde herhangi bir etkisi olmadı.	5	8,2
İşletmenizi kurduktan sonra psikolojik durumunuzu nasıl nitelendirirsiniz?		
Daha Mutluyum	48	78,7
Mutsuzum keşke bu işe girmeseydim.	4	6,6
Psikolojik durumumda değişiklik olmadı	3	4,9
İşimi yeni kurdum. Beni heyecanlandırıyor	6	9,8
Kurmuş olduğunuz iş hayalinizdeki iş mi?		
Evet	59	96,7
Hayır	2	3,3
KOSGEB girişimcilik eğitimlerini yeterli buluyor musunuz?		
Evet	49	80,3
Hayır	8	13,1

Fikrim yok	4	6,6
KOSGEB'den aldığımız hibeyi yeterli buluyor musunuz?		
Evet, işletmem için yeterli oldu	15	24,6
Biraz daha fazla olabilir	34	55,7
Hayır yetmedi, borç aldım (Akrabam / Arkadaş / Banka / Diğer)	12	19,7
KOSGEB'den hibe alarak iş kurmayı diğer kadınlara da tavsiye eder misiniz?		
Evet	58	95,1
Hayır	3	4,9

KOSGEB'den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerden işletmelerini kurmadan önce kendilerini düşük gelirli %27,9 (n=17), orta gelirli %68,9 (n=42), yüksek gelirli %3,3 (n=2) olarak görmüşlerdir. İşletme kurulduktan sonra ailelerinin ekonomik durumunda iyileşme olan %72,1 (n=44), iyileşme olmayan %14,8 (n=9), hiçbir değişiklik olmayan %13,1 (n=8), işletme kurulduktan sonra aileleri ile olan ilişkilerinde daha mutlu, ilişkileri çok daha iyi %65,6 (n=40), eskisi gibi, değişen bir şey yok %32,8 (n=20), işletme yüzünden ilişki bozuldu %1,6 (n=1), işletme kurulduktan sonra sosyal çevrelerinden herkesin destek olması %60,7 (n=37), çevrelerinden hiçbir şekilde tepkinin verilmemesi %8,2 (n=5), çevrelerinin olumsuz eleştirilerde bulunması %9,8 (n=6), çevrelerinin olumlu eleştirilerde bulunması %21,3 (n=13), işletme kurulduktan sonra sosyal çevresi genişleyen %96,7 (n=59) sosyal çevresi genişlemeyen %3,3 (n=2), sosyal çevrelerinin genişlemesi olumlu etkileyen %91,8 (n=56), üzerinde herhangi bir etkisi olmayan %8,2 (n=5), işletme kurulduktan sonra daha mutlu olan %78,7 (n=48), mutsuzum keşke bu işe girmeseydim olarak ifade eden %6,6 (n=4), psikolojik durumumda değişiklik olmadı olarak ifade eden %4,9 (n=3), işimi yeni kurdum. Beni heyecanlandırıyor olarak ifade eden %9,8 (n=6), kurmuş olduğu işin hayalindeki iş olduğunu ifade eden %96,7 (n=59), hayalindeki iş olmayan %3,3 (n=2), KOSGEB girişimcilik eğitimlerini yeterli bulan %80,3 (n=49), yeterli bulmayan %13,1 (n=8), herhangi bir fikri olmayan %6,6 (n=4), KOSGEB'den alınan hibeyi işletmesi için yeterli bulan %24,6 (n=15), biraz daha fazla olabilirdi %55,7 (n=34), hayır yetmedi, borç aldım (Akrabam / Arkadaş / Banka / Diğer) %19,7 (n=12), KOSGEB'den hibe alarak iş kurmayı diğer kadınlara da tavsiye eden %95,1 (n=58), tavsiye etmeyen %4,9 (n=3) olarak bulunmuştur.

Tablo 71: Yaş İle İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması

	X²	p
İşletme kurulmadan önce hangi gelir grubunda olduğu	4,942	,551
İşletme kurulduktan sonra aile ekonomik durumunda iyileşme olma durumu	7,345	,290
İşletme kurulduktan sonra aile ile olan ilişkilerden memnuniyet	10,245	,115
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin verdiği tepkiler	8,277	,511
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin genişleme durumu	,635	,888
Sosyal çevrenin genişlemesinin yaptığı etkiler	2,485	,478
İşletme kurulduktan sonra psikolojik durum	4,179	,899
Kurulmuş olan işin önceden hayal edilmesi	9,139	,025*
KOSGEB girişimcilik eğitimlerini yeterli bulma durumu	14,343	,026*
KOSGEB'den alınan hibeyi yeterli bulma durumu	4,045	,671
KOSGEB'den hibe alarak iş kurmayı diğer kadınlara tavsiye durumu	4,024	,259

*p<0,05

KOSGEB'den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin yaşları ile işletmelerin kuruluş sonrası özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark

istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).“Kurulmuş olan işin önceden hayal edilmesi”($,025<0,05$), “KOSGEB girişimcilik eğitimlerini yeterli bulma durumu” ($,026<0,05$) ifadeleri ile kadınların yaşları ilişkilidir.

Tablo 72: Medeni Durum İle İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması

	X²	p
İşletme kurulmadan önce hangi gelir grubunda olduğu	3,873	,423
İşletme kurulduktan sonra aile ekonomik durumunda iyileşme olma durumu	3,473	,482
İşletme kurulduktan sonra aile ile olan ilişkilerden memnuniyet	8,087	,088
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin verdiği tepkiler	9,720	,137
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin genişleme durumu	,674	,714
Sosyal çevrenin genişlemesinin yaptığı etkiler	4,252	,119
İşletme kurulduktan sonra psikolojik durum	4,591	,597
Kurulmuş olan işin önceden hayal edilmesi	3,123	,210
KOSGEB girişimcilik eğitimlerini yeterli bulma durumu	9,128	,058
KOSGEB’den alınan hibeyi yeterli bulma durumu	6,221	,183
KOSGEB’den hibe alarak iş kurmayı diğer kadınlara tavsiye durumu	1,759	,415

* $p<0,05$

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin medeni durumları ile işletmelerin kuruluş sonrası özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 73: Eğitim Durumu İle İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması

	X²	p
İşletme kurulmadan önce hangi gelir grubunda olduğu	4,275	,639
İşletme kurulduktan sonra aile ekonomik durumunda iyileşme olma durumu	4,615	,594
İşletme kurulduktan sonra aile ile olan ilişkilerden memnuniyet	8,371	,212
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin verdiği tepkiler	5,523	,787
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin genişleme durumu	2,001	,572
Sosyal çevrenin genişlemesinin yaptığı etkiler	3,074	,380
İşletme kurulduktan sonra psikolojik durum	5,883	,752
Kurulmuş olan işin önceden hayal edilmesi	2,891	,409
KOSGEB girişimcilik eğitimlerini yeterli bulma durumu	7,657	,264
KOSGEB’den alınan hibeyi yeterli bulma durumu	3,567	,735
KOSGEB’den hibe alarak iş kurmayı diğer kadınlara tavsiye durumu	3,053	,383

* $p<0,05$

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eğitim durumları ile işletmelerin kuruluş sonrası özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 74: Aylık Gelir Durumu İle İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması

	X ²	p
İşletme kurulmadan önce hangi gelir grubunda olduğu	12,044	,149
İşletme kurulduktan sonra aile ekonomik durumunda iyileşme olma durumu	11,762	,162
İşletme kurulduktan sonra aile ile olan ilişkilerden memnuniyet	5,719	,679
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin verdiği tepkiler	5,893	,921
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin genişleme durumu	5,159	,271
Sosyal çevrenin genişlemesinin yaptığı etkiler	3,571	,467
İşletme kurulduktan sonra psikolojik durum	13,922	,306
Kurulmuş olan işin önceden hayal edilmesi	1,405	,843
KOSGEB girişimcilik eğitimlerini yeterli bulma durumu	5,017	,756
KOSGEB’den alınan hibeyi yeterli bulma durumu	3,286	,915
KOSGEB’den hibe alarak iş kurmayı diğer kadınlara tavsiye durumu	2,764	,598

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin aylık gelir durumları ile işletmelerin kuruluş sonrası özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (p>0,05).

Tablo 75: Yaşadıkları Evin Sahiplik Durumu İle İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması

	X ²	p
İşletme kurulmadan önce hangi gelir grubunda olduğu	1,711	,789
İşletme kurulduktan sonra aile ekonomik durumunda iyileşme olma durumu	7,125	,129
İşletme kurulduktan sonra aile ile olan ilişkilerden memnuniyet	2,810	,590
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin verdiği tepkiler	7,346	,290
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin genişleme durumu	,444	,801
Sosyal çevrenin genişlemesinin yaptığı etkiler	3,866	,145
İşletme kurulduktan sonra psikolojik durum	6,809	,339
Kurulmuş olan işin önceden hayal edilmesi	,444	,801
KOSGEB girişimcilik eğitimlerini yeterli bulma durumu	3,735	,443
KOSGEB’den alınan hibeyi yeterli bulma durumu	1,768	,778
KOSGEB’den hibe alarak iş kurmayı diğer kadınlara tavsiye durumu	1,925	,382

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin yaşadıkları evin sahiplik durumları ile işletmelerin kuruluş sonrası özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (p>0,05).

Tablo 76: Yaşadıkları Evin Kira Tutarı İle İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması

	X ²	p
İşletme kurulmadan önce hangi gelir grubunda olduğu	,022	,882
İşletme kurulduktan sonra aile ekonomik durumunda iyileşme olma durumu	1,697	,428
İşletme kurulduktan sonra aile ile olan ilişkilerden memnuniyet	4,156	,125
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin verdiği tepkiler	3,739	,291
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin genişleme durumu	1,400	,237
Sosyal çevrenin genişlemesinin yaptığı etkiler	,810	,368
İşletme kurulduktan sonra psikolojik durum	1,536	,674
Kurulmuş olan işin önceden hayal edilmesi	,788	,375
KOSGEB girişimcilik eğitimlerini yeterli bulma durumu	3,532	,171
KOSGEB’den alınan hibeyi yeterli bulma durumu	3,398	,183
KOSGEB’den hibe alarak iş kurmayı diğer kadınlara tavsiye durumu	2,947	,086

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin yaşadıkları evin kira tutarı ile işletmelerin kuruluş sonrası özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (p>0,05).

Tablo 77: Eşin Çalışması İle İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması

	X²	p
İşletme kurulmadan önce hangi gelir grubunda olduğu	,586	,746
İşletme kurulduktan sonra aile ekonomik durumunda iyileşme olma durumu	,076	,963
İşletme kurulduktan sonra aile ile olan ilişkilerden memnuniyet	,795	,373
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin verdiği tepkiler	2,188	,534
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin genişleme durumu	,291	,590
Sosyal çevrenin genişlemesinin yaptığı etkiler	,291	,590
İşletme kurulduktan sonra psikolojik durum	1,734	,629
Kurulmuş olan işin önceden hayal edilmesi	7,316	,007*
KOSGEB girişimcilik eğitimlerini yeterli bulma durumu	1,753	,416
KOSGEB’den alınan hibeyi yeterli bulma durumu	1,344	,511
KOSGEB’den hibe alarak iş kurmayı diğer kadınlara tavsiye durumu	,291	,590

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eşlerinin çalışma durumları ile işletmelerin kuruluş sonrası özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0,05).“Kurulmuş olan işin önceden hayal edilmesi”(,007<0,05) ifadesi ile kadınların eşlerinin çalışma durumları ilişkilidir.

Tablo 78: Eşin Aylık Geliri İle İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması

	X²	p
İşletme kurulmadan önce hangi gelir grubunda olduğu	5,065	,281
İşletme kurulduktan sonra aile ekonomik durumunda iyileşme olma durumu	1,681	,794
İşletme kurulduktan sonra aile ile olan ilişkilerden memnuniyet	,194	,908
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin verdiği tepkiler	7,682	,262
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin genişleme durumu	1,801	,406
Sosyal çevrenin genişlemesinin yaptığı etkiler	2,542	,281
İşletme kurulduktan sonra psikolojik durum	2,026	,917
Kurulmuş olan işin önceden hayal edilmesi	0	0
KOSGEB girişimcilik eğitimlerini yeterli bulma durumu	5,971	,201
KOSGEB’den alınan hibeyi yeterli bulma durumu	3,495	,479
KOSGEB’den hibe alarak iş kurmayı diğer kadınlara tavsiye durumu	1,266	,531

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eşlerinin aylık gelirleri ile işletmelerin kuruluş sonrası özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini

belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 79: Eşin Mesleği İle İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması

	X²	p
İşletme kurulmadan önce hangi gelir grubunda olduğu	10,136	,256
İşletme kurulduktan sonra aile ekonomik durumunda iyileşme olma durumu	8,020	,432
İşletme kurulduktan sonra aile ile olan ilişkilerden memnuniyet	,753	,945
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin verdiği tepkiler	10,567	,566
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin genişleme durumu	2,683	,612
Sosyal çevrenin genişlemesinin yaptığı etkiler	14,012	,007*
İşletme kurulduktan sonra psikolojik durum	20,130	,065
Kurulmuş olan işin önceden hayal edilmesi	0	0
KOSGEB girişimcilik eğitimlerini yeterli bulma durumu	5,504	,703
KOSGEB’den alınan hibeyi yeterli bulma durumu	4,726	,786
KOSGEB’den hibe alarak iş kurmayı diğer kadınlara tavsiye durumu	2,683	,612

* $p<0,05$

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin eşlerinin meslekleri ile işletmelerin kuruluş sonrası özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).“Sosyal çevrenin genişlemesinin yaptığı etkiler”($,007<0,05$) ifadesi ile kadınların eşlerinin meslekleri ilişkilidir.

Tablo 80: Çocuk Olup Olmaması İle İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması

	X²	p
İşletme kurulmadan önce hangi gelir grubunda olduğu	4,066	,131
İşletme kurulduktan sonra aile ekonomik durumunda iyileşme olma durumu	6,344	,042*
İşletme kurulduktan sonra aile ile olan ilişkilerden memnuniyet	,287	,866
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin verdiği tepkiler	7,779	,051
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin genişleme durumu	1,084	,298
Sosyal çevrenin genişlemesinin yaptığı etkiler	,049	,825
İşletme kurulduktan sonra psikolojik durum	,679	,878
Kurulmuş olan işin önceden hayal edilmesi	,265	,606
KOSGEB girişimcilik eğitimlerini yeterli bulma durumu	5,962	,051
KOSGEB’den alınan hibeyi yeterli bulma durumu	,422	,810
KOSGEB’den hibe alarak iş kurmayı diğer kadınlara tavsiye durumu	1,084	,298

* $p<0,05$

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin çocuklarının olup olmaması ile işletmelerin kuruluş sonrası özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).“İşletme kurulduktan sonra aile ekonomik durumunda iyileşme olma durumu”($,042<0,05$) ifadesi ile kadınların çocuklarının olup olmaması ilişkilidir.

Tablo 81: Çocuk Sayısı İle İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması

	X²	p
İşletme kurulmadan önce hangi gelir grubunda olduğu	5,230	,515
İşletme kurulduktan sonra aile ekonomik durumunda iyileşme olma durumu	13,756	,032*
İşletme kurulduktan sonra aile ile olan ilişkilerden memnuniyet	3,606	,730
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin verdiği tepkiler	11,658	,233
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin genişleme durumu	2,043	,564
Sosyal çevrenin genişlemesinin yaptığı etkiler	2,982	,394
İşletme kurulduktan sonra psikolojik durum	9,810	,366

Kurulmuş olan işin önceden hayal edilmesi	1,948	,583
KOSGEB girişimcilik eğitimlerini yeterli bulma durumu	4,419	,620
KOSGEB’den alınan hibeyi yeterli bulma durumu	2,912	,820
KOSGEB’den hibe alarak iş kurmayı diğer kadınlara tavsiye durumu	1,948	,583

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin çocuk sayıları ile işletmelerin kuruluş sonrası özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).“İşletme kurulduktan sonra aile ekonomik durumunda iyileşme olma durumu”(,032<0,05) ifadesi ile kadınların çocuklarının olup olmaması ilişkilidir.

Tablo 82: Çocukların Okula Gitme Durumları İle İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması

	X ²	p
İşletme kurulmadan önce hangi gelir grubunda olduğu	9,190	,057
İşletme kurulduktan sonra aile ekonomik durumunda iyileşme olma durumu	4,229	,376
İşletme kurulduktan sonra aile ile olan ilişkilerden memnuniyet	1,245	,871
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin verdiği tepkiler	2,606	,856
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin genişleme durumu	,321	,852
Sosyal çevrenin genişlemesinin yaptığı etkiler	1,009	,604
İşletme kurulduktan sonra psikolojik durum	4,101	,663
Kurulmuş olan işin önceden hayal edilmesi	4,202	,122
KOSGEB girişimcilik eğitimlerini yeterli bulma durumu	3,517	,475
KOSGEB’den alınan hibeyi yeterli bulma durumu	3,592	,464
KOSGEB’den hibe alarak iş kurmayı diğer kadınlara tavsiye durumu	,321	,852

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin çocuklarının okula gitme durumları ile işletmelerin kuruluş sonrası özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 83: Okula Gitmeyen Çocukların Bakıcıları İle İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması

	X ²	p
İşletme kurulmadan önce hangi gelir grubunda olduğu	4,337	,826
İşletme kurulduktan sonra aile ekonomik durumunda iyileşme olma durumu	7,266	,508
İşletme kurulduktan sonra aile ile olan ilişkilerden memnuniyet	14,033	,081
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin verdiği tepkiler	7,911	,792
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin genişleme durumu	0	0
Sosyal çevrenin genişlemesinin yaptığı etkiler	8,308	,081
İşletme kurulduktan sonra psikolojik durum	11,152	,516
Kurulmuş olan işin önceden hayal edilmesi	2,466	,651
KOSGEB girişimcilik eğitimlerini yeterli bulma durumu	3,302	,509
KOSGEB’den alınan hibeyi yeterli bulma durumu	6,180	,627
KOSGEB’den hibe alarak iş kurmayı diğer kadınlara tavsiye durumu	0	0

*p<0,05

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin okula gitmeyen çocuklarının bakıcıları ile işletmelerin kuruluş sonrası özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip

göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 84: Okula Gitmeyen Çocukların Bakıcılarına Ödenen Miktar İle İşletmenin Kuruluş Sonrası Özelliklerinin Karşılaştırması

	X²	p
İşletme kurulmadan önce hangi gelir grubunda olduğu	3,778	,437
İşletme kurulduktan sonra aile ekonomik durumunda iyileşme olma durumu	6,597	,159
İşletme kurulduktan sonra aile ile olan ilişkilerden memnuniyet	1,437	,838
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin verdiği tepkiler	2,166	,904
İşletme kurulduktan sonra sosyal çevrenin genişleme durumu	0	0
Sosyal çevrenin genişlemesinin yaptığı etkiler	,586	,746
İşletme kurulduktan sonra psikolojik durum	1,167	,884
Kurulmuş olan işin önceden hayal edilmesi	0	0
KOSGEB girişimcilik eğitimlerini yeterli bulma durumu	,914	,923
KOSGEB’den alınan hibeyi yeterli bulma durumu	3,125	,537
KOSGEB’den hibe alarak iş kurmayı diğer kadınlara tavsiye durumu	0	0

KOSGEB’den girişimcilik desteği alan kadın girişimcilerin okula gitmeyen çocuklarının bakıcılarına ödenen tutar ile işletmelerin kuruluş sonrası özelliklerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırmalı tablolar analizi sonucunda bulunan sayısal fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0,05$).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüz tüketicilerinin bilinç düzeyleri yükselmiştir. Tüketicilerin bilinçlenmesi sayesinde ülkelerin tüketim bilinç seviyelerinde de artış görülmektedir. İnsanlar tüketimini yaptıkları mal ve hizmetlerin üretiminden kendilerine ulaşmasına kadar olan aşamalarda kalite beklentisi içine girmişlerdir. Ülkelerin ekonomisini oluşturan kamu ve özel sektör işletmelerinin tüketicilerin kalite beklentilerini karşılamaya yönelik teknolojik değişikliklere gitmeleri zorunlu hale gelmiştir. Kamu sektörü toplumsal beklentileri karşılamada sorumluluğunu paylaşma ihtiyacı hissetmiş ve bunun sonucunda çeşitli destek kuruluşları kurulmuştur. KOSGEB bu kuruluşların en önemlileri arasındadır.

Küçük ve orta ölçekli işletmeleri geliştirme ve destekleme hizmeti veren KOSGEB, devletin sınırlı kaynaklarını en etkin ve en verimli bir şekilde kullanarak gelir düzeyi düşük kadınların girişimciliğe yönelmelerini teşvik etmektedir. Girişimci kadınların yaptıkları işlerde elde ettikleri başarılar hem gelir seviyelerini yükseltmekte, hem de diğer kadınlara örnek oluşturmaktadır.

Bu çalışmamızın temel amacı, Kocaeli il merkezinde yaşayan girişimci kadınların KOSGEB’den almış oldukları hibeler sonucu kurmuş oldukları işletmelerde başarı düzeyinin ölçülmesidir. Çalışmamız, Kocaeli il merkezinde yaşayan 2018 yılında hibe almış girişimci 61 kadın ile yüz yüze yapılan ve eksiksiz doldurularak değerlendirmeye alınabilecek nitelikte olan 61 adet anketin SPSS 23.0 yazılımı kullanılarak analiz edilmesi ve bu analizlerin yorumlanmasına dayanmaktadır.

Verilerin değerlendirilmesi aşamasında tanımlayıcı istatistiksel metotları (Sayı, Yüzde) kullanılmıştır. Verilerin analizinde varyans analizi, pearson korelasyon istatistiksel yöntemleri kullanılmıştır. $p < 0.05$ anlamlı olarak kabul edilmiştir.

Bu bağlamda, çalışmamızda analizi yapılan araştırma bulguları aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

Araştırma kapsamında anket dağıttığımız KOSGEB’den hibe alıp işletme kuran kadınlardan 70’inin cevaplandığı anketlerden 61 tanesi değerlendirmeye uygun bulunmuştur. Anketleri değerlendirmeye alınan girişimci kadınlar yaş olarak incelendiğinde, 36-45 yaş aralığında olanların sayısının 28 (%45,9) kişi olduğu

görülmektedir. Yine ankete katılanların eğitim durumlarını incelendiğinde eğitim durumu lise olanların sayısının 30 (%49,2) kişi olduğu görülmektedir. 36-45 yaş aralığında ve eğitim durumu lise olanların sayısının yüksek olması araştırmanın sağlıklı sonuçlar vermesi açısından önemli görülmektedir. Bilindiği üzere bu yaş ve eğitim profiline sahip bilinçli girişimci kadın kitlesinin kurmuş oldukları işletmelerde başarı kazanma olasılıkları yüksektir. Dolayısıyla, yapılan araştırmanın önemi ve yararı konusunda duyarlı bir kitleye ulaşıldığı sonucuna varmak mümkündür.

Yapılan anket çalışmasında girişimci kadınların işletme kurmadan önce çalışıp çalışmadıkları, toplam iş tecrübeleri, işletmeyi kurmadan önce işleri ile ilgili mesleki eğitim alıp almadıkları (Girişimcilik eğitimi dışında), işletmelerinin faaliyet gösterdiği sektör, işletmelerinin faaliyet süresinin ne kadar olduğu, işletmelerinin türü, işletmelerinin bir aile şirketi olup olmadığı ve kurulan işletmenin kaçınıcı işletme olduğu konularında genel bir değerlendirme yapmaları istenmiş olup, değerlendirme neticesinde girişimci kadınların;

Yaşları ile

- İş kurma aşamasında karşılaşılan mesleki deneyim eksikliği,
- İş kurma aşamasında karşılaşılan diğer zorluklar (Vefat, Doğum vb.)
- İşletmelerin kuruluş sonrası özelliklerinden kurulmuş olan işin önceden hayal edilmesi
- İşletmelerin kuruluş sonrası özelliklerinden KOSGEB girişimcilik eğitimlerini yeterli bulma durumu

ilişkilidir.

Aylık gelirleri ile

- İş kurma aşamasında karşılaştıkları bürokratik zorluklar
- İş kurmaya motive eden daha çok para kazanabilme durumu
- İş kurmaya motive eden başarılı olup, kendini çevresine kanıtlama isteği
- İş kurmaya motive eden önceki işinden memnun olmama

ilişkilidir.

Ev sahibi olup olmamaları ile

- İş kurma aşamasında karşılaştıkları yer temini zorluğu
- İş hayatında kadınların hızlı yükseliş göstermelerinin erkekleri rahatsız ettiğini düşünmeleri
- İş kurmaya motive eden finansal olarak teşvik bulma
- İş kurmaya motive eden ailesine bakma zorunluluğu
- İş kurmaya motive eden önceki işinden memnun olmama

- Cesaretli girişimci kişilik özelliği
- Diğer (Korkak, Çekingen) kişilik özelliği

ilişkilidir.

Ev kiralrı ile

- İş kurma aşamasında karşılaştıkları finans ve pazar bilgisi eksikliği.
- İş kurmaya motive eden kendi işinin patronu olma isteği
- Rekabetçi girişimci kişilik özelliği

ilişkilidir.

Eşlerinin çalışıp çalışmaması ile

- İş kurma aşamasında karşılaştıkları sermaye temini zorluğu
- İş kurma aşamasında karşılaştıkları diğer zorluklar (Vefat, Doğum vb.)
- Kadın oldukları için, tüm işlerinde temkinli olma gerektiği hissine kapılmaları
- İşleri hakkında karar alırken duygusal davranabilmeleri
- Duygusal girişimci kişilik özelliği
- İşletmelerin kuruluş sonrası özelliklerinden kurulmuş olan işin önceden hayal edilmesi

ilişkilidir.

Eşlerinin meslekleri ile

- İş kurma aşamasında karşılaştıkları ailevi sorunlar (çocuk, yaşlı bakımı, ev işleri gibi) zorluğu
- İş kurma aşamasında karşılaştıkları finans ve pazar bilgisi eksikliği
- İş kurma aşamasında karşılaştıkları kadının toplumdaki rolü (“Kadının yeri evidir.” Gibi)
- Fiziki gücün iş başarısında önemli olması nedeniyle erkeklerin avantajlı olduğunu düşünmeleri
- İşletmelerin kuruluş sonrası özelliklerinden sosyal çevrenin genişlemesinin yaptığı etkiler

ilişkilidir.

Çocuk sayıları ile

- İş kurma aşamasında karşılaştıkları deneyim eksikliği
- Başarı durumları kadın oldukları için sektörde daha çok takip edildiklerini düşündükleri, bu yüzden başarısız olmaktan korktukları
- Ailevi nedenler ile işine zaman ayırmada sorun yaşamaları (doğum, evlilik, gibi)

- İletişim becerisi girişimci kişilik özelliği
- İşletmelerin kuruluş sonrası özelliklerinden işletme kurulduktan sonra aile ekonomik durumunda iyileşme olma durumu

ilişkilidir.

Medeni durumları ile

- Başarısız oldukları durumların başarılı oldukları durumlardan daha çok konuşulması.
- Çalışma alanları erkekler ile ilişkilendirildiğinde, sektördeki iş ilişkilerinde sorun yaşayabilmeleri.
- Başarı durumları kadın oldukları için sektörde daha çok takip edildiklerini düşündükleri, bu yüzden başarısız olmaktan korktukları.
- Kadın oldukları için başarılarını çevrelerine kabul ettirebilmek için çok çaba ve zaman harcamaları.
- İşleri hakkında karar alırken duygusal davranabilmeleri.
- Başarılı olup, kendilerini çevrelerine kanıtlama istekleri.
- Duygusal girişimci kişiliği

ilişkilidir.

Eğitim durumları ile

- Başarı durumları kadın oldukları için sektörde daha çok takip edildiklerini düşünmeleri, bu yüzden başarısız olmaktan korkmaları ilişkilidir.

Çocuklarının olup olmaması ile

- Başarı durumları kadın oldukları için sektörde daha çok takip edildiklerini düşündükleri, bu yüzden başarısız olmaktan korktukları.
- İş kurmaya motive edici ailelerine bakma zorunlulukları.
- İşletmelerin kuruluş sonrası özelliklerinden işletme kurulduktan sonra aile ekonomik durumunda iyileşme olma durumu

ilişkilidir.

Okula gitmeyen çocuklarının bakıcısına yaptıkları ödeme miktarı ile

- Sosyal ortamlarda, senin işin erkek işi, gibi söylemlerin kendisini rahatsız etmesi
- İş kurmaya motive eden toplumda bir prestij ve ün sahibi olma isteği
- İş kurmaya motive eden önceki işinden memnun olmama
- İş kurmaya motive eden sevdiği işi yapma isteği

ilişkilidir.

Eşlerinin aylık gelirleri ile

- İş kurmaya motive eden önceki işinden memnun olmama
- Çözüm odaklı girişimci kişiliği

ilişkilidir.

Eşlerinin meslekleri ile

- İş kurmaya motive eden eğitimini aldıkları sahada çalışma istekleri ilişkilidir.

Çocuklarının okula gidip gitmemeleri ile

- İş kurmaya motive eden finansal olarak teşvik bulma
- İş kurmaya motive eden esnek zamanlı çalışma olanağı
- Yönetici-lider girişimci kişiliği
- Diğer (Korkak, Çekingen) girişimci kişiliği

ilişkilidir.

Sonuç olarak hipotezimizin gerçekleştiği ve KOSGEB’den hibe alan kadınların başarılı olduğu araştırmamızın sonucunda ortaya çıkmıştır. Keza araştırmaya katılan girişimci kadınların, KOSGEB hibe kredileri ile kurmuş oldukları işyerlerinde göstermiş oldukları başarı düzeyine yönelik olarak sorulan anket sorularına vermiş olduğu yanıtlar neticesinde, girişimci kadınların başarılarının aylık gelirlerinden, eşlerinin çalışıp çalışmamasından, eşlerinin gelir durumundan, çocuklarının sayısı, okul durumu vb. gibi faktörler ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen sonuçlar eşliğinde yapılacak **öneriler** ise şu şekilde sıralanabilir;

KOSGEB hibelerinin kadın istihdamını ve girişimciliğini ne derecede artırılabilirliğinin yeniden araştırılması, düzenleyici ve sahte hibe kullanımını önleyici önlemler alınması için çalışmalar yapılması, KOSGEB hibelerinin sunumunda ve girişimci sayısının yükseltilmesinde, girişimci başarı düzeyi araştırmalarının düzenli biçimde yapılması,

alınan kredilerin amacına ulaşip ulaşmadığını ölçmek ve girişimci kadınların KOSGEB kredileri hakkındaki genel görüşünü saptamak açısından önemlidir.

KOSGEB kredileri alarak işletme açan kadın girişimcilerin başarı düzeylerinin demografik özelliklere göre farklılık gösterdiği göz önünde bulundurularak, kredilerin farklı kişi veya gruplara göre çeşitlendirilmesi ve girişimci kadının işletme kurma ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik programların oluşturulmasına yönünde çalışmalar yapılmalıdır.

Araştırmaya katılan kadın girişimciler tarafından, KOSGEB tarafından verilen krediler ile açılan işyerleri başarılıdır. Ancak başarı düzeylerinin daha yüksek olması bir beklentidir. KOSGEB’in hibe ve kredi alan kadın girişimcilerin başarı düzeylerinin yükseltilmesi amacıyla kredilere ilişkin eksik ve noksanlıklarını tespit etmesi, kredi ve hibe kullanım kalitesini arttıracak çalışma ve düzenlemeleri yapması gerekmektedir.

KOSGEB vermiş olduğu kredilerin girişimci kadınların başarı düzeylerine katkısını yükseltmek için kredilerden yararlanan kadın girişimcilerin isteklerini ve şikâyetlerini çok iyi bir şekilde değerlendirmelidir. Bu yolla KOSGEB geçmişte yapılan hatalı, noksan hibe ve kredi kullandırma hizmetlerini gözden geçirerek ileride verecekleri kredi ve hibelerde bu hususlara dikkat edecek ve girişimci kadınların başarı düzeylerini en üst düzeye çıkartacak kredi kullandırma kalitesine ulaşmaya çalışacaklardır. Bu amaçla şikâyet sisteminin çok iyi bir şekilde kurulması gereklidir.

KAYNAKÇA

- Akın, A. (2010). Başarı Yönelimleri ve Akademik Kontrol Odağı Yapısal Eşitlik Modeli. *Eurasion Journal of Educational Research*. 38(1). (1-18).
- Akmut, Ö., R. Aktaş, B. Aykaç, M. Doğan ve T. Durkan. (2003). *Girişimciler İçin İşletme Yönetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Akmut, Ö. (2003). *Girişimciler için İşletme Yönetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Akşit, G. (2003). *Farklı Kültürlerde Girişimcilik Niyeti Ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Karşılaştırmalı Bir Araştırma*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Antalya.
- Alpugan, O., H. Demir., M. Oktav ve N. Üner. (1997). *İşletme Ekonomisi ve Yönetimi*. İstanbul: Beta Yay.
- Alpugan, O. (1998). *Küçük İşletmeler Kavramı, Kuruluşu ve Yönetimi*. İstanbul: Beta Yay.
- Altunışık, R., Ş. Özdemir ve Ö. Torlak. (2002). *Modern Pazarlama*. İstanbul: Değişim Yay.
- Anonymous. (2008b). *Risk Alma Eğilimi*. <http://girisim2.ilanediya.com/?p=28>, Erişim Tarihi: 04.05.2019.
- Arat, N. (1993). *Türkiye’de Kadın Girişimcilik*. Ankara: Türkiye Esnaf-Sanatkar ve Küçük Sanayi Araştırma Enstitüsü (TES-AR) Yay.
- Arda, E. (2002). *Ekonomi El Sözlüğü*. İstanbul: Alfa Yay.
- Arıkan, S. (2004). *Girişimcilik, Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Aslan, Ş. ve A. Atabey. (2009). Küresel Rekabette Kadın Girişimcilerin Rolü ve Türk Kadın Girişimci Tipolojisi. *Journd of Azerbaijani Studies*. 4(12). (1-17).
- Atik, S. (2002). Kültürün Girişimciliğe Etkileri. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*. 3(1). (38-51).
- Aytaç, S. (1997). *Çalışma Yaşamında Kariyer*. İstanbul: Epsilon Yay.
- Bayraktaroğlu, S. (2006). *İnsan Kaynakları Yönetimi*. Adapazarı: Sakarya Yay.
- Bilgi Yönetimi. (2018). <https://www.bilgiyonetimi.org/page/2/>. Erişim tarihi: 4 Mayıs 2019.
- Bozkurt, Ö. (2007). Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*. 1(1). (93-111).
- Bozkurt, V. ve Ş. Baştürk. (2009). KOBİ Girişimcilerinde Risk ve Belirsizlik Algıları: Bursa Örneği. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*. 2(64). (43-74).
- Brindley, C. (2005). Barriersto Women Achieving Their Entrepreneurial Potential: Womenand Risk. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*. 2(11). (144-161).
- Candan, H. (2011). Osmanlı’dan Günümüze Türk Topraklarında Girişimcilik Serüvenine Dair Bir Değerlendirme. *Kahramanmaraş S.İ.Ü. İ.İ.B.F. Dergisi*. 1(2).(157-174).
- Cansız, M. (2008). *Türkiye’de KOBİ’ler ve KOSGEB*. Uzmanlık Tezi. DPT. Ankara.
- Council Of Europa. (2018). <http://www.coe.int/en/web/north-south-centre/women-empowerment>. Erişim tarihi: 4 Mayıs 2019.
- Çakıcı, A. (2006). Mersin’deki Kadın Girişimcilerin İş Yaşamını Etkileyen Faktörler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 4(8). (54- 78).

- Çatal, M. F. (2010). Bölgesel Kalkınmada Küçük ve Orta Boy İşletmelerin (KOBİ) Rolü. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 10(2). (333-352).
- Çelik, A. ve T. Demirci. (1998). *Girişimcilik Kültürü ve Kobi'ler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Çetindamar, D. (2002). *Türkiye’de Girişimcilik*. İstanbul: TÜSİAD Yay.
- Çetinoğlu, T. ve R. Büber. (2012). Ostim Organize Sanayi Bölgesinde Girişimcilik Açısından Kültür ve Kişilik Özelliklerinin Analizine Yönelik Bir Alan Araştırması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 33(1). (194- 210).
- Demirkaya, H. ve Aydın, A. (2010). Girişimcilik ve Girişimci Kişilik Gelişmekte Olan Ülkelerde İşsizliğin Alternatif Çözümü Olabilir mi?. 8. *Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi*. İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi Türk Dünyası Kırgız-Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kırgızistan.
- Dhillon, P. K. (1993). *Women Entrepreneurs – Problems & Prospect*. Blaze Publishers & Distributors.
- Doğan, İ. (2000). *Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar*. İstanbul: Sistem Yay.
- Doğan, S. (2005). *Çalışan İlişkileri Yönetimi*. İstanbul: Kare Yay.
- Doğramacı, B. (2006). *Kadınları Girişimci Olmaya Yönelten Nedenler ve Giresun Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya.
- Dolgun, U. (2003). *Girişimcilik*. İstanbul: Aktüel Kitabevi.
- Ecevit, Y. (1993). Kadın Girişimciliğinin Yaygınlaşmasına Yönelik Bir Model Önerisi. *Kadını Girişimciliğe Özendirme ve Destekleme Paneli*. Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü. Ankara.
- Ecevit, Y. (1995). *Kentsel Üretim Süreci İçinde Kadın Emeginin Konumu ve Değişen Biçimleri, 1980’ler Türkiye’sinde Kadın Bakış Açısından Kadınlar*. İstanbul: İletişim Yay.
- Ecevit, Y. (2007). *Türkiye’de Kadın Girişimciliğine Eleştirel Bir Yaklaşım*. Ankara: Uluslararası Çalışma Ofisi.
- Efe, İ. (1999). *İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon*. İstanbul: Alfa Yay.
- Ercan, S. ve İ. Gökdeniz. (2009). Girişimciliğin Gelişim Süreci ve Girişimcilik Açısından Kazakistan. *Bilgi Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*. 49(1). (59-82).
- Erdoğan, B. Z. (2008). *Girişimcilik ve Kobiler: Teori ve Uygulama*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Erdoğan, B. Z. (2011). *Girişimcilik ve KOBİ’ler Teori ve Uygulama*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Ertürk, Y. (1993). Girişimcilikte Örgütlü Dayanışma Yaklaşımı: Hindistan’dan Bir Örnek. *Kadını Girişimciliğe Özendirme ve Destekleme Paneli*. Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Yay. Ankara.
- Girişim Haber. (2019). <https://www.girisimhaber.com/post/2014/10/31/Turkiye-Girisimcilik-Potansiyeli-Giderek-Yukseliyor.aspx>, Erişim tarihi: 4 Mayıs 2019.
- Goffee, R. ve R. Scase. (1992). *Kadınlar İş Başında Kadın Girişimcilerin Deneyimleri*. (Çev.: Fethi Ahmet). İstanbul: Eti Kitapları.
- Gökakın, Z.Ö. (2000). Doksanlı Yılların Yeni Kahramanları: Türkiye’de Girişimci Kadın Profili. (8. *Yönetim ve Organizasyon Kongresi*. Bildiriler Kitabı. (109-123). Nevşehir.
- Gözek, S. (2006). *Girişimci Adayının Özellikleri, Girişimcilik Eğilimleri ve Girişimci Adaylarına Sağlanan Destekler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Kahramanmaraş.

- Güncelioğlu, Ö. (1994). *Küçük Ölçekli İşletmelerin KOSGEB' den Beklentileri*. Ankara: Tesar Yay.
- Güney, S. (2006). Kadın Girişimciliğine Genel Bir Bakış. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*. 1(1). (25-43).
- Gürol, M. A. (2000). *Türkiye'de Kadın Girişimci ve Küçük İşletmesi: Fırsatlar, Sorunlar, Beklentiler ve Öneriler*. Ankara: Atılım Üniversitesi Yay.
- Gürol, Y. ve N. Atsan. (2006). Entrepreneur ship Profile of Turkish University Students: Some Insights for Entrepreneur ship Education. *Education & Training*. 1(48). (25-38).
- Gürol, Y. ve Y. Bal. (2009). Türkiye'de Girişimciliğin Evrimi ve Gelişimi İçin Girişimcilik Eğitiminin Önemi. *Yıldız Teknik Üniversitesi Ekonomi Bölümü Working Papers 0019*.
- Hindle, K. ve S. Rushworth. (2001). *Regional Differences in Business Start-Up in Australia: Implications for Future Research and Public Policy*. Auckland: Unitec and Massey University.
- <http://argedestek.kocaeli.edu.tr/index.php?ArgeDestek=Ekonomi> Erişim tarihi: 4 Mayıs 2019.
- <https://www.kobilersizinicin.com/turkiyede-girisimcilik.aspx> Erişim tarihi: 4 Mayıs 2019.
- <https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/destekler/6312/girisimcilik-destekleri>, Erişim tarihi: 4 Mayıs 2019.
- <https://www.rekabet.gov.tr/tr/Haber/baskanimiz-prof-dr-nurettin-kaldirimci-teff9f7e615574441b662d249b2d13c9f>, Erişim tarihi: 4 Mayıs 2019.
- <https://www.tdk.gov.tr>, Erişim tarihi: 4 Mayıs 2019.
- <https://www.unescap.org/sites/default/files/SDD%20Enabling%20Women%20report%20v7-2-E.pdf> Erişim tarihi: 4 Mayıs 2019.
- İlter, B. (2008). *Girişimcilik Sürecinde Kadın Girişimcilerin Karşılaştıkları Sorunların Analizi: KAGİDER Örneği*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- İlter, B. (2010). *Girişimcilik Sürecinde Kadın Girişimcilerin Karşılaştıkları Sorunların Analizi: KAGİDER Örneği*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- İraz, R. (2005). *Girişimcilik ve Kobi'ler*. Konya: Çizgi Kitabevi Yay.
- İraz, R.; (2005). *Yaratıcılık ve Yenilik Bağlamında Girişimcilik ve Kobi'ler*. Konya: Çizgi Kitabevi Yay.
- Jalbert, S. S. (2000). *Women Entrepreneurs in the Global Economy*. New Jersey.
- Johnson, D. (2001). What is Innovation Entrepreneurship?, *Industrial and Commercial Training*, 33(4). 135-140.
- Kahraman, Y., K. Mutlu ve S. Arslan. (2011). Girişimciliğin Oluşumu ve Kültürle İlişkisi, *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*, 3(16). (349-361).
- Kalkınma Bakanlığı (2018). *Onuncu Kalkınma Planı (2014 – 2018)*. Ankara.
- Karabulut, T. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerini ve Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi*. 1(26). (332-356).
- Karateke, G. (2006). *Kadınları Girişimciliğe İten Faktörler*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Kılıç, R., B. Keklik ve N. Çalış. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma: Bandırma İİBF İşletme Bölümü Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*. 2(17). (423-435).
- Korkut, G. ve A. Korkmaz. (2012). Türkiye'de Kadının İşgücüne Katılımının Belirleyicileri.

Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi. 2(17). (41-65).

KOSGEB. (1996). *Türkiye’de Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi İşletmelerinin Finansal Yapısı, Finansal Sorunları ve Teşvik Sistemi Çerçevesinde Uygulanabilir Çözüm Önerilerinin Geliştirilmesi*. Ankara: KOSGEB Yay.

KSSGM. (2000). *Ders Kitaplarında Cinsiyetçilik*. Ankara: KSSGM Yay.

Kutunis, R. Ö., A. Hancı. (2004). Kadın Girişimcilerin Kişisel Özgürlük Algılamaları. 3. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi. (Bildiri Kitabı). Osmangazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Eskişehir

Kutunis, R. Ö. (2003). *Girişimcilikte Cinsiyet Faktörü: Kadın Girişimciler*, 11. Yönetim ve Organizasyon Kongresi. (Bildiriler Kitabı). Afyon.

Kutunis, R. Ö. (2006). *Girişimci Kadınlar*. İstanbul: Değişim Yay.

Kutlu, Ö. (2006). *Türkiye’de Kadın Girişimciliği*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Kuzgun, Y. ve S. Sevim. (2004). Kadınların Çalışmasına Karşı Tutum ve Dini Yönelim Arasındaki İlişki. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 1(37). (14-27).

Küçük, O. (2005). *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi*. Ankara: Seçkin Yay.

Liman, F. (1993). *ABD, Kanada ve İngiltere’de Kadın Girişimciliğinin Gelişimi*. Kadın Girişimciliğe Özendirme ve Destekleme Paneli. Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü. Ankara.

MEKSA. (2018) . <http://meksa.org.tr/> Erişim tarihi: 4 Mayıs 2019.

Müftüoğlu, T. ve T. Durukan. (2004). *Girişimcilik ve KOBİ’ler*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Müftüoğlu, T. (2007). *Türkiye’de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler KOBİ’ler*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Norusis, J.M. (2007). *SPSS 16.0 Guide to Data Analysis*. New Jersey: Prentice Hall.

OECD. (2018). <https://www.oecd.org/careers/internshipprogramme.htm>, Erişim tarihi: 4 Mayıs 2019.

Özbay, F. (1995). *Kadınların Ev İçi ve Ev Dışı Uğraşlarındaki Değişme, 1980’ler Türkiye’sinde Kadın Bakış Açısından Kadınlar*. İstanbul: İletişim Yay.

Özdemir, A. (2003). *Girişimciler İçin İşletme Yönetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Özdemir, A. (2010). Potansiyel Girişimci Olan Kadınların Motivasyon Faktörleri ve Eskişehir’de Bir Araştırma. *Anadolu Üniversitesi İİBF Dergisi*. 1(10). (117-139).

Özdevecioğlu, M. ve C. Çelik. (2000). *Kadın Girişimcilerin Demografik Özellikleri ve Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Nevşehir İlinde Bir Araştırma*. Nevşehir.

Öztürk, İ. (2008). *İGİAD 2008 Girişimcilik Raporu*, İstanbul: İGİAD Yay.

Palmer, M. ve Hyman, B. (1993). *Yönetimde Kadınlar*. İstanbul: Rota Yayın Yapım Tanıtım.

Praag, C. M. (2005). *Success ful Entrepreneur ship: Confronting Economic Theory with Empirical Practice*. USA: Edward Elgar Publishing.

Sabuncuoğlu, Z. ve T. Tokel. (2001). *İşletme*. Bursa: Ezgi Kitabevi.

Saray, G. (1993). Türkiye’de Kadın Girişimciliği. *Kadın Girişimciliği Özendirme ve Destekleme Paneli*. Ankara.

Sartorius, M. (1999). *Kadınlarda Duygusal Zeka*. İstanbul: Varlık Yay.

Seyidoğlu, H. (2002). *Ekonomik Terimler Sözlüğü*, 3. Basım, İstanbul: Güzem Can Yay.

Soysal, A. (2010). Kadın Girişimcilerin Özellikleri, Karşılaştıkları Sorunlar ve İş Kuracak

Kadınlara Öneriler: Kahramanmaraş İlinde Bir Araştırma. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İİBF Dergisi*. 1(5). (9-71).

Şekerler, H. (2006). Kadın Girişimciler, Karşılaştıkları Sorunlar ve Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kütahya.

T. C. Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü. (1995). *Türkiye’de Kadınlara Ait Girişimlerin Desteklenmesi*. Ankara.

T. C. KSSGM. (2000). *Kentlerde Kadınların İş Yaşamına Katılım Sorunlarının Sosyo- Ekonomik ve Kültürel Boyutları*. Ankara: Cem Web Ofset Basım.

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü. (2018). www.kadininstatusu.gov.tr/media/5942/tuerkiyede-kadin-kabul-edilmis-23052019.docx Erişim tarihi: 4 Mayıs 2019.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2019). *Genel Bilgiler*. <http://www.kocaelikulturturizm.gov.tr/TR-69185/genel-bilgiler.html> Erişim tarihi: 4 Mayıs 2019.

Tan, M. (2006). *Eğitimde Kadın-Erkek Eşitliği ve Türkiye Gerçeği, Kadın-Erkek Eşitliğine Doğru Yürüyüş: Eğitim, Çalışma Yaşamı ve Siyaset*. İstanbul: TÜSİAD Yay.

Tekin, M. ve M. Zerenler. (2005), *Krizi Yönetebilmenin Sırları*. Konya: Çizgi Kitabevi.

Tekin, M. (2004). *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği*. Ankara: Günay Ofset.

Tekin, M. (2005). *Hayallerin Gerçeğe Dönüşümü: Girişimcilik*. Ankara: Günay Ofset.

TİSK. (1999). *Kadın İşgücü Araştırması*. Ankara: Plaka Matbaacılık.

TKV. (2018). *Türkiye Kalkınma Vakfı*. <http://www.tkv-dft.org.tr/TR,33/kisaca-tnkv.html>. Erişim tarihi: 4 Mayıs 2019.

Top, S. (2006). *Girişimcilik Keşif Süreci*. İstanbul: Beta Basım Yay.

Tosunoğlu, B. T. (2003). *Girişimcilik ve Türkiye’nin Ekonomik Gelişme Sürecinde Türkiye’nin Yeri*. (Basılmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eskişehir.

Turner, C. (1993). *‘Women’s Business in Europe: EEC Initiatives’ Women in Business: Perspectives on Women Entrepreneurs*. London.

Tutar, H. ve O. Küçük.(2003). *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi*. Ankara: Seçkin Yay..

TÜİK. (2013). Girişimcilik, 2010 Girişimcilik istatistikleri yayımlandı, *Haber Bülteni*, Sayı: 13664.

Türkiye İş Veren Sendikaları Konfederasyonu. (1999). *Türkiye’de Kadın İşgücü*. Bursa: Ajans-Türk Basım.

TÜSİAD. (2003). *Türkiye’de Girişimcilik, Özet Bulgular, Basın Bülteni, TS/BAS/03-018, s.8. Türkiye’de Yükselen Değer Girişimcilik, (Aralık 2011)*, <http://www.girisimhaber.com/post/2011/12/24/Turkiyede-Yukselen-DegerGirisimcilik.aspx>. Erişim tarihi: 4 Mayıs 2019.

Uzun, E. ve S. Dirlik. (2007). KOBİ Sahiplerinin Girişimcilik, Kişilik ve Liderlik Özelliklerinin Değerlendirilmesi: Muğla İlinde Ampirik Bir Araştırma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 11(1). (133-148).

Weiler, S. and Bernasek, A. (2001). Dodging the glass ceiling? Networks and thenew wave of women entrepreneurs. *The Social Science Journal*. 38(1). (85-103).

Wiklund, J. ve A. D. Shepherd. (2005). *Entrepreneurial Small Businesses*. USA: Edward Elgar Publishing.

Yelkikalan, N. (2007). 21. Yüzyılda Girişimcinin Yeni Özelliği: Duygusal Zeka. *Girişimcilik ve*

Kalkınma Dergisi. 1(1).(39-52).

Yıldırım, R. (1998). *Yaratıcılık ve Yenilik*. İstanbul: Sistem Yay.

Yılmaz, İ. ve E. Mayatürk. (2008). *Kadın Girişimciliği: Türkiye ve Kırgızistan'daki Kadın Girişimciliği Üzerine Bir Uygulama*. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi. (110-118).

Yusof, M. (2007). Relationship Between Psychological Characteristics and Entrepreneurial Inclination: A Case Study of Students At University Tun Abdul Rezak (UNITAR). *Journal of Asia Entrepreneur ship and Sustainability*. 2(1). (1-19).

EKLER

EK.1

KOSGEB’den Hibe Alan Kadın Girişimcilerin Sosyo-Ekonomik Durumunu İncelemeye Yönelik Anket Formu

Açıklama: Değerli Katılımcılar bu anket formu **KOCAELİ’DE KOSGEB’den Hibe Alan Kadın Girişimcilerin Sosyo-Ekonomik Durumu** adlı araştırma kapsamında bilgi toplamayı amaçlamaktadır. Anket formunda 40 adet soru yer almaktadır. Araştırmaya katılmak gönüllülük esasına dayalıdır. Anket formunda isim belirtmeye gerek yoktur. Araştırma sırasında sizden alınan bilgiler araştırmacıda saklı kalacak ve toplanan veriler yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Ankette bulunan sorulara vereceğiniz yanıtların doğruluğu, araştırmanın niteliği açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle, ankette bulunan sorulara doğru yanıt vermenizi rica eder, işbirliğiniz için teşekkür ederiz.

1. Yaşınız:

() 18-25 () 26-35 () 36-45 () 46-55 () 55 yaş ve üzeri

2. Medeni durumunuz:

() Evli () Bekâr () Boşanmış () Dul (Eşi vefat etmiş olanlar)

3. Eğitim Durumunuz:

() İlkokul () Ortaokul () Lise () Yüksekokul/Üniversite () Lisansüstü

4. Aylık Gelir düzeyiniz:

() 0-500 TL () 501-1000 TL () 1001- 1500 () 1501-2000 () 2000 ve üzeri

5.Yaşadığınız ev sizin mi?

() Evet () Hayır. Kira Ödüyorum () Bir yakınımızın. (Anne/Baba/Akraba/Arkadaş)

6. Eviniz kira ise kaç lira kira ödüyorsunuz? (Lütfen noktalı yere yazınız.) ...

7.Eşiniz Çalışıyor mu?

() Evet () Hayır

8.Cevabınız evet ise aylık gelirini belirtiniz?(Lütfen noktalı yere yazınız.) ...

9.Eşiniz çalışıyor ise lütfen mesleğini seçiniz? (Lütfen birini işaretleyiniz.)

() Devlet Memuru () Esnaf () İşçi () Tüccar () Diğer (Lütfen belirtiniz).....

10.Çocuğunuz var mı?

() Evet () Hayır

11. Cevabınız “evet” ise kaç çocuğunuz var? (Lütfen rakamla noktalı yere yazınız.) ...

12.Çocuklarınız okula gidiyor mu?

() Evet () Hayır

13. Okula gitmeyen çocuğunuz varsa siz işletmenizin başında iken kim tarafından bakılıyor?

() Bakıcı () Kreş () Yakınım () Benimle birlikte işletmeme geliyor.

14.Çocuğunuzun bakımı için ücret ödüyorsanız kaç lira ödüyorsunuz? (Lütfen noktalı yere yazınız.)

...

15. Kendinizi nasıl tanımlarsınız? (En fazla 3 seçenek işaretleyebilirsiniz.)

İyi iletişim kuran	Çevresinde saygın biri	
--------------------	------------------------	--

Kendine güvenen	Çevresindeki kaynakları ve ilişkileri iyi değerlendiren	
Problemleri kolaylıkla çözebilen	Akılcı	
Yaratıcı	Koruyan ve Gözeten	
Yenilikçi	İşbirliğini seven	
Hoşgörülü	Akrabalarının ve yakın çevresinin desteğini kazanmış	
Risk alan	Duygusal	
Bağımsız	Şüpheli	
Rekabetçi	Korkak	
Kötümser	Kıskanç	
Güçlü	Tuttuğunu koparan	
Diğer.... (Lütfen Siz Belirtiniz.)		

16. Kiminle Yaşıyorsunuz?

() Eşimle () Eşimle ve Çocuklarımla () Çocuğum/Çocuklarımla () Arkadaşım/Akrabam () Yalnız Yaşıyorum.

17. İşletmenizi kurmadan önce çalışıyor muydunuz?

() Evet () Hayır

18. İşinizi kurmadan önce onunla alakalı işte çalışmış mıydınız?

() Evet, ücretli çalışmıştım. () Evet, eşimle çalışmıştım. () Hayır () Diğer (Lütfen belirtiniz.)...

19. Toplam iş tecrübeniz ne kadardır?(ay veya yıl olarak belirtiniz.) ...

20. İşletmenizi kurmadan önce işiniz ile ilgili mesleki eğitim aldınız mı? (Girişimcilik eğitimi dışında)

() Evet () Hayır

21. Cevabınız evet ise hangi eğitimleri aldınız? (Lütfen Belirtiniz.)

22. İşletmenizin faaliyet gösterdiği sektör:

() Eğitim	() Sağlık
() Turizm	() Makine
() Perakende satış-pazarlama	() Finans, Muhasebe
() Tekstil	() Kimya
() Gıda	() Metal
() Otomotiv san. ve yan sanayisi	() Mühendislik
() İnşaat	() Elektronik
() Diğer... (lütfen belirtiniz.)	

23. İşletmeniz kaç yıldır faaliyet göstermektedir? (Lütfen ay veya yıl olarak belirtiniz.) ...

24. İşletmenizin türü aşağıdakilerden hangisidir?

()Şahıs Şirketi ()Limitet Şirket ()Anonim Şirket ()Diğer...

25. İşletmeniz bir aile işletmesi midir?

()Evet ()Hayır

26. Aşağıda iş kurma aşamasında karşılaşılan bazı zorluklar verilmiştir. Sizin işinizi kurarken yaşadıklarınızı da göz önünde bulundurarak bu zorlukların önem derecesini uygun yere (X) koyarak belirtiniz.

İş Kurma Aşamasında Karşılaşılan Zorluklar	Çok önemli	Önemli	Ne önemli ne önemsiz	Önemli değil	Hiç önemli değil
Sermaye temini					
Ailevi sorunlar (çocuk, yaşlı bakımı, ev işleri gibi)					
Eşinizin çalışmanızı istememesi					
Bürokratik zorluklar					
Finans ve pazar bilgisi eksikliği					
Deneyim eksikliği					
Mesleki eğitim eksikliği					
Toplumun baskısı					
Yasalardan kaynaklanan engeller					
Eleman temini					
Kadına toplumdaki rolü ("Kadının yeri evidir." Gibi)					
Yer temini					
Diğer.... (Lütfen Siz Belirtiniz.)					

27. Aşağıdaki ifadelere katılma derecenizi uygun yere (X) koyarak belirtiniz.

İfadeler	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
Sektörde fikirlerimin doğruluğunu benimsetmekte sorun yaşıyorum					
Başarısız olduğum durumlar, başarılı olduğum durumlardan daha çok konuşuluyor					
Çalışma alanım erkekler ile ilişkilendirildiğinden, sektördeki iş ilişkilerimde sorun yaşayabiliyorum					
Sosyal ortamlarda, senin işin erkek işi, gibi söylemler beni rahatsız ediyor					
Başarı durumumun kadın olduğum için sektörde daha çok takip edildiğini düşünüyorum, bu yüzden başarısız olmaktan korkuyorum					
Ailevi nedenler ile işime zaman ayırmada sorun yaşıyorum (doğum, evlilik, gibi)					
Kadın olduğum için başarılarımı çevreme kabul ettirebilmek için çok çaba ve zaman harcıyorum					
Başarılarımı kanıtladıktan sonra, çevrem genel olarak kadınlara bakış açısının olumlu yönde değiştiğini düşünüyorum.					

İş hayatında kadınların hızlı yükseliş göstermesinin erkekleri rahatsız ettiğini düşünüyorum.					
Kadın olduğum için, tüm işlerimde temkinli olmam gerektiği hissine kapılıyorum					
Sektörde, fikir alabileceğim kadın sayısı az olduğundan genellikle erkeklerden fikir almak beni rahatsız ediyor.					
İş kadınlarının birbirleriyle dayanışma içinde olmadığını düşünüyorum.					
Çalışırken çocuklarıma yeterince zaman ayıramadığım için vicdan azabı çekebiliyorum. (Çocuğunuz var ise cevaplayınız.)					
İşimle ilgili karar alırken duygusal davranabiliyorum.					
Fiziki güç, iş başarısında önemli olduğundan, erkeklerin avantajlı olduğunu düşünüyorum					
Ticaret ve sanayi kuruluşlarında yönetimdeki kadın sayısının az olması, iş hayatımı olumsuz etkiliyor					

28. Aşağıda sizin girişimci olmanızda belirleyici olan bazı etkenler verilmiştir. Bu etkenlerin size göre önem derecesini uygun yere (X) koyarak belirtiniz.

İşinizi Kurmaya Motive Eden Etkenler	Çok Önemli	Önemli	Ne önemli ne önemsiz	Önemli değil	Hiç önemli değil
Bağımsız çalışma isteği					
Kendi işinin patronu olma isteği					
Miras yoluyla devralma					
Finansal olarak teşvik bulmadan dolayı					
Eğitimi aldığı sahada çalışma isteği					
Sahip olduğu yetenekleri değerlendirme					
Daha çok para kazanabilme					
Toplumda bir prestij ve ün sahibi olma isteği					
Aile şirketini devam ettirme gerekliliği					
Başarılı olup, kendini çevresine kanıtlama isteği					
Ailesine bakma zorunluluğu					
Kimsenin aklına gelmeyen yeni bir iş yapma isteği					
Önceki işinden memnun olmama					
Esnek zamanlı çalışma olanağı					
Sevdiği işi yapma isteği					
Diğer... (Lütfen Siz Doldurun.)					

29. Aşağıdaki girişimci kişilik özelliklerinden size göre önemli olan 3 özeliği işaretleyiniz.

Cesaretli		İletişim Becerisi	
Sabırlı		Çözüm odaklı	
Risk almaktan kaçınmayan		Özveri, çalışkan	
Hırslı		Rekabetçi	
Bağımsızlık ruhuna sahip		Duygusal	
Yaratıcı-yenilikçi		Yönetici – Lider	
Diğer.... (Lütfen Siz Belirtiniz.)			

30. İşletmenizi kurmadan önce kendinizi hangi gelir grubunda görüyordunuz? (Lütfen Birini İşaretleyiniz.)

☐ Düşük Gelirli ☐ Orta Gelirli ☐ Yüksek Gelirli

31. İşletmenizi kurduktan sonra ailenizin ekonomik durumunda iyileşme oldu mu? (Lütfen Birini İşaretleyiniz.)

☐ Evet ☐ Hayır ☐ Hiçbir değişiklik olmadı. ☐ Daha da kötü oldu.

32. İşletmenizi kurduktan sonra ailenizle olan ilişkilerinizden memnun musunuz? (Lütfen Birini İşaretleyiniz.)

☐ Daha Mutluyuz. İlişkilerimiz çok daha iyi

☐ Eskisi gibi. Değişen bir şey yok.

☐ İşletme yüzünden ilişkimiz bozuldu.

33. İşletmenizi kurduktan sonra sosyal çevrenizin size verdiği tepkiler nelerdir? (Lütfen Birini İşaretleyiniz.)

☐ Herkes bana destek oldu.

☐ Çevrem hiçbir şekilde tepki vermedi.

☐ Çevremdekiler olumsuz eleştirilerde bulundu.

☐ Çevremdekiler olumlu eleştirilerde bulundu.

34. İşletmenizi kurduktan sonra sosyal çevreniz genişledi mi?

☐ Evet ☐ Hayır

35. Cevabınız evet ise, sosyal çevrenizin genişlemesi sizi nasıl etkiledi?

☐ Olumlu ☐ Olumsuz ☐ Üzerimde herhangi bir etkisi olmadı.

36. İşletmenizi kurduktan sonra psikolojik durumunuzu nasıl nitelendirirsiniz? (Lütfen Birini İşaretleyiniz.)

- ☐)Daha Mutluyum.
- ☐)Mutsuzum keşke bu işe girmeseydim.
- ☐)Psikolojik durumumda değişiklik olmadı.
- ☐)İşimi yeni kurdum. Beni heyecanlandırıyor.
- ☐)Diğer (Lütfen siz belirtiniz.)...

37.Kurmuş olduğunuz iş hayalinizdeki iş mi?

- ☐) Evet ☐) Hayır

38.Cevabınız “hayır” ise neden hayalinizdeki işi kurmadınız belirtir misiniz? (Lütfen Siz Belirtiniz.)

39. İşinizi seviyor musunuz?

- ☐) Evet ☐) Hayır. Keşke bu işe kalkışmasaydım.

40. KOSGEB girişimcilik eğitimlerini yeterli buluyor musunuz?

- ☐) Evet ☐) Hayır ☐) Fikrim yok.

41. KOSGEB’den aldığınız hibeyi yeterli buluyor musunuz?

- ☐) Evet. İşletmem için yeterli oldu. ☐) Biraz daha fazla olabilir. ☐) Hayır yetmedi. Borç aldım.
(Akrabam/Arkadaş/Banka/Diğer)

42. KOSGEB’den hibe alarak iş kurmayı diğer kadınlara da tavsiye eder misiniz?

- ☐) Evet ☐) Hayır

ÖZGEÇMİŞ

1988 İstanbul/Eminönü'nde doğdu.

İlk ve ortaöğretimi İstanbul Dr. Refik Saydam İlköğretim okulunda, lise öğrenimini İstanbul Bakırköy Sabri Çalışkan lisesinde tamamladı.

2006 yılında Kocaeli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünü kazandı.

1 sene hazırlık olmak üzere toplam 5 sene süren üniversite hayatını 2011 yılında tamamlayarak mezun oldu.

Evlidir.

1 çocuk babasıdır.

İstanbul ve Kocaeli'de ticaret ile uğraşmaktadır.

Kocaeli'deki ticaretinde KOSGEB hibe projeleri yazma ve girişimcilik eğitimleri vermektedir.

2012-2018 yılları arasında Kocaeli'de birçok kişiye KOSGEB girişimcilik eğitimleri verdi ve hibeler kazandırdı.

Hala KOSGEB veri tabanında girişimcilik eğitmenliği yapmaktadır.